

ANTROPONIMIJA I TOPONIMIJA
OPĆINE HVARSKÉ

U ovoj radnji želim dati imena, prezimena, nadimke i toponime u mjestima hvarske općine. Imena, prezimena i nadimke dajem zato, što su mnogi toponimi nazvani po imenima i prezimenima, a neki i po nadimcima stanovnika mjēstā u toj općini. Tim se pitanjima malo tko bavio kod nas, premda su ona vrlo važna za filologe, historičare i etnografe. Zaobljenu cjelinu na području onomastike dao je samo dr. Tomo Maretić »Narodna imena i prezimena« (Rad JA knjiga 81. i 82., Zagreb 1886.) O prezimenima u Splitu napisao je dr. Josip Smodlaka radnju pod naslovom »Nešto o splitskim prezimenima i o još nekima« (Split 1945.) Imena, prezimena i nadimke u ličko-krbavskoj županiji prema stanju u godini 1915. dao je Grujić Radoslav u radu »Plemenski rječnik ličko-krbavske županije« (Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena, knj. XXI., 1917., str. 273.–364.). O nadimcima imamo i mali rad Pavla Tijana »Nadimci« (Senj) (Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena, knj. XXX., svez. 2). I iz područja toponomastike ima nekoliko poznatih radova. Spomenut ću samo neke: Franck Otto »Studien zur serbokroatischen Ortsnamenkunde«, Leipzig 1932. To je opširan prikaz imena mjesta uglavnom na području Narodne Republike Srbije. Dr. Josip Smodlaka u radu »Imena mesta i meštana na tlu Jugoslavije«, Split 1946. govori o mjesnim imenima uopće, zatim posebno o imenima mjesta u Dalmaciji. Najpoznatija je i najsavršenija studija iz područja otočke toponomastike dra. Petra Skoka pod naslovom »Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima«, Zagreb 1950. U svojoj studiji sabrao je Skok i do-tjerao sve svoje prijašnje radove te vrste razasute po mnogobrojnim časopisima našim i stranim. Te je radove pisac započeo, kako i sam kaže u predgovoru na str. 5. još god. 1913. i 1914. i sabirao materijal sve do godine 1940. Na str. 8 kaže: »Ne smije se misliti, da je u ovim studijama okupljen sav toponomastički materijal s jadranskih otoka.

Potpunost je nemoguća, jer se mora pretpostaviti, da jadranski otoci imaju barem 20.000 do 30.000 toponima ... Isto tako ne smije se misliti, da je u ovim studijama svaki toponim posve pouzdano interpretiran i da ne će trebati popravaka. Posve pouzdane etimologije ne može još dati današnje istraživanje, a to u prvom redu zbog toga, što toponimi nijesu leksikografski, lingvistički i stvarno, pouzdano fiksirani, niti ima za njih iscrpnih potvrda iz historijskih dokumenata. U mnogo slučajeva oni su još nezreli za etimologijsko istraživanje. Uostalom jugoslavenska je, kao uopće slavenska, toponomastika još u povojima. Ova moja istraživanja postigla su svoj cilj, ako potaknu naše dijalektologe, historike i geografe (kartografe), da u krug svojih istraživanja uzmu i toponime«. Ta me je Skokova napomena potakla, da sam u dva navrata za vrijeme školskih praznika 1950. i 1951. na licu mjesta ispitivao toponime u općini hvarskoj. To mi je bilo lakše učiniti nego drugomu, jer sam iz toga kraja. Osim toga smatram, da je potrebno posvetiti naročitu pažnju upravo toponimima otoka srednje Dalmacije, jer je profesor Skok bio na otocima Hrvatskog Primorja i sjeverne Dalmacije, a toponime srednje Dalmacije, kako sam kaže, dao je najviše iz specijalnih karata austro-ugarskih i stare Jugoslavije, i iz drugih isprava i studija starijih i novijih. Neke toponime zabilježio je i prema mojim podacima u dijalektologijskim studijama o govorima na Solti, Braču, Hvaru i Visu. Kad sam pisao svoje dijalektologijske studije, nisam shvaćao važnost bilježenja toponima na tim otocima, pa ih nisam ni dao sve, nego po nekoliko iz svakoga mjesta, a nisam ih posebno ni tumačio. Sada ću ih nastojati dati po mogućnosti sve. Možda će mi ipak koji manje važan izmaći. Pokušat ću ih protumačiti leksikografski, lingvistički i stvarno, naročito slavenske. Talijanskih ima vrlo malo i to uglavnom samo u gradu Hvaru i oko njega. Nisam romanist pa ne ću moći posve savjesno protumačiti talijanizme, ali ću se truditi, da i njih što vjernije iznesem i protumačim u antroponimiji i toponimiji. Moram odmah spomenuti, da u saobraćajnom jeziku svih otočana u Dalmaciji ima mnogo talijanskih riječi i iz različitih vremena. Ima ih i u antroponimiji grada Hvara, ali u toponimiji vrlo malo. U predjelu Brusja i Grablja, dakle u selima, ima vrlo malo toponima talijanskog podrijetla. To je razumljivo, jer se u gradu Hvaru do Prvog svjetskog rata dosta govorilo talijanski. Mnogi su i poljodjelci u Hvaru govorili talijanski, da i ne govorim o trgovcima, obrtnicima, zanatlijama i činovnicima, koji su svi dobro govorili talijanskim jezikom, obično tršćansko-zadarskoga tipa. U osnovnoj i građanskoj školi učio se talijanski jezik. U Hvaru je postojalo i udruženje autonomaša »Lega nazionale«. To je društvo imalo svoju čitaonicu i glazbu. U selima svega toga nije bilo, pa je rijetko koji seljak znao nešto talijanski, osim onih koji su proveli nekoliko godina kao mornari u trgovačkoj mornarici.

Nastojat ću da mi ovaj rad ne bude jedini i posljednji ove vrste, jer osjećam, da je potrebno, da i otoci srednje Dalmacije budu podrobnije istraženi, kao što su otoci sjeverne Dalmacije i Hrvatskog Primorja.

U općinu hvarsku spadaju mjesta: *Fôr* (štok. *Hvâr*), *Brūsje* (štok. *Brūsje*), *Vêlo Grôbje* (štok. *Vêlo Grâblje*), *Môlo Grôbje* (štok. *Mâlo Grâblje*), *Zorâće* (štok. *Zâraće*) i *Dubôvica* (štok. *Dûbovica*). *Zaraće* je mali zaselak, koji u »Imeniku nastanjenih mjesta u FNR Jugoslaviji«, Beograd 1951. i nije označen kao zaselak nego kao »deo grada« (t. j. Hvara). To ne odgovara istini, nego samo spada pod Narodni odbor grada Hvara. U Dubovici ima nekoliko kuća, ali stanovnici stanuju u Hvaru, a tamo dolaze, kad su sezonski poljski radovi.

Nekada su u tim mjestima kao i u ostalima, pored drugih, bila u upotrebi i domaća (narodna) imena, kako nam svjedoče »Statuta communitatis Lesinae« (Monumenta historico – juridica Slavorum Meridionalium, Pars I. Vol. III).² Nekako u šesnaestom stoljeću počinju se sve češće davati tuđa (vjerska, svetačka) imena. Tako je ostalo sve do početka Prvoga svjetskog rata. I mjesni župnici po odredbi Tridentinskog koncila željeli su i podupirali davanje svetačkih imena na krštenju. Bilo je slučajeva, da su župnici teško krštavali dijete, ako su mu roditelji htjeli dati samo jedno, narodno, ime, po kome se ne naziva nijedan svetac.

Kako su često djeca na krstu dobivala dva ili tri imena prvo je obično bilo svetačko, a drugo i treće moglo je biti i narodno. Drugo i treće ime davali su obično kumovi, ali i roditelji. Najobičnija muška imena starijih ljudi još pred Prvi svjetski rat bila su ova: *Antônij*, *Matij*, *Ivôn* (štok. *Ivan*), *Lûka*, *Pêtar*, *Marîn*, *Visko*, (lat. *Vincentius*, ven. *Vicenzo*), *Fabijôn* (štok. *Fabijan*), *Osib* (štok. *Josip*), *Jâkov*, *Jûraj*, *Mihovil*, *Mikûla* (štok. *Nikola*), *Pâval*, *Tôma*, *Bôrtul* (štok. *Bartul*, lat. *Bartolomeus*), *Blôž* (štok. *Blaž*), *Filip*, *Rôko*, *Stipon* (štok. ijek. *Stjepan*), *Prôšper*, *Agustîn*, *Jerô*

¹ Prije prijelaza na čitanje ovoga rada potrebno je znati o govoru mjesta u općini hvarskoj ovo:

a) U gradu Hvaru govori se čakavski t. j. glas *č* izgovara se uvijek kao *c*, glasovi *s* i *š* srednjim glasom *š*, a *z* i *ž* srednjim glasom *z*. U ostalim mjestima ti se glasovi izgovaraju kao u štokavskom narječju.

b) U svim mjestima dugo *a* zatvoreno je toliko, da danas imamo čisti samoglasnik *o*, osim u slučajevima, kad je na glasu *a* t. zv. poludugi akcenat ([˘]), koji je sličan čakavskom uzlaznom akcentu ([˘]), samo se glas pod [˘] akcentom nešto manje diže nego pod [˘] akcentom. Takav glas *a* nalazi se u otvorenom položaju u sredini ili na početku riječi, a nikada na kraju. Na njemu se prije nalazio brzi ([˘]) akcenat.

c) Glas *lj* daje *j*.

d) Glas *m* na kraju riječi u nastavku prelazi u *n*.

e) Govori svih tih mjesta imaju troakcenatski sistem (brzi: [˘], silazni: [˘] i čakavski uzlazni akcenat [˘]), samo je u govoru grada Hvara čakavski uzlazni akcenat [˘] na kraju riječi prešao u silazni [˘], na pr. *pût*: *pût* (u ostalim mjestima), *jô*: *jô*, *pedesêt*: *pedesêt* (u ostalim mjestima).

f) U slogovima iza akcenta dužine su se skratile ili posve izgubile, ali samoglasnik *a*, koji je nekada bio dug, pa je prešao u *o* zbog svoje zatvorenosti, obično je ostao neizmijenjen.

² Statut je pisan 22. studenoga 1331., ali se tome Statutu prema prilikama dodavalo sve, što se smatralo potrebnim. To su t. zv. *additamenta*, a dodavala su se u kasnijim stoljećima.

lim, Šimun, Márko i narodno *Cvitôn* (štok. *Cvitan*), (premda je i to prijevod tuđeg imena lat. *Florianus*, jer su neke ljude s tim imenom zvali i *Flôrijo*) i *Milivoj*.

Muška se imena i do danas daju obično svetačka, a ženskih ima dosta i narodnih. U novije vrijeme poslije prvog a naročito poslije drugog rata ima po koje i narodno muško ime: *Milorad, Tihomir, Jügoslav, Nënad, Zôrko, Željko, Krëšimir, Ljüboomir, Zlätko, Düšan, Mläden, Vëljko, Milënko, Göran*.

Najčešća ženska imena starijih generacija jesu ova: *Kõtä* (štok. *Kata*), *Katarîna, Marîja, Lucîja, Dômä, Domîna* (m. *Domînik*), *Tomažîna, Ôna* (štok. *Ana*), *Ôntä* (štok. *Anta*), *Jërka, Môrä* (štok. *Mara*), *Matîja, Margarîta, Vicä, Marijôna* (štok. *Marijana*), *Filä, Filomêna, Lükrä, Perîna, Mõndä* (štok. *Manda*), *Mandîna, Ürsula, Jökä, Tômica, Šimä, Jelîna, Rõza, Stõnä* (štok. *Stana*), *Mandalîna* i narodna: *Dõbra, Bõna* (tal. *buona* = *dobra*). Ime *Stana* zabilježeno je na Visu god. 1339. (Codex dipl. X., str. 462.), a isto tako i *Dobra* god. 1341. (Codex dipl. X. str. 638.).

Takva su se imena prenosila s jedne generacije na drugu. Strogi običaj je bio, da prvo muško dijete dobije ime djeda po ocu, drugo muško dijete ime djeda po materi, prvo žensko dijete ime bake po ocu, drugo žensko dijete ime bake po materi. Ostala djeca dobivala su ime po stričevima, tetkama, ujacima, ujnama, kumovima i slično. Prvenstvo je uvijek imao očev rod. Odstupanja od običaja, da prva djeca ne dobiju ime po djedovima i bakama, bila su osobito prije Prvog svjetskog rata gotovo nemoguća, jer bi to bio znak nepoštivanja roditelja. To su roditelji smatrali teškom uvredom, koju svojim sinovima i kćerkama nisu mogli oprostiti. Takav izuzetak mogao je biti samo u slučaju teške svađe između roditelja i djece, premda i to pred javnošću nije opravdavalo davanje djeci drugog imena, a ne djedova i bakina.

Takav način davanja imena bio je povodom, da su dva ili tri brata u istoj obitelji morala dati isto ime svojem starijem sinu ili svojoj starijoj kćeri. Budući da se redovno ženio najprije stariji sin, on je obično prvi imao sina ili kćer. Njegov bi se sin zvao na pr. *Miküla Vëli*, a sin drugoga brata *Miküla Mõli* (štok. *Mali*). Tako je bilo i s kćerima: *Mõrä Vëlo* i *Mõrä Mõlo*. Poradi toga često bi se priroda našalila, pa bi se onaj, koji je u stvari manji stasom, zvao *veli*, a veći stasom *mali*.

Između dva rata nisu se uvijek davala imena po predašnjem običaju, a poslije Drugoga svjetskoga rata još manje.

U obitelji je znalo biti i po petoro, šestoro braće i sestara. Na domu je najčešće ostajao samo jedan brat, obično najstariji, ili dvojica, a ostali bi otišli u svijet, jer na domu ne bi imali uvjeta za život. Ako su na domu ostala tri ili četiri brata, pa bi svaki od njih imao sina ili kćer, oni bi se obično obilježavali po očevu ili materinu imenu, na pr. *Pëtar Ivânov, Lõvre Kõtîn*.

Nezakonita djeca bila su prije Prvoga svjetskog rata, a i između dva rata, vrlo rijetka, jer je mladić rijetko kada napustio djevojku, ako ju je isprosio i zaručio, premda je od zaruka do ženidbe znalo proteći i po

više godina. I nezakonita djeca, u svima meni poznatim slučajevima, dobivala su ime po ocu ili materi nezakonitoga oca, jer se djevojka nadala, da će i na taj način skloniti nezakonitoga oca svoga djeteta, udobrovoljavanjem njega i njegovih roditelja, da se njome oženi.

U novije vrijeme ima i ženskih imena narodnih: *Nedička, Rūža, Cvīta, Bōsiljka, Nēvenka i Nevēnka, Danīca, Milica, Biserka, Smiljka, Zorā, Zōrka i Zōrka, Jūbica, Brānka, Vjēra, Drāga, Vōjka, Sāva, Vēsela, Mīra, Jugōslava, Nāda.*

Da su ta imena novijega datuma dokazuje nam i to, što su unesena u ove krajeve u izvornom štokavskom glasovnom obliku kao *Bosiljka* i *Smiljka* (ili *Bosilka* i *Smilka*) protivno čakavskoj glasovnoj osobini ovoga kraja, po kojoj glas lj (primarni i sekundarni) daje j. *Vjēra* bi moralo glasiti *Vīra*, jer ē daje i. I akcenat je u nekim imenima poremećen u pravcu štokavske akcentuacije. Između dva svjetska rata pojavila su se muška imena *Jugoslav, Māksim* i ženska imena: *Vōlga, Odēsa, Lēnjinika*. Za vrijeme Drugoga svjetskog rata dano je jednom djetetu u Grablju ime *Sīnaj*, jer se rodilo u zbjegu nedaleko brda Sinaj.

I muška i ženska imena imaju često deminutivni oblik, koji se daje djeci kao i u drugim krajevima naše domovine. Neki zadrže deminutivni oblik imena i u starijim godinama. Muška deminutivna imena jesu ova: *Lūkica : Lūka, Vīkica : Vīsko, Pētrica : Pētar, Īvica : Īve, Sībica : Sībe, Antīc : Ōnte, Sibīc : Sībe, Perīc : Pēre, Jūrica : Jūre*. Postoje i deminutivi s nastavkom -ko: *Marīnko : Marīn, Stipānko : Stīpon, Cvitānko : Cvitōn, Ivōnko (Ivānko i Ivānko) : Ivōn, Matijānko : Matij, Jūrko : Jūre, Sibāko : Sībe*. Rijetki su deminutivi s nastavkom -ac: *Marīnāc : Marīn, Šimūnāc : Šīmun*. Vrlo su rijetki augmentativi: *Jūrina : Jūraj*. Ženska deminutivna imena jesu ova: *Kātica : Kōtā, Ānica : Ōna, Ōntica : Ōntā, Mārica : Mōrā, Pāvica : Pāva, Lūkrica : Lūkrā, Vīnkica : Vīnka, Jōkica : Jōkā, Rūžica : Rūža, Bōnica : Bōna, Stōnica : Stōnā*.

Najčešća su ipak hipokoristična imena muška i ženska, naročito od vjerskih imena. Ona daju roditelji svojoj djeci, dok su malena, ali mnogi zadrži hipokoristično ime i do smrti. Muška hipokoristična imena imamo ova: *Mōte, gen. Mōteta, dat. Mōtetu ..., Ōnte, gen. Ōnteta, Īve, Lūko, gen. Lūkota, Pēre, Vice, Fōbe : Fabijōn, Sībe, Stīpe, Jūre, Mīce, Šīme, Mīko, Jēre, Pōve, Bōrte : Bōrtul, File : Filip, Prōšpe, Dōme : Domīnik*. Ženska su hipokoristična imena ova: *Kāte, gen. Kāte, dat. Kāti, Lūce, Māre, Pāve, Vice, Mānde*. Ta ženska hipokoristika ne mijenjaju akcenat ni u kom padežu: *Kāte, gen. Kāte, dat. Kāti, ak. Kātu, vok. Kāte, lok. Kāti, instr. Kāton*. Takva su ženska hipokoristična imena obično u gradu Hvaru i donekle u Brusju. U Grablju se manje čuju, jer je Grablje (Velo i Malo) u svemu nešto konzervativnije, pa i u tome.

Usput napominjem, da deminutivna i hipokoristična imena mogu imati samo živi ljudi i žene (djeca). Za svece i svetece ne upotrebljavaju se nikada takva imena, dakle samo sv. *Pētar, Antōnij, Osīb, Ivōn, Stīpon, Mōrko i Mārko, Prōšper, Bōrtul, Jūraj, Mihovil, Šīmun* ili sv. *Lučija, Mandalīna, Katarīna, Ōna, Margarīta* i t. d.

Prezimana su u Hvaru mnogobrojna, u Brusju ih je srazmjerno prema broju stanovnika manje nego u Hvaru, u Velom Grablju još manje, a u Malom Grablju domaće prezime samo je jedno, a isto tako i u Zraču. Hvarska su prezimana ova: *Antúnović*, *Abrâmović* (doseljen s kopna), *Arbanâšić*, *Avelini*,³ *Andrijić* (doseljen iz Vele Luke na Korčuli), *Babâre*, *Bâbić* (doseljen iz Muća kraj Splita), *Bâbovac* (doseljen iz Brusja na Hvaru), *Banfiki* (doseljen iz Italije), *Bârbari*, *Baršić* (doseljen iz Zrača na Hvaru), *Bëylon*, *Begîni*, *Bëncić* (doseljen s kopna), *Bîbić*, *Bodlôvić*, *Bôglič*, *Bôšković*, *Božitković*, *Bračanović*, *Bučić*, *Bûdrović*, *Bûtorović*, *Bužôlić*, *Cârić*, *Ĉeto*, *Ĉurin* (doseljen iz Gdinja na Hvaru), *Cubrétović* (doseljen iz Brača), *Danijèlović* (doseljen iz Zrača na Hvaru), *Dârer* (doseljen s kopna), *Dëšković* (doseljen iz Brača), *Domâncić*, *Dragòjević* (doseljen iz Vele Luke na Korčuli), *Dûjmović*, *Dûlcić* (doseljen iz Brusja na Hvaru), *Fèrant* (doseljen iz Slovenije), *Filicević* (doseljen iz Brusja na Hvaru), *Fïo*, *Franětović*, *Gabëlić* (doseljen iz Jelse na Hvaru), *Gâzarović*, *Ďilve* (doseljen iz Grčke), *Ďulijâno*, *Hâncević* (doseljen iz Brusja na Hvaru), *Hôšta*, *Hûre-Dûle* (doseljen iz Brusja na Hvaru), *Ivânović*, *Jëlicić* (doseljen iz Brusja na Hvaru), *Jûrić* (doseljen s kopna), *Kârković*, *Kašandrîć*, *Kirigîn* (doseljen iz Brača), *Kolûmbiće*, (doseljen iz Zrača), *Kovâcević*, *Kôvacić*, *Kukurîn* (doseljen iz Kastva), *Kunčić* (doseljen iz Dola na Hvaru), *Kûnštek* (doseljen iz kajkavskog kraja), *Kûžmanić*, *Lûbovac* (doseljen s kopna), *Lûcić*, *Makjêdo*, *Mâglica* (doseljen s kopna), *Makjânić* (doseljen iz Grablja na Hvaru), *Mâljković* (doseljen iz Trogira), *Matijević* (doseljen iz Svete Nedjelje na Hvaru), *Mât-ković* (doseljen iz Dubovice, a njegovi roditelji iz Vrbanje na Hvaru), *Mârki*, *Mârdešić* (doseljen iz Komiže na Visu), *Marèlić* (doseljen s kopna), *Mâricić*, *Martinić* (doseljen iz Brača), *Menegëlo*, *Mêngola*, *Mihovilcević* (doseljen iz Brusja na Hvaru), *Milârdović* (doseljen s kopna), *Milat* (doseljen iz Vele Luke na Korčuli), *Milicić* (doseljen iz Brusja na Hvaru), *Mizetić* (doseljen iz Brača), *Môšić* (doseljen iz Brača), *Nâtalić*, *Nôvak*, *Ôreb* (doseljen iz Vele Luke na Korčuli), *Pâvić* (doseljen s kopna), *Pâdovan*, *Papafâva*, *Pëtrović* (doseljen s kopna), *Pavličkova* (doseljen iz Češke), *Pëtković* (doseljen iz Vele Luke na Korčuli), *Petricević* (doseljen s kopna), *Pirić* (doseljen s kopna), *Pâršić* (doseljen iz Svete Nedjelje na Hvaru), *Plâncić* (doseljen iz Staroga grada na Hvaru), *Plâstić* (doseljen iz Brača), *Prîmi*, *Prîžmić* (doseljen iz Vele Luke na Korčuli), *Pûšić* (doseljen iz Visa), *Râdić*, *Râšin* (doseljen iz Češke), *Râvlić* (doseljen s kopna), *Rôjić*, *Rôsson*, *Rôza* (doseljen iz Boke Kotorske), *Šëlem* (doseljen iz Jelse na Hvaru), *Šëšša*, *Schiatîno* (doseljen iz Italije), *Šôldić* (doseljen s kopna), *Štânić* (doseljen iz Dola na Hvaru), *Škâbar* (doseljen iz Brača), *Škërlj* (doseljen s kopna), *Štâmbuk*, (doseljen iz Brača), *Tëpša* (doseljen s kopna), *Tihâčkova* (doseljen iz Češke), *Tûdor* (doseljen iz

³ Talijanska prezimana pisat éu fonetski, grafijom hrvatskom, uglavnom onako, kako ih pišu oni, koji imaju ta prezimana. Samo u rijetkim slučajevima, u izrazito talijanskim prezimenima pisat éu talijanskom ortografijom, kako to čine njihovi vlasnici.

Grablja na Hvaru), *Ukić* (doseljen s kopna), *Vüćetić*, *Vidović*, *Vüšković* (doseljen iz Brača), *Vlähović*, *Zórić-Filić* (doseljen s kopna), *Zbūra*, *Züanić* (doseljen iz Komize na Visu).

Kako iz gornjega popisa vidimo, preko polovice današnjih hvarskih prezimena ne pripada starijim stanovnicima grada Hvara, nego novijim doseljenicima. Najveći broj doseljenika došao je u Hvar između dva rata i nakon Drugoga svjetskog rata. Mali broj se doselio prije Prvoga svjetskog rata i to većinom iz susjednih mjesta na Hvaru ili iz otoka Brača kao klesari kamenja. Do toga je došlo najviše na taj način, što su se hvarske djevojke udavale za strance, koji su se kasnije doselili u Hvar i tamo nastanili na posjedu svojih žena ili su kupili kakav mali posjed. Neki su od njih bili namještenici, kanonici, svećenici i tome slično.

Čitajući hvarska prezimena upast će nam u oko, da su prezimena doseljenika primljena uglavnom u glasovnom i akcenatskom obliku, kako su ih doseljenici izgovarali, osim osobine hvarskoga govora, da se č izgovara *c*, a *s*, *š* i *z*, *ž* srednjim glasom *š*, *ž*. Nije rijedak slučaj, da su se glasovi i akcentat i u starim hvarskim prezimenima izmijenili u pravcu štokavskoga dijalekta, jer su ih tako izgovarali učitelji u školi, tako su se bilježila u općinskim knjigama i u matici rođenih i krštenih. Takav je slučaj na pr. s prezimenima: *Antunović* (mjesto *Antündvić*), *Babâre* (mjesto *Babôre*), *Bibić* (mjesto *Bibić*), *Papafâva* (mjesto *Papafôva*), *Domâncić* mjesto *Domancić*. U tumačenje postanka prezimena ne ću ulaziti, nego ću samo napomenuti, da su neka starija [slavenska] prezimena po svom postanku patronimici: *Antunović* : Antun, *Bošković* : Boško, *Ivanović* : Ivan, *Kužmanić* : Kužman, *Dujmović* : Dujam, *Franelović* : Frane, *Vidović* : Vid, *Vlahović* : Vlaho. Ima i metronimika: *Barbarić* : Barbara, *Maricić* : Marica. Neka su dana po očevu zanimanju: *Kovacić*, *Kovacević* : kovac (štok. kovač).

U gradu Hvaru ima više prezimena talijanskoga podrijetla. Neki nosioci tih prezimena doselili su se iz Italije u davnoj ili nedavnoj prošlosti, a neka su naša prezimena romanizirana kao na pr. *Pappafava*, koje je u dodatku »Statuta communitatis Lesinae« na str. 399. god. 1420. zabilježeno *Bobozoblch*. Talijanska prezimena, koja su otprije u Hvaru, jesu ova: *Avellini*, *Banfichi*, *Beghini*, *Ceto*, *Giuliano*: *Giulio*, *Schiattino*, *Machiedo* (po svoj prilici od grčke riječi Makedon, u kojoj je *k* ispred *e* palatalizirano, pa se izgovara *Makjedo*, a narod poljodjelski u Hvaru i na selima kaže *Maćedo*), *Meneghelo*, *Mengola*, *Natalić* (*Natale (i)*), *Papafava*, *Primi*, *Rosso*, *Rosa*, *Sessa* i *Sburra*.

U Brusju su ova prezimena: *Bërica*, *Bâbovac*, *Dûlčić*, *Drâgun* (doseljen s kopna), *Hailo*, *Hânčević*, *Hrâste*, *Hûre*, *Jëličić*, *Jûrjević*, *Knézović* (doselio s kopna), *Küsić* (doselio s kopna), *Lûčić*, *Marüşić* (doselio iz Hvara), *Mihovilčević*, *Mihõjević* (doselio iz Vrbovske na Hvaru), *Miličić*, *Pâlarić*, *Pâpić*, (doselio iz Brača), *Pândol*, *Përiñić*, *Pëtrović*, *Pöcernja* (doselio s kopna), *Rògošić* (doselio s kopna), *Skânsić*, *Škâre* (doselio s kopna), *Tûdor*, *Vîsković*, *Zaninović*, *Zorânić*. I među tim prezime-

nima ima dosta patronimika: *Jurjević* : Juraj, *Mihovilčević* : Mihovilac, *Petrović* : Petar, *Visković* : Visko, *Zoranić* : Zoran, *Zaninović* : tal. *Zanini* (Giannini) i metronimika: *Jeličić* : Jelica, *Miličić* : Milica, *Perinić* : Perina, *Marušić* : Maruša.

Najveći broj doseljenika došao je u selo između dva rata, a svi su došli kao poljoprivredni radnici i oženili se nekom djevojkom iz toga mjesta. Prezimena novijih doseljenika sačuvala su štokavski akcenat. I neka stara prezimena u mjestu ne čuvaju više glasovno ni akcenatski čakavske osobine, čemu pomaže škola, vojska, zadružni život i spominanje umrlog dana pojedinih pokojnika svake nedjelje u mjesnoj crkvi. Takva su prezimena: *Hraste* mjesto *Hrôste*, ali postoji pridjev *Hrôstini*, *Pândol* mjesto *Pandôl*, kako stariji kažu. U upotrebi je skupni izraz *Pandôlovi*, a ne *Pândolovi*. Takvo je i prezime *Pèrinić* mjesto *Perinić*, kakav je akcenat prije to prezime i imalo, dok je bilo nadimak.

U tome mjestu su zadnjih četrdeset godina neka prezimena izmijenjena. Tako su neke obitelji svoje prezime *Pândol* izmijenile u *Dulčić*, a *Hûre* u *Jûrjević*, *Pètrović* i *Pèrinić*. Ta su se prezimena izmijenila, jer su vlasnicima izgledala njihova stara prezimena, *Pândol* i *Hûre*, ružna. Prezime *Jûrjević* uzeto je po imenu očevu *Jûraj*, *Pètrović* isto tako po imenu *Pètar*, a *Pèrinić* po istoimenom nadimku, koji je opet dat po materinom imenu *Perina*. Više prezimena *Pandol* izmijenjeno je u *Dulčić*, jer je u Matici rođenih iz 1512. utvrđeno, da su se u to doba zvali *Dulčić* prozvan *Hraste* ili *Dulčić* prozvan *Pandol*. Dakle *Hraste* i *Pandol* su od nekadašnjeg nadimka postala prezimena.

U Velom Grablju su ova prezimena: *Böšković*, *Bûdrović*, *Jûrić*, *Öreb* (doseljen iz Vele Luke na Korčuli), *Pètrić*, *Šepèrica*, *Tòmčić*, *Tòmšić* (doseljen s kopna), *Tûdor*, *Zaninović*, *Zoranić*, *Mârić* (doseljen iz Vrisnika na Hvaru), *Kûzmanić* (doseljen iz Hvara).

U Malom Grablju su samo prezimena: *Tûdor*, *Bartulović* (doseljen s kopna), i *Radić* (doseljen iz Brača). U Zraču i Dubovici: *Kolûmbić*, *Baršić*, *Bûdrović*, *Matijević*, *Matković* (doseljen iz Vrbanja na Hvaru). U tim mjestima ima najviše patronimika: *Bošković* : Boško, *Jurić* : Jure, *Petrić* : Petar, *Tomičić* : Tomica, *Zaninović* : tal. *Zanini* (Giannini), *Zoranić* : Zoran, *Bartulović* : Bartul, *Radić* : Rade, *Baršić* : Bariša, *Matijević* : Matij, *Matković* : Matko.

Potrebno je spomenuti, da su mnoge obitelji s istim prezimenima, naročito u selima, jedna do druge, premda svaka ima svoju kuću. To nam dokazuje, da su braća, nakon provedene diobe, gradila u susjedstvu nove kuće i zaustavljala se u neposrednoj blizini svojih roditelja i svoje rodbine.

Osim imena i prezimena postoje u svim tim mjestima i nadimci, koji služe za bližu oznaku obitelji, kojoj neka osoba pripada. To će biti posve razumljivo, kad saznamo, da u Hvaru ima mnogo obitelji s istim

prezimenom na pr. *Bibić* sedam obitelji s nadimcima: *Fiðko*, tal. fiocco = resa, kita, članovi obitelji su *Fiðkotovi*,** *Miš* (*Mišetovi*), *Pistolèta* = tal. dem. od pistola = pištolj, članovi obitelji *Pistolètini*, *Halôc* (*Halocèvi*), *Bèla* ven. bela = lijepa, članovi obitelji *Bèlini*, *Ziže* (*Zižetovi*), *Štanjūra* (*Štanjürini*).

Bracanović dvanaest obitelji s nadimcima: *Kamöci* (*Kamöcetovi*), *Feräi* (*Feräjetovi*), *Lônga* ven. longo = dug, članovi obitelji *Lôngini*, *Kükica* (*Kükicini*), *Čüci* (*Čücetovi*), *Črni* i *Cärni* (*Cärnetovi*), *Püše* (*Püšetovi*), *Trüpe* (*Trüpotovi*), *Plêško* (*Plêškotovi*), *Sörga* (*Sörgini*), *Käci* (*Käcetovi*), *Küki* (*Kükini*).

Carić šest obitelji s nadimcima: *Vëli*, *Möli*, *Möšnja* (*Möšnjini*), *Kôstro* (*Kôštretovi*), *Muhamêd* (*Muhamêdovi*, jer je otac često psovao Muhameda), *Pählić* (*Pählicèvi*), *Tôrma* tal. tarma = moljac (*Tôrmini*).

Dujmović tri obitelji s nadimcima: *Bulić*, *Divji Bulić*, *Tartâja* tal. tartagliare = mucati (*Tartâjini*).

Kovacević osam obitelji s nadimcima: *Cûko* (*Cûkotovi*), *Martin* (*Martinovi*), *Balârka* (valjda tal. podrijetla) (*Balârketovi*), *Bonâca*, ven. = bonazza = tišina na moru (*Bonâcini*), *Côle* (*Côletovi*), *Jurâš* (*Jurâšovi*), *Pöp* (*Popövi*), *Prëja* (štok. pređa) (*Prëjinovi*), *Püja* tal. Puglia (*Püjini*), *Bortulin* tal. Bortolino dem. od Bortolo (*Bortulinovi*).

Kovacić dvije obitelji s nadimcima: *Ragužel* (*Ragužèlovi*), *Šišica* (*Šišicini*).

Novak četrnaest obitelji s nadimcima: *Šišica* (*Šišicini*), *Batîna* (*Batînovi*), *Borojêška* (*Borojêškini*), *Növa Glavîna* (*Nova Glavînini*), *Kërcić* (*Kërcicèvi*), *Hahôn* (štok. Hahan) (*Hahânovi*), *Krônjâc* (štok. Kranjac) (*Krôncevi*), *Longîn*, ven. longhino dem. od longo = dug (*Longinovi*), *Pazdrîpa* (*Pazdrîpini*), *Peçôr* (*Peçörövi*), *Plônka* (*Plônkini*), *Šolëti*, ven. soletto dem. od solo = sam (*Šolètini*), *Kostrušîna* (*Kostrušînovi*), *Blic* (*Blicetovi*) i *Mülâc* (*Mülcetovi*).

U Brusju ima po desetak obitelji s istim prezimenom na pr. *Miličić* s nadimcima: *Dônkotovi*, *Šiminî*, *Bilčevi*, *Gargürövi*, *Jürešini*, *Rôzini*, *Čripotovi*, *Bârkotovi*, *Bilovèrovi*, *Ivônčevi*, *Pêrkotovi*, *Mâleškotovi*, *Dvôškotovi*, *İvotovi*, *Vâvetovi*, *Patînčevi*, *Šâretovi*.

Mihovilčević s nadimcima: *Mihâtovi*, *Bujâcini*, *Felorövi*, *Môtičevi*, *Cancarînovi*, *Grâbajkini*, *Pëtrovi*, *Ivânkotovi*.

Hraste s nadimcima: *Fëntetovi*, *Brôškini*, *Zânetovi*, *Pošcerövi*, *Mingetovi*, *Mišetovi*, *Marînovi*, *Mârkotovi*, *Bôkotovi* (*Vëli* i *Möli*), *Tomažinini*, *Miškotovi*, *Rêretovi*, *Bôničini*.

Hure s nadimcima: *Hûretovi*, *Karpējëvi*, *Stônkini*, *Škojörkini*, *Hrústetovi*, *Mândičevi*, *Mikletovi*, *Duletövi*.

** Pridjevski oblik u množini označuje sve članove porodice zajedno, koji su dobili nadimak po ocu, materi ili po pređima.

U Velom Grablju ima najviše prezimena *Petrić* s nadimcima: *Pičetovi*, *Puškićevi*, *Kõfini* tal. *coffa* = košara, *Tõmićini*, *Pětrovi*, *Gričini*, *Štrākotovi*, *Pāvotovi*, *Dovićini*.

Zaninović s nadimcima: *Gõrnji*, *Māndičini*, *Marulinovi*, *Čarnogõrćini*, *Paronzvānovi*, *Malobõnkini*, *Karlabõškini*, *Plõnkini*.

Tudor s nadimcima: *Tũdorovi*, *Blaćušēvi*, *Spazminī*, *Mikulõtini*, *Grāndotovi*, ven. *grando* = velik, *Īvićini*, *Zõrićini*, *Štēfetovi*, *Merikõnovi*.

U Malom Grablju su gotovo sve obitelji s prezimenom *Tudor*, a nadimci su im ovi: *Tũdorovi*, *Kotini*, *Domīnkovi*, *Bartũčevi*, *Sibetovi*, *Ivānovi*, *Šimunovi*, *Meštre Lũkini*, *Vēli Mikũlini*, *Mõli Mikũlini*, *Ivõnkotovi*, *Pānjulovi*, *Perćinõdini*.

Budući da mnoge obitelji imaju isto prezime, nadimci su prijeko potrebni. Oni nisu prijeko potrebni samo zbog istoga prezimena, nego i zbog istoga imena. Bilo je vrijeme pred Prvi svjetski rat, kad još narod nije u većem broju selio u Ameriku ili u druge krajeve, da je na pr. u mjestu bilo 15 do 20 osoba, koje su imale isto ime i prezime, a katkada i isto ime oca, na pr. Juraj Miličić. U takvim slučajevima, kad se tome čovjeku slalo pismo ili službeni spis, uz ime i prezime stavljalo se i ime očevo i nadimak, na pr.: Juraj Miličić Antunov (Maleško), Juraj Miličić Prošperov (Čripo), Juraj Miličić Nikolīn (Bilover), Juraj Miličić Jurjev (Šimić) i t. d. Ako u mjestu samo jedna porodica ima jedno prezime, nije potrebno, da ima i nadimak, jer se zna, na koga se misli. Tako u Hvaru na pr.: *Antunović* (Antunovići, Antunovićevi), *Babare* (Babaretovi), *Barbarić* (Barbarićevi), *Butorović* (Butorovići), *Boglić* (Boglićevi); u Brusju: *Hailo* (Hailovi), *Berica* (Beričini), *Babovac* (Babojčevi); u Grablju: *Bošković* (Boškovići), *Budrović* (Budrovići).

Ni u slučaju, kad dvije obitelji imaju isto prezime, nisu potrebni nadimci, jer se jedni zovu *gõrnji*, a drugi *dõlnji* ili kako drukčije: po nazivu predjela, u kome stanuju ili po imenu očevu ili materinu.

Nadimci su po svom postanku različiti. U Hvaru su mnogi takvi nadimci podrugljivi i smiješni, katkada ružni i uvredljivi. U Brusju su dani najčešće po imenu očevu ili materinu, a u Grablju gotovo isto. U tome mjestu nema nijednog ružnog nadimka, koji bi vrijeđao njegova vlasnika.

Poznato je, da nadimci nastaju na različite načine. Katkada ga netko dobije za mladih dana po kojoj svojoj nespretnosti ili osobini, po boji kose, ili puti, po šaljivom ili ružnom nazivu, koji su mu dali njegovi vršnjaci u školi, igri i slično. Najveći broj ih je dobiven u zrelijim godinama iz nužde, kada su se braća poženila, podijelila i osnovala svoj zaseban dom, pa je nastalo u mjestu više obitelji s istim prezimenom. Svaki nadimak je dobila najprije jedna muška osoba u obitelji, pa pod njegov nadimak potpadnu sva njegova djeca, koja kasnije nose isti nadimak. S vremenom njegovi sinovi ili unuci dobiju novi nadimak. Ženske osobe mogu imati nadimak, ali ga redovno ne prenose na svoje potomke.

Ni u kome mjestu novi doseljenici obično nemaju nadimka, što je i razumljivo, jer ne borave dugo u mjestu. Pored toga redovno svaki novi doseljenik i njegova obitelj ima prezime, kakvih nema u tome mjestu, pa nije potreban nadimak, koji bi izbliže označio, o kojoj se obitelji ili njenu članu govori. Takve se obitelji i njihovi članovi nazivaju njihovim prezimenom na pr. prema prezimenu *Petričević* imamo *Petričevići* ili *Petričevićevi*, prema *Selem Selemi* ili *Selemovi*, prema *Kusić Kusići* ili *Kusićevi*, prema *Škare Škarini* ili *Škaretovi*, prema *Papić Papići* ili *Papićevi*, prema *Rogošić Rogošići* ili *Rogošićevi* i t. d.

U Hvaru su na pr. podrugljivi nadimci: *Miš (Mišetovi)*, *Kostrušina (Kostrušinovi)* od glagola *kostrušiti se* = kostriješiti se, *Plêško (Plêskotovi)* od glagola *plêskoti* = pljeskati, *Möšnja (Möšnjinovi)* od imenice *möšnja* = mahuna, *Tôrma (Tôrmini)* (tal. *tarma* = moljac, jer je kao vlasnik ljetne mreže [trate] svoju družinu gonio na posao i izjedao riječima, kao što moljac izjeda [grize] robu), *Sôrga (Sôrgini)* (ven. *sargo* = vrsta ribe), *Šipica (Šipicini)* dem. od *sipa* = vrsta ribe, *Ribica (Ribicini)* dem. od *riba*, *Pöp (Popövi)*, *Lôjko (Lôjkotovi)* = laik u samostanu, *Prëja (Prëjini)* = pređa, *Hânjula (Hânjulovi)* = nazuvak, *Krüşka (Krüşkini)*, *Vûna (Vûnini)*, *Batûna (Batûnovi)*, *Tûmbajaja (Tumbajâjetovi)* složenica od glagola ven. *tombar* = gaziti, gnječiti i naše imenice *jaje*, *Vârcina (Vârcinovi)* = vrčina = noćna posuda, *Pûho (Pûhotovi)* od glagola *puhati*, *Bonâca (Bonâcini)* od ven. *bonazza* = tišina na moru, *Pjâtîc (Pjâtîcevi)* (dem. od tal. *piatto* = tanjur), *Prajčîc (Prajčîcevi)* (štokavski: praščić), *Fûrbo (Fûrbotovi)* (tal. *furbo* = lukav), *Zëzalo (Zëzalotovi)* (vrsta ribe, mali jastog), *Sufita (Sufitini)* (ven. *sofita* = potkrovlje); u tom je nadimku glas *o* bio zatvoren pa je prešao u u. *Kâco (Kâcotovi)* (ven. *cazzo* = muško spolovilo). Taj nadimak morao je dobiti nesmotren, nepažljiv, neoprezan čovjek.

U Brusju su takvi nadimci rijetki, na pr.: *Felôr (Felorövi)* od ven. *feral* = fenjer. Možda je taj nadimak dan po ćelavoj glavi, jer u toj obitelji svi stariji muškarci brzo i jako očelave, a ćela se naziva u tom mjestu *felôr*. *Skviče (Skvičetovi)*, što znači lajavac, vjerojatno od glagola *skvičoti* = lajati. *Črîpo (Črîpotovi)* od imenice *črîp* (štokavski *crijep*). *Pûho (Pûhotovi)* od glagola *puhati*. *Postolîna (Postolînovi)*, što je augm. od imenice *postôl* = cipela. U Grablju su takvi nadimci ovi: *Kôfa (Kôfîni)* od tal. *coffa* = košara. *Štrâko (Štrâkotovi)* od tal. glagola *straccarsi* = umoriti se. *Hlipalo (Hlipalotovi)* od glagola *hlipoti* (hlipati = plakati). *Prôsko*, gen. *Prôskota (Prôskotovi)* od štok. *praz* = ovan ili jarac za rasplod. *Spâzmo (Spazminî)* od glagola *spazmati* (tal. *spasimare* = umirati od straha). *Kôše*, gen. *Kôseta (Kôsetovi)* *hip*. od imenice *košet* (tal. *coscetto*, dem. od *coscio* = but). Taj je nadimak dan ili po tome, što je taj čovjek imao jaka bedra ili što je uvijek kupovao meso od buta. *Čorčâk (Čorškovi)* (štok. *cvrčak*). Taj je nadimak dan, jer je taj čovjek uvijek pjevao kao *cvrčak*. *Šûša (Šûšini)*, što znači koza bez rogova. *Kanočôl (Kanočôlôvi)* (ven. *canocial* = dalekozor). *Šilo*, gen. *Šilota (Šilotovi i Šiletovi)*. Taj je nadimak dan po tome, što je njegov

vlasnik bio visok, vitak i tanak kao šilo. *Perčinôda* (*Perčinôdini*), nadimak napravljen svakako od imenice perčin, koji su nekada nosili stanovnici ovoga otoka, kad su imali svoju narodnu nošnju. Na tu imenicu dodan je talijanski nastavak *-ata*, u kojem je u hvarskom govoru prema venecijanskom dijalektu suglasnik *t* zamijenjen sa *d*, na pr. *limunôda*, *pulentôda*. *Piće* (*Pičetovi*) od glagola *pît* (štok. *piti*), *Pūše* (*Pūšetovi*) od imenice *puh*.

Inače su takvi nadimci dani najčešće prema imenu oca ili matere. Takvi su u Hvaru: *Mikôličini*: *Mikôlica* dem. od *Mikûla*; glas *o* mjesto *u* imamo pod utjecajem štokavskog oblika Nikola. *Martînovi*: *Martîn*, *Bortulinovi*: *Bortulîn* od tal. Bortolino dem. od Bartolo ili Bortolo. *Jânkotovi*: *Jânko*, *Peričevi*: *Perič* (*Pêre*), *Jurâšovi*: *Jurâš* (*Jûre*), *Marincevi*: *Marinâc* (*Marîn*), *Filîpinovi*: *Filîpîn* od tal. Filippino dem. od Filippo, *Ūršulovi*: *Ūršula* (tal. Orsola), *Mômulinovi*: *Mômula* (tal. Momola), *Klôrini*: *Klôra* (štok. Klara).

U Brusju su takvi nadimci najobičniji: *Îvotovi*: *Îvo*, *Jûrešini*: *Jûreša*, *Mihâtovi*: *Mihât*, *Mišetovi*: *Miše* hip. od *Mihovîl*, *Ivônčevi*: *Ivônâc*, *Gargûrôvi*: *Gargûr* (*Grgur*), *Petrâsovi*: *Petrâs* (*Pêtre*), *Môtičevi*: *Môtić* od *Môte* (*Mate*), *Pêtrovi*: *Pêtar*, *Môtičini*: *Môtica* dem. od *Môte*, *Zânetovi*: *Zâne* (tal. Giovanni = Ivan), *Jûričini*: *Jûrica*, *Marînovi*: *Marîn*, *Mijotovi*: *Mijo* (otac se zvao Mijo; glas *j* mjesto *h* imamo, jer je njegov vlasnik bio doseljenik, štokavac iz kotara imotskog), *Špirotovi*: *Špiro*, *Sibânovi*: *Sibôn* = Josip, *Šimûnčevi*: *Šimûnâc* (*Šimun*), *Miličini*: *Milica*, *Šiminî* prema *Šimâ* (žensko ime prema muškom *Šimun*), *Ântičini*: *Ôntica*, *Tomâžinini*: *Tomâžina*, *Mirîni*: *Mira*, *Mândičevi*: *Mândić* t. j. mali sin Mande, *Marûšini*: *Marûša*, *Marijônîni*: *Marijôna* (štok. Marijana), *Stônkinîni*: *Stônka* (Stanka), *Rôzîni*: tal. Rosa (Ruža), *Bôničini*: *Bônica* (dem. od ven. bona = dobra), *Bônîni*: *Bôna*.

Takvih nadimaka ima dosta i u Grablju: *Ivônkotovi*: *Ivônko* (Ivan), *Pâvotovi*: *Pâvo*, *Tômičini*: *Tômica*, *Pêtrovi*: *Pêtar*, *Mikûlini*: *Mikûla* (Nikola), *Sibetovi*: *Sibe* (Josip), *Ôtetovi*: *Ônte* (Ante), *Antičevi*: *Antić* (*Ônte*), *Grîčini*: *Grûjica* (otac se zvao Grujica, pa je ispadanjem suglasnika *j* i stezanjem dvaju samoglasnika u jedan dobiven oblik *Grîčini*), *Andriĵini*: *Andriĵa*, *Îvičini*: *Îvica*, *Štêfetovi*: *Štêfe*, *Pêretovi*: *Pêre*, *Domînikovi*: *Domînik*, *Ivânovi*: *Ivôn*, *Šimunovi*: *Šimun*, *Vêli Mikûlini*, *Môli Mikûlini*: *Mikûla*, *Paron Zvâninovi*: *Parôn Zvâne* od ven. paron Zuane (Giovanni) = gospodar Ivan, *Mêstre Lukîni*: tal. maestro = zanatlija, *Kotîni*: *Kôtâ* (Kata), *Mândičini*: *Mândica*, *Marulînovi*: *Marulina*, *Tetivičîni*: teta *Vicâ*, *Zôričini*: *Zôrica*, *Mandalînovi*: *Mandalîna*.

Ima nadimaka i po privremenom ili stalnom zanimanju očevu ili materinu: *Peçôrôvi*: *Peçôr* gen. *Peçôrâ* (štok. peçar t. j. čovjek, koji peče kruh, a ne koji gradi peći). U selima žene peku kruh u velikoj peći. Takve se žene zovu *peçarîce*. Čovjek, koji u gradu ima peć za pečenje kruha zove se *peçôr*. *Petrarêzovi*: *Petrarêz*, što je prijevod iz tal. *tagliapietre* = klesar, kamenar. *Côbanovi*: *Côban*, gen. *Côbana* (štok. čobanin), *Poščêrôvi*: *Poščêr*, gen. *Poščêrâ* (od ven. postier = poštar), *Remê-*

ini: *Remèta* = zvonar, crkvenjak), *Makinštovi*: *Makinšta* (tal. machinista = strojar), jer je bio strojar kod kotlova za pravljenje ružmarinova ulja, *Ferājini*: *Ferāji* od ven. mn. ferai jedn. feral = svjetiljka, jer je čovjek s tim nadimkom uživao svijeće (ferale) po ulicama, dok još nije bilo električnog svijetla. *Bābini*: *Bāba*, jer je mati bila baba (= babica, primalja), *Bikōrōvi*: *Bikōr*, jer je otac bio bikōr (ven. becher = mesar), *Parūnōvi*: *Parūn* od ven. paron = upravljač lađe za ljetnjeg ribolova. *Bāilovi*: *Bāilo* (ven. bailo, lat. bajulus > bajlus > bailo = nosač, uzgajatelj, ratar, zemljoradnik [isp. REW³ 888]); obitelj s tim nadimkom, a s prezimenom *Pālarić*, jedna je od prvih, koje se navode u matici rođenih u Brusju. Doseljena je iz Hvara. Netko je od pređa morao dobiti nadimak po jednom od navedenih zanimanja.

Ima ih i po boji kose ili puti: *Bilčevi*: *Bilac* = bijelac, *Čarnetovi*: *Čarni* (crni) *Čarnjēnkotovi*: *Čarnjēnko* (čarnjen štok. crven), *Moričēvi*: *Morić* (tal. moro = čovjek tamne puti; osnova je talijanska, a deminutivni nastavak *-ić* je hrvatski).

Mogu biti i po visini, uzrastu čovjekovu, premda se to može odnositi i na dva prva bratučeda, koji imaju isto ime, ali je jedan od njih stariji, a drugi mlađi: *Mōli Antičevi*: *Mōli Antić*, *Vēli Mikūlini*: *Vēli Mikūla*, *Mōli Ivānovi*: *Mōli Ivōn*, *Vēli Čaričevi*, *Mōli Čaričevi*: *Čarić*, *Lōngotovi*: *Lōngo* od ven. adj. longo = dug, *Māleškotovi*: *Māleško* = malen, *Grāndotovi*: *Grāndo* od ven. adj. grando = velik, *Longīnovi*: *Longīn* dem. oblik od ven. adj. longo.

Neki su nadimci dani po nekom predjelu zemlje, koju neki čovjek posjeduje: *Borojēskini*: *Borojēska*, *Nōva Glavīnini*: *Nōva Glavīna*, t. j. aug. od glava. Oba toponima nalaze se u hvarskom predjelu.

Dva su nadimka u Hvaru dana po dobrim osobinama: *Čovik*, *Poštēni*. Imamo i u Velom Grablju: *Čovikovi*: *Čovik*. Ti nazivi mogli su biti dani i u podrugljivom smislu s protivnim značenjem: nečovjek, nepošten.

Ima ih i po lošim osobinama: *Fūrbotovi*: *Fūrbo* od tal. furbo = lukav(ac), *Manjavīnovi*: *Manjavīn* od tal. mangiare vino = srkati vino, *Divjī Buličevi*: *Divjī Bulić*, *Karpējēvi*: *Karpēj* (štok. krpelj). Taj je nadimak dobiven po svoj prilici zato, što je njegov vlasnik izrabljivao druge ljude. Poznato je, da je pozajmljivao mještanima novac i naplaćivao skupe kamate. *Malicini*: *Malicija* od tal. malizia = zloba. Po tome se članovi obitelji zovu *Malicini* t. j. Malicijini i dalje ispadanjem suglasnika *j* i stezanjem dvaju samoglasnika *ii* u jedno *i*: *Malicini*.

Po nekom mjestu ili kraju dani su ovi nadimci: *Pujiz* (*Pujizovi*) (tal. Pugliese = Apulijanac). Taj je nadimak dan na taj način, što su u obitelji bila dva brata. Jedan je bio debeo, ali malen kao Talijan iz Apulije, pa su ga prozvali *Pujiz*. Drugi je bio debeo, jak i visok, pa su ga prozvali *Tōp*, a članove njegove obitelji *Tōpotovi*, pa od toga svakoga člana te obitelji danas zovu *Tōpo*. *Pūja* (tal. Puglia). *Grābajkini* po materi, koja je bila *Grābajka* t. j. žena iz Grablja na Hvaru. *Brōškini* po materi, koja je bila *Brōška* (štok. Bračka t. j. žena iz otoka Brača). *Škojōrkini*

od *Škojôrka* (tal. scoglio = greben, a ovdje otočić i otok). Splićani sve otočane zovu ško(l)jari. Nosilac toga nadimka (žena, mati) zvala se *Škojôrka*, a svi članovi obitelji *Škojôrkinini*. Sin *Škojôrke* zvao se *Škojarîć*, ali članovi obitelji ne nazivaju se po njemu: *Škojarîćevi*, nego po materi: *Škojôrkinini*. *Dôlkinini* po materi *Dôlki* (t. j. ženi iz Dola).

U Grablju: *Plônkinini* po materi *Plônki* t. j. ženi iz Plama, a *Plame* se zovu istočni dio otoka Hvara iznad Jelse. Tako je nastalo i prezime *Plônčić* (štok. Plančić). *Čarnogôrčini* opći je nadimak za sve Zaninoviće u Grablju, jer su ljudi nagli i lako uvredljivi, upaljivi kao Crnogorci. *Malobônkinini*, jer je mati bila *Malobônka* t. j. žena iz onog predjela u Velom Grablju, koji se zove Môlo bônada t. j. Mala strana sela. *Karlobôškini*, jer im je mati bila *Karlobaška* t. j. iz Karlobaga u Hrv. Primorju. *Vlâšićevi*, jer je ocu bila dojilja vlahinja t. j. zemljoradnica (težakinja) s kopna, pa su njega zvali *Vlâšić*, a ostale članove njegove obitelji *Vlâšićevi*. *Viškini*, jer je mati bila *Viška* t. j. žena iz Visa. *Merikônovi*, jer je otac bio povratnik iz Amerike. U tom je nadimku otpalo *a* na početku riječi. Ima mnogo nadimaka, koji su nastali prema imenicama od dragosti, koje spominje Maretić u Radu, knjiga 42, na str. 96–99. On ih je našao u starim ispravama hrvatskim i srpskim. Takva su prezimena u Hvaru: *Môzge* (gen. *Môzgeta*), *Plêško* (gen. *Plêškota*), *Trûpo* (gen. *Trûpota*), *Cûko* (gen. *Cûkota*), *Bâne* (gen. *Bâneta*).

U Brusju: *Fêrmo* (gen. *Fêrmeta*), *Dônko* (gen. *Dônkota*), *Pûce* (gen. *Pûceta*), *Fênte* (gen. *Fênteta*), *Blâjne* (gen. *Blâjneta*), *Dvôško* (gen. *Dvôškota*), *Šâre* (den. *Šâreta*), *Bôko* (gen. *Bôkota*), *Mînge* (gen. *Mîngeta*), *Bârko* (gen. *Bârkota*), *Miško* (gen. *Miškota*), *Tôpo* (gen. *Tôpota*), *Gôbo* (gen. *Gôbota*), *Šôndre* (gen. *Šôndreta*), *Mikle* (gen. *Mikleta*), *Šćêpo* (gen. *Šćêpota*), *Tûrko* (gen. *Tûrkota*), *Tibe* (gen. *Tibeta*), *Rêre* (gen. *Rêreta*).

U Grablju: *Pûše* (gen. *Pûšeta*), *Pîće* (gen. *Pîceta*).

Članovi porodica s takvim nadimcima jesu na pr.: *Môzgetovi*, *Plêško-tovi*, *Trûpotovi*, *Fêrnotovi*, *Fêntetovi*, *Bôkotovi* i t. d. Iako Maretić tvrdi, da su takva prezimena hipokoristici, barem za ovaj kraj ne bih se u svakom primjeru mogao složiti s njime. Kako smo kod navođenja prezimena vidjeli, ima takvih i nekoliko prezimena: *Babâre* (gen. *Babâreta*), *Hûre* (gen. *Hûreta*), *Hrâste* (gen. *Hrâsteta*), *Hailo* (gen. *Hailota*). Ta su prezimena mogla nastati od imena i od nadimaka. I danas imamo u Hvaru prezime *Hûre* s nadimkom *Dûle* (u Brusju *Hûre* s nadimkom *Dûlê*), *Hûre* s nadimkom *Hrâste*, *Hrâste* s nadimkom *Fênte*, *Hrâste* s nadimkom *Mînge*, *Hrâste* s nadimkom *Rêre*, *Hûre* s nadimkom *Mikle*. Ti nadimci kao i drugi morali su nastati na različite načine. Nadimak *Šćêpo* nastao je od hip. Stjepo : Stjepan; u čak. *stj* daje šć. Nadimak *Blâjne* morao je nastati prema vokativu *Brâjne* (brat), *Mikle* prema *Mikûla* (Nikola), *Pûše* prema vok. imenice *pûh*, *Pîće* prema glag. *pît*, *Hrâste* je svakako vok. imenice *hrušt* (čakavski *hrûst*), *Plêško* prema glag. *plêskot* (pljeskati), *Bâne* je vok. imenice *ban*, *Dônko* od *Domko* (Dominko),

Glúše je vokativ pridjeva gluh u službi imenice. *Glôde* je vok. imenice *glôd* (štok. glad). *Gríše* je vok. imenice *grîh* (štok. grijeh).

Ima ih nekoliko, koji su talijanskog podrijetla, ali su ušli u jezik toga kraja i glasovno i morfološki posve su pohrvaćeni kao: *Strâko* (tal. stracarsi = umoriti se), *Kôše* (tal. coscio = but), *Kanočôl* (tal. canochiale = dalekozor), *Malicini* (tal. malizia = zloba), *Fêrmo* (tal. fermare = zaustaviti).

Ima u gradu Hvaru i pravih talijanskih nadimaka, koji su više manje sačuvali talijanski oblik glasovno, morfološki i akcenatski: *Fiôko* (*Fiôkotovi* ven. fioco = resa, kita), *Trentîn* (*Trentînovi*) (tal. Trentino = Tridentinac), *Bonâca* (*Bonâcini*) (ven. bonazza = mirno more), *Bêla* (*Bêlini*) (ven. bela = lijepa), *Bočîn* (*Bočînovi*) (ven. bochin = ustašca, grljak na svijeci), *Špalêta* (*Špalêtini*) (ven. dem. od spala = pleće, rame; po svoj prilici čovjek s izbočenim jednim ramenom, grbavac), *Šolêti* (*Šolêtini*) (ven. soletto dem. od solo = sam), *Škurêla* (*Škurêlini*), *Tartâja* (*Tartâjini*) (tal. tartagliare = mucati), *Šôrga* (*Šôrgini*) (ven. sargo = vrsta ribe), *Longîn* (*Longînovi*) (ven. longhino dem. od longo = dug), *Špûrio* (*Špûriotovi*) (ven. spurio = nezakonito dijete), *Regâte* (*Regâtini*) (ven. regata = utakmica čamcima u veslanju), *Ferâi* (*Ferâjetovi*) (ven. feral pl. ferali i ferai = fenjer), *Lônga* (*Lôngini*) (ven. longa = duga), *Pistolêta* (*Pistolêtini*) (ven. pistoleta dem. od pistola = pištolj), *Kužîna* (*Kužînini*) (ven. cusina = kuhinja), *Šufîta* (*Šufîtini*) (tal. soffito = potkrovlje), što je došlo od veze prijedloga *iz* i imenice *sufit*, jer je stanovao u potkrovlju.

Grčkoga je podrijetla nadimak *Panajôti* (grč. πανάγιος = presvet).

U Brusju su talijanski nadimci *Tûrko* (*Tûrkotovi*) (tal. Turco = Turčin), *Gôbo* (*Gôbotovi*) (tal. gobbo = grbav(ac), *Fêrmo* (*Fêrmoťovi*) (tal. fermare = zaustavljati). Venecijanskog je podrijetla nadimak *Bâilo* lat. bajulus = nosač, zemljoradnik (v. REW³ 888).

Ostali nadimci nastali su na različite načine na pr.: *Kamôci* (*Kamôcini*) nastao je na taj način, što je njegov vlasnik jednom loše izgovorio »neka moći« (štok. moći), pa su ga tako prozvali. *Dovîčini* (u Grablju) prema materi, koja je bila udovica. Glás *u* od starog prijedloga *vъ* ispao je, što je česta pojava u čakavskim govorima (ispor. u Nazorovoj pjesmi »Žena zapušćena«: Nisi *dovica* ...; ki sad su znaš *dovice* brižne bol. U Brusju imamo nadimak *Udovîčini*, u kome početni samoglasnik u nije ispao: *Môrâ Udovîčina*, *Jâkov Udovîčin*. Ima i takvih nadimaka, kojih postanak meni nije posve jasan na pr. u Hvaru: *Kûkica*, *Čûći*, *Krêšo*, *Kûki*, *Kôštro*, *Pâhlić*, *Halôc*, *Cûko*, *Côle*, *Balârka*, *Bânjuš*, *Kêrcić*, *Hâhôn*, *Paždrîpa*. U Brusju: *Pûce*, *Fênte*, *Mînge*, *Cancarîn*, *Bârko*, *Harkîn*, *Bilovêr*, *Vâva*, *Bôko*, *Šôndre*, *Tâbulić*, *Tîbe*, *Rêre*. U Grablju: *Blaćûš*, *Pogarmûša*, *Pânjulo* i dr.

I u ostalim mjestima na otoku Hvaru kao i na drugim otocima srednje Dalmacije gotovo svaka obitelj ima svoj nadimak zbog istih razloga kao u hvarskoj općini.

Zapadni dio otoka Hvara vrlo je bogat toponimima, jer obiluje rtovima, uvalama i otočićima, koji se nalaze ispred grada Hvara, a nazivaju se *Paklëni otöci* ili *Spalmadöri*. Obala ostalog dijela otoka, naročito istočnog i južnog, slabo je razvedena. Toponimima cijeloga otoka posvetio je prof. Skok u spomenutom radu samo devet strana, što je i razumljivo, jer austro-ugarska i jugoslavenska specijalna karta nisu dale piscu dovoljno materijala za potpuno osvjetljenje toponima toga otoka, a sam tamo nije bio. Naziv glavnoga mjesta (tako se zove i otok) tumači prof. Skok na str. 181–182. Geograf Strabon veli, da su se na taj otok doselili naseljenici iz egejskog otoka Parosa u 4. stoljeću prije naše ere. Strabon kaže, da se otok zvao najprije Paros, a poslije Pharos. Skok na str. 181. misli, da se Pharos mjesto Paros nazvao po malom otočiću Pharosu, koji se nalazio blizu Aleksandrije, a bio je glasovit po svjetioniku, jednom od sedam čuda tadašnjega vremena. Po tome otočiću, kako navodi Skok, nazvana su i neka druga mjesta na Sredozemnom moru, koja su imala svjetionike (ispor. *Faro* kod Messine na Siciliji i u Portugalu). Od toga imena, misli Skok, nastao je i naš pučki naziv za svjetionike. Skok dalje (str. 182) napominje, da naš svijet na Jadranu govori općenito *fëro* gen. *ferála* u značenju »pomorski svjetionik«. (Možda je u starije vrijeme riječ *fëro* (*fëral*, *fërao*) značila pomorski svjetionik, ali se danas pod pojmom *fëro* (*fëral*) i čak. *feröl* gen. *ferölä* na Hvaru i na svim susjednim otocima misli uopće svjetiljka zatvorena staklom sa svih strana, koju upotrebljavaju željezničari i rudari, a upotrebljavaju je i seljaci u Dalmaciji za osvjetljenje u kući, a naročito izvan kuće, jer drukčiju svjetiljku ne mogu upotrebljavati izvan kuće zbog jakih vjetrova. *Feröl* se naziva i svjetiljka na ulici. Tako se doista naziva pomorski svjetionik, koji se nalazi u svakoj luci na početku obale s vanjske strane, da ne bi lađa po noći udarila u obalu, i da lakše pristane uz nju. Pomorski svjetionik na istaknutim rtovima i otočićima zvao se za vrijeme Austrije, a i danas se zove samo *lantërna* (tal. *lantërna*), a čuvar pomorskog svjetionika zove se *lanternist(a)*. Tako se naziva, koliko je meni poznato, u svim mjestima u Dalmaciji sve do Dubrovnika. Oblik *fëro* u značenju spomenute svjetiljke akcenatski, a naročito glasovno *al > ao > ö* govori se samo u Dubrovniku i u njegovoj okolici, a u ostalim primorskim štokavskim krajevima: *fëral* gen. *ferála*). Otok se u rimsko doba zvao Pharos, samo mu Rimljani dadoše svršetak – *ia* (*Pharia*). Od toga oblika napraviše dalmatinski Romani oblik *Fara*, a od toga je nastao slavenski naziv Hvar (čak. *För* (prije *För*) gen. *Förä*), jer Slaveni nisu imali suglasnika *f*, nego mjesto njega dobiše skup *hv*. Ipak stanovnici svih mjesta na otoku Hvaru ne zovu otok ni grad *För* (ili *För* u gradu Hvaru, jer je čakavski akut u jednosložnim riječima i u višesložnim na zadnjem slogu prešao u dugosilazni). Stanovnici Staroga grada i Dola imaju stariji (slavenski) glasovni skup *hv*, kojim su Slaveni bili zamijenili izvorno *f* (ph), dakle: *Hvör*, etnici: *Hvoränin*, *Hvörka* i pri-

djev : *hvōrski*. U tim mjestima se i u drugim riječima čuva stariji (slavenski) skup *hv* : *hvōlā*, *hvōlit*, *hvōljen*. Ostali otočani zamijenili su kasnije svaki skup *hv* sa *f*, pa govore : *Fōr*, *Fōrānin* (ili *Forānin*), *Fōrka*, *fōrski*. Stari grad je najstarije naselje na otoku. Prema tome se u tom najstarijem naselju čuva slavenski glasovni skup *hv* dobiven od izvornoga *f*. Drugi je naziv za taj otok i grad : *Lesina*, kako se nazivao u mletačko i austrijsko doba. Tako su ga nazivale vlasti, ali ga narod u selu i u gradu, koji je govorio hrvatskim jezikom, nije zvao nikada *Lesina* nego samo *Fōr*. Najstariju potvrdu za mletački oblik *Liesena* ili *Liesna* iz god. 1358. nalazimo u »*Monumenta historica Slav. merid.*«, XIII. str. 206. Današnji tal. oblik *Lesina* nastao je zamjenom dvoglasa *ie* sa *e*. Jireček u djelu »*Handelsstrassen und Bergwerke*« na str. 28. navodi, da je mletački naziv nastao od našega staroga pridjeva u srednjem rodu *liesno*, koji se morao nalaziti uz imenicu ostrvo ili mjesto. Naziv je dakle, kako tvrdi Jireček, a s njime se slaže i prof. Skok, značio »šumovito mjesto ili ostrvo«. Tvrđnju, da je otok morao biti obrastao šumom u neretljansko doba, potkrepljuje dr. Skok analizom toponomastike na otoku Hvaru, jer se razni toponimi nazivaju ne samo po drveću, koje je karakteristično za područje mediteranske šume, nego je na tome otoku bilo i drugog stabalja. To mišljenje Skokovo posve je točno. On je raspolagao s malim brojem takvih toponima na pr. *Velo Grablje** i *Malo Grablje*, što je kolektivna imenica od drveta *grab*. U jednom i drugom mjestu ima i danas po par grabovih stabala. Pored tih dvaju toponima imamo na protivnoj (sjevernoj) strani otoka još i ove toponime: *Grâbovac* (uvala), *Grâbovčić* (uvalica), *Zagrâbovo Râće*. U tom je toponimu imenica *raće* zbirna imenica od *rt* + *vje*, dakle za *grabovim rtovima*. Zatim *Čarnogrôb* (na južnoj strani otoka), *Dûb*, *Dubôvi Dôl*, *Dubôvica*, *Jësen* (štok. *Jasen*), *Vōrbâ* (štok. *Vrba*), *Česminova Glōvâ* (štok. *Česminova Glava*; *česmina* ili *česvina* je neka vrsta hrasta, koji je i zimi zelen, isp. A Rj I., str. 957), *Trîščino Bôrje*, *Borôvo Njiva*. Svi su ti toponimi u općini hvarskoj, a ima ih, kako navodi i prof. Skok, i u ostalim predjelima na otoku Hvaru: *Vōrbâ* (štok. *Vrba*) u Starom gradu, *Vrisnik* od *vrîs* (ijekavski *vrijes*). To je vrsta grma, koji raste po cijelom otoku. *Varbânj* (štok. *Vrbanj*) i *Varbôska* (štok. *Vrbovska*) izvedeni su od imenice *vrba*. Kao dokaz, da je otok morao biti jako šumovit, pomaže nam i jedan toponim u hvarskom odlomku: *Orlôv Kûk* i *Arlôv Kûk* (t. j. *kuk*, gorska kosa, na kojoj su se zadržavali orlovi). Danas tamo nema orlova i seljaci ne poznaju tu vrstu ptice grabljivice, ali upotrebljavaju izraz *orlina* (i *arlina*), što je augm. od oral. Riječju *orlina* (*arlina*) označuju seljaci osobu veliku, jaku, a tromu i negipku. I to nam potvrđuje, da su tamo bile velike šume, i da su se u njihovoj blizini u gorskim kosama zadržavali orlovi. Još danas ima predjela sa visokim jedva prohodnim šumama, a stariji ljudi su slušali od svojih otaca i djedova, da su

* Sve dijelove složenog naziva toponima pišem velikim slovom, jer nije uvijek lako odrediti, je li drugi dio uzet u pravom ili prenesenom značenju.

i oko samih naseljenih mjesta bile neprohodne šume. Budući da je narod pravio vapnenice i prodavao gorivo drvo u Splitu i u drugim mjestima, posječeni su i uništeni veliki kompleksi starih šuma u zadnjih sto i više godina. Bilo je i požara, koji su uništili šumu. Na Hvaru je moralo nekad biti i velikih hrastova, jer ih još danas ima na otoku Braču, iako ne mnogo. To nam potvrđuje i ornamenat na dovratnicima samostanske crkve u Hvaru, jer se na njima nalazi uklesano hrastovo lišće i žir.

Sam grad Hvar⁴ podijeljen je, kao i ostala mjesta na otoku, u predjele s posebnim imenima. Njegovi stanovnici ne vode računa o nazivima ulica, ni o kućnim brojevima, nego se po tim nazivima predjela zna, gdje tko stanuje. Hvar je podijeljen u ove dijelove:

1. *Grōdū* (gen. *Grōdē*) t. j. imenica ženskoga roda tipa *zīmā* (gen. *zīmē*). To je najstariji dio grada, opasan zidinama. Naziv toga predjela nastao je svakako od genitiva jednine imenice m. roda *grad*, uz koji se nalazio neki prijedlog: *od* ili *iz* prema tal. *di*.

2. *Gojāva*; stoji mjesto Goljava (lj > j). Nastao je od pridjeva *gol*, jer je taj kraj bio nekada posve go. Ima jedno selo Gojava u Bosni u okrugu sarajevskom (A Rj. III., str. 243).

3. *Fābrika*, najzapadniji dio grada uz morsku obalu. Naziv je talijanski (tal. *fabbricare* = graditi). Taj je naziv dan u doba, kad se za vrijeme Venecije gradila moderna obala, kojom se i danas iz grada ide u susjedne uvale, u kojima su hvarska kupališta. Gradnja obale trajala je dugo.

4. Uz obalu od *Fabrike* do grada nalazi se *Šćigovi Bōk* (*šćigāt* kaže se za more, kad se jako diže i spušta). Tamo more baca preko obale, kad puše južnjak. Neki ga nazivaju i *Ūleni Bōk*, jer se u tome zaljevu sakuplja sva nečist i masnoća, koja se nalazi na morskoj pučini, naročito kad puše južnjak.

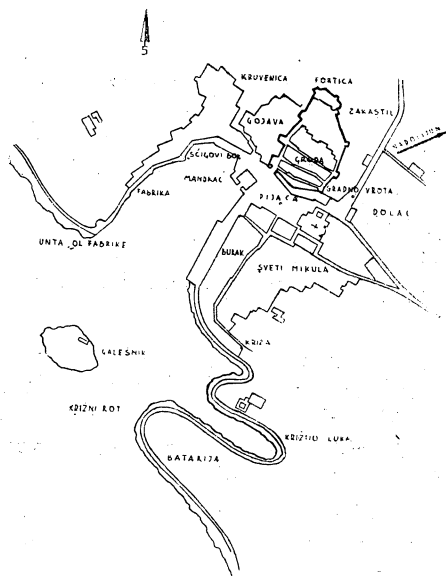
5. *Mandrāc* (ven. *mandrachio*) je ograđen prostor za držanje manjih lađa, da budu zaštićene od nevremena.

6. *Pijāca*, talijanskog podrijetla (tal. *piazza* = trg). Oko nje su nekoliko kuće do kuće.

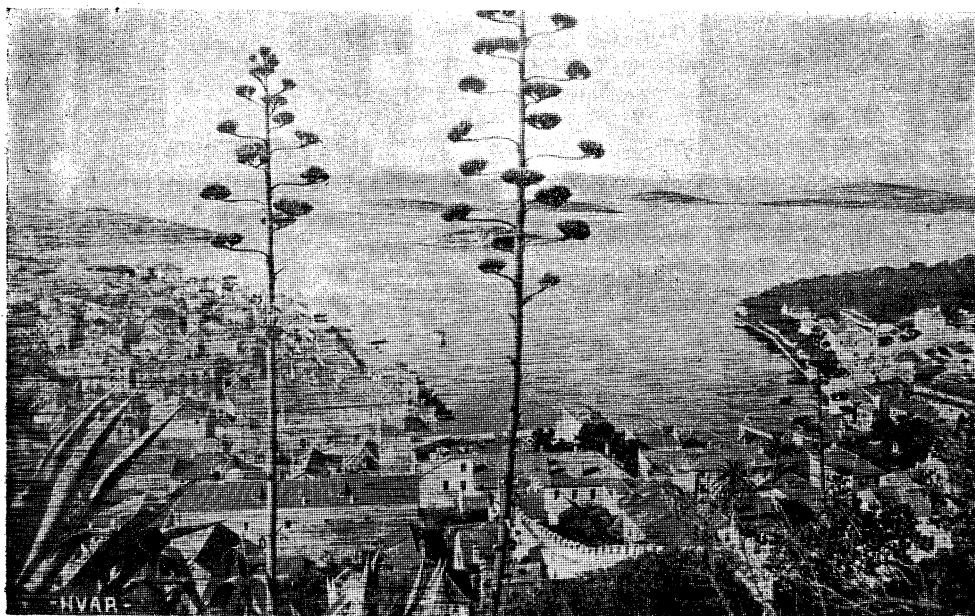
7. *Būrak*, gen. *Būrga* od njem. *Burg* preko tal. *borgo* = varoš. Takvi su nazivi za predjele grada poznati u mnogim dalmatinskim gradovima, na pr. u Splitu (Varoš) i u Zadru (Borgo).

8. *Svēti Mikūla* ili *Glavica* (*Pod Glavicu*), jer je tamo crkva sv. Nikole, a nalazi se na uzvisini.

⁴ Čovjek iz Hvara zove se *Forānin*, žena *Fōrka*, pridjev *fōrski*. Kaže se: *Grēn u Fōr*, jer je u dolini, uz more. Uz neke predjele u Hvaru stoji prijedlog *u*, a uz neke prijedlog *na*: *Grēn u Grōdū*, *u Šćigovi Bōk*, *u Būrak*, *u Krīzā*, *u Fratōr*, *u Krīznu Lūkū*, ali: *na Gojāvu*, *na Fābriku*, *na Mandrāc*, *na Glavicu*, *i pod Glavicu*, *pod Svētega Mikūlu*, jer se tim prijedlogom *na* i *pod* točno označuje odnos prema tim toponimima, na pr. na Gojāvu treba se uspeti, na Fābriku treba se iz morske obale uspeti, na zid uz Mandrāc mješćani sjednu, na Glavicu treba se uspeti, a pod Glavicu ili pod Svētega Mikūlu označuje se prostor, na kome se nalaze kuće nešto ispod Glavice ili ispod crkve Svetoga Nikole.



Tlovis grada Hvara



Slika grada Hvara

9. Od pristaništa do samostana su *Križã* (gen. *Križih*), jer su tamo male kapelice za križni put. Franjevački samostan također spada u *Križã* (pl. n. gen. *Križih*) ili se posebno zove *Fratôr* (starije *Fratôr*) gen. *Fratôrã* = samostan, što je zapravo gen. množ. od imenica *frôtar* (lat. *frater*, štok. *fratar*), pa se samoglasnik *a* u gen. mn. ispred ~ akcenta pokratio, ali u novije vrijeme ~ akcentat na kraju riječi uvijek prelazi u ~. Taj je izraz u značenju samostan morao nastati u upotrebi s nekim prijedlogom, na pr.: *grên u fratôr* (t. j. štok. u *frataru*).

10. Iza samostana je uvala *Križno Lūkã*. Taj toponim zabilježen je u Statutima communitatis Lesinae (Monumenta Historico-juridica, vol. 3., str. 334. »Chrisna Luca«).

Na izlasku iz Hvara prema Brusju i Grablju nalazi se *Dolãc*, koji zapravo i jest dolina s plodnim vinogradima i vrtovima. Tamo je ljetnikovac pjesnika Hanibala Lucića. Iz *Dolca* ulazi se u pravi stari dio grada, koji je opasan zidom, kroz *gradnô vrôtu*. Interesantan je i posvojni pridjev *gradni*, koji znači pripadanje samo tome gradu.

Toponim *Brūsje*⁵ zbirna je imenica od opće imenice *brus* u starom značenju lat. *petra* = kamen, jer se u tome mjestu sa tim kamenom ne može brusiti oruđe. Toponim *Brus*, kako je utvrdio prof. Skok (str. 208) vrlo je čest u otočkoj i kopnenoj Dalmaciji. Najstarija mu je potvrda iz god. 1144. kod Splita. U Brusju je vrlo mnogo kamenja, što potvrđuju i dva susjedna toponima *Brūsno Glôvã* (štok. Brusna Glava), na kojoj je sama kosa do kose, kamen do kamena i *Brūsni Dolãc*, na kome je također dosta kosa i kamenja. Postoji i toponim *Gôrnje Brūsje* (B). Brusje je podijeljeno u ove dijelove:

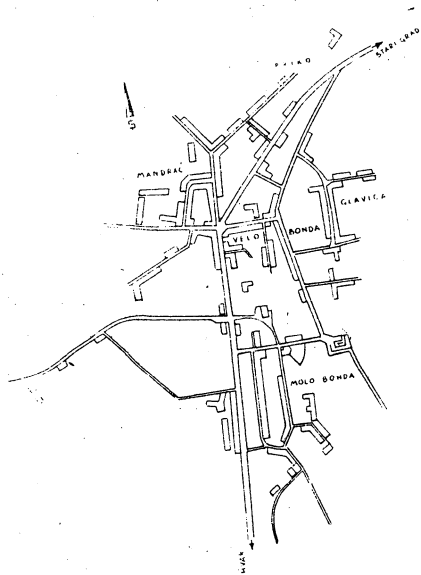
1. *Môlo Bônda* (tal. *banda* = strana),
2. *Vêlo Bônda*,
3. *Mandrãc* (ven. *mandrachio*), jer je taj predjel zatvoren i ima oblik pravoga mandrača pri moru.
4. *Priko* (na sjeveroistočnom kraju sela preko glavnoga puta),
5. *Glavica* (predjel na brdu).

Svi su dijelovi strogo odijeljeni jedan od drugoga glavnim putovima, koji ih dijele.

U toponimu *Vêlo Grôbjje*⁶ imenica *grôbjje* je zbirna imenica *Grab* + sufixi *-bje*. Podijeljeno je također po glavnim putovima: 1. *Pogonjica*,

⁵ U dodatku »Statutima« iz god. 1609. zabilježeno je Brusge (str. 308), Brusie (337). Čovjek iz Brusja zove se *Brūsãnin*, žena *Brūska*, pridjev *brūski*. Kaže se: *Grên na Brūsje*, jer je na visini. Uz ove predjele upotrebljava se prijedlog u: *U Vêlu Bôndu*, *u Môlu Bôndu*, *u Mandrãc*, *u Glavicu* t. j. među kuće, koje su tamo, ali samo na *Priko*. Čovjek iz Male Bande zove se *Malobãnjãnin* (nj = ñ), žena *Malobônka*, iz Vele Bande *Velobãnjãnin* (nj = ñ) žena *Velobônka*, iz *Glavice Glavãor*, žena *Glavãorka*. Za stanovnike ostalih predjela nisu u običaju takve imenice.

⁶ U dodatku »Statutima« iz god. 1609. zabilježeno je Grabge (str. 308). Čovjek iz Grablja zove se *Grôbjãnin*, žena *Grôbjãka* i *Grãbjãka*, pridjev *grôbjãski* i *grãbjãski*. Kaže se: *Gren u Vêlo Grôbjje*, *Môlo Grôbjje*, jer su oba mjesta u dolini. Čovjek iz



Tloris mjesta Brusja



Slika mjesta Brusja

predjel na ulazu u mjesto s južne strane, kad se dolazi putem iz Maloga Grablja. 2. *Zbôndini* t. j. s bande = sa strane. 3. *Blaćušëvi* naziv dan po nadimku stanovnikâ *Blaćuš* (Tudor) u tome predjelu. 4. *Tômićini dvôri*, naziv dan po nadimku svih obitelji u tome kraju (*Tômičić*). Sam nadimak je metronimik prema *Tômica*. Muškarac se zove samo *Tôma*, a prema njemu postojao je nekada i dem. *Tomîć*. 5. *Vëlo Bônda*. 6. *Môlo Bônda*.

U hvarskom odlomku ovi su glavni predjeli: *Pelegrîn*, *Zakaštil*, *Dolâc*, *Njive*.

1. *Pelegrîn* je latinska riječ peregrinus = putnik, hodočasnik. *Pelegrin*, u kome smo disimilacijom dobili suglasnik *l* mjesto *r*, jest polutočić gradu Hvaru na zapad. U tome predjelu morala je biti i crkvice posvećena sv. Pelegrinu. Tamo je sada samo šuma.

2. *Zakaštil*, (gen. *Zakaštîla*) je predjel iza gradskih zidina uz glavnu cestu, kojom se ide u ostala mjesta na otoku. *Kaštil* je tvrđava (lat. castrum). To je predjel krševit sa nešto plodne zemlje u dolini.

3. *Dolâc*⁷ je na sjeveroistočnom dijelu grada. Tamo su vinogradi i vrtovi, kao što su i nekada bili.

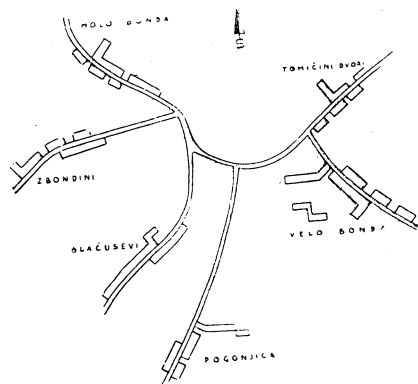
4. *Njive* su najplodniji i najvinorodniji predjel hvarski. Tamo su sami vinogradi i masline. U ostalim predjelima su šume, krš i kamenito tlo. Ti glavni predjeli dijele se u manje odlomke.

Bruški odlomak dijeli se na ove glavne predjele: 1. *Vâle* (štokavski: uvale), 2. *Vôrsi* (štok. vrsi, vrhovi) i 3. *Podnjëvice*. Neke uvale (vale) veoma su plodne. U njima su vinogradi. Međutim veći dio je šumovit, krševit, pun kamenja. *Vôrsi* su na sjeveroistoku. Ti su predjeli slabiji za vinograde, jer su izloženi mnogim vjetrovima, naročito sjevernjaku. *Podnjëvice* su najplodniji predjel, jer su okrenute prema jugu. Opći toponim *Podnjëvice* dolazi od podne, t. j. podnevice, pa je glas *n* ispred e palataliziran. Ti se glavni dijelovi dijele u manje odlomke.

Grabaljski odlomak ima samo jednu uvalu: *Konopjîkova*, što je samo atribut imenici *vâla* (uvala). *Konopjîka* je vrsta grma, koji uspijeva na pijesku uz more. Ostali predjeli u Grablju nemaju zajedničkoga imena.

Veloga Grablja naziva se *Velogrâbjanin*, iz Maloga Grablja *Malogrâbjanin*. I u Grablju čovjek iz Male Bande zove se *Malobânjanin*, žena *Malobônka*. Čovjek iz Vele Bande *Velobânjanin*, žena *Velobônka*. Kaže se: *Oženi son se iz Grôbjo, iz Brûsjo, iz Forû, iz Zorôc*, ili: *Oženi son se u Grôbje, u Brûsje, u Fôr, u Zorâce*, dakle ne prijedlog u s lokativom nego s akuzativom.

⁷ U XVI. stoljeću taj se toponim nazivao *Gornji Dolac* (ispor. A. Zaninović: Gdje se rodio P. Hektorović, Grada za povijest književnosti Hrvatske, knjiga XVII. str. 178.)



Floris mjesta Veloga Grablja



Slika mjesta Veloga Grablja

Pred Hvarom prema jugozapadu nalaze se *Paklèni otòci* ili *Špalma-dòri*. Hvarani ih zovu škòji (tal. scoglio = greben, otočić). Pridjev paklen znači smolast, kako tumači i prof. Skok⁸. Takav toponim našao je Skok u Korčulanskom statutu (Juž. fil. VI. str. 71) i na Šipanu (Pakljena). Posebnu vrstu crne smole za mazanje brodova i danas stanovnici Hvara nazivaju *pakòl* < pəklъ, *pàklina*. U bruškom odlomku jedan toponim naziva se *Pàklina*, jer je u njemu zemlja crna poput te smole. I na južnoj strani nedaleko Zrača je jedan toponim *Pàklina*. Naziv *Pàklina* u prirodnoj je svezi s ovim krajem, jer je Hvar u povijesti bio sigurno pristanište za lađe, koje su putovale sa zapada na istok i obratno. Sve manje lađe, po potrebi izvlačile su se na kraj i popravljale (mazale paklom) u *Križima* i u *Križnoj Lūci*. Nešto veće lađe izvlačile su se u uvali *Palmožòni*, na otoku Sveti Klement, koja je jako zaštićena od svih vjetrova. Naziv Spalmadori također je protumačio Skok na str. 188. t. j. mletački naziv spalmatore = mazač dna broda.

Najveći otok je *Svèti Klemènt*. Manji su: *Mòli Vonjòk*, *Vèli Vonjòk*, *Garbùn* (u Skoka: Karbun). U Hvaru se tako izgovara tal. riječ carbone = ugljen. *Tròvna* od trava, *Lèngva* (Skok ga zove *Jezik*, kako je našao na jugosl. spec. karti, što može biti, ali ga narod zove samo *Lèngva*, a ne *lingva*. U ven. dijalektu *lengva* znači morska uvalica između dva rta ili između dvije točke na kopnu). *Pàržanj* (gen. Pàržnja), *Borovàc* (gen. Borovcà), svakako u vezi s imenicom bor. *Dòbri otòk*, *Štambèdar* (u Skoka Stambodar), *Škòj ol Ždriloc*, *Jeròlim*, *Pokònji Dòl⁹*, *Gàlešnik*, *Planìkovac* (gen. Planìkovca), *Škojč od Vlòkè* (*škojč* dem. od *škòj* tal. scoglio).

Sike (grebeni) jesu ove: *Bàba*, *Gòjica* (bit će od *Goljica*) (u Skoka Gojca), *Plòcice*.

Na Paklenim otocima ima više toponima nego ih je naveo Skok, jer mu specijalne karte nisu pružale sve podatke. Ja ću se najprije zadržati na toponimima tih otočića. Toponime Paklenih otoka možemo podijeliti u: 1. nazive za uvale, 2. nazive za rtove, 3. nazive za otočiće, 4. nazive za sike, 5. nazive za polja.

Nazivi za uvale jesu:

Študèni Bòk, jer je u njemu studeno. *Okorija*, *Paklèni Bòk*, svakako bok (uvala), u kome je bilo pakla t. j. smole. *Šòline*, svakako u vezi s imenicom *so*, jer su tamo ranije hvarski ribari nalazili mnogo bijele soli, a i tlo je udešeno za pravljenje soli. *Privòjce*, dem. od Privoj (ijek. Prijevoj), *Taršcè*, za koje prof. Skok drži, da je kolektivni naziv od trst (trstika). *Štòre Štòne*, gdje su nekada morali biti pastirski stanovi. *Vàla ol Palmižòne*, *Pèrna*, *Prisjùga* (složenica od Pri-s-juga), *Palmižòna*, *Planìkov Bòk*, jer u njemu i oko njega ima mnogo planikovih grmova, kojih ima vrlo mnogo na otoku Hvaru. *Vèlo Dubòka*, jer se uvala uvukla du-

⁸ Slavenstvo i romanstvo na Jadranskim otocima, str. 188.

⁹ T. j. *mirni*, *tih* (ispor. ARj. sv. X. str. 527).

boko u kopno. *Môlo Dubôka, Pëtrov Bôk*, jer je uvala nekada pripadala nekome Petru. *Vlôkâ, Môlo Kolüdrice*, grč. καλογραία = redovnica, jer su po svoj prilici tamo imale svoj posjed hvarske koludrice. *Vëlo Kolüdrice, Carnjëne* (pl. f.) što je pridjev (atribut) za vâle. To su dvije uvale, u kojima je zemlja crvena. *Môli Žôglôv* bit će prema glagolu zaglaviti; *Vëli Žôglôv, Štôro Pařilo*. Za tu uvalu misli Skok (str. 191), da je dobila ime po tome, što se u njoj pravila paklina. To nije nevjerojatno, ali je ona mogla dobiti ime i po paljenju svijeće za lov ljetne ribe. To je naročito zbog toga moguće, jer odmah do nje imamo uvalu *Girnje Pařilo* (kod Skoka: *Girje Pařilo*). Skok se nije mogao odlučiti, da postanje riječi *Girji* izvede od *gira* (vrsta male ribe), ali tako jest (t. j. pridjev od *gira*), jer se u toj uvali najviše love gire. Tamo je i jedna udubina *Pol Šalbûn* t. j. pod salbun; *l* mjesto *d* imamo po asimilaciji suglasnika, koja se provodi na Hvaru, a *salbûn* (rom. riječ) znači sitan pijesak (tal. sabbia, sabbione), jer se na tome mjestu vadi pijesak iz zemlje.

Na manjim otocima su uvale: *Ûleni Bôk, Ždrilca*, dem. kol. n. od ždrijelo (metaforska riječ). *Tovôrški Bôk*, u kome je riječ *tovôrški* posvojni pridjev od imenice *tovar* = magarac. *Pol Gomîle* (pl.), *Štûpanska Kâmenica*. Riječ *kamenica* nastala je od imenice *kamen*. Tamo je jedna vrsta kamenice t. j. izdubenog kamena. *Kamenica* se i danas naziva u kamenu izdubena posuda za držanje veće količine ulja u kući ili vode (u polju) pomiješane s modrom galicom za polijevanje loza u vinogradu protiv peronospore.

Rtovi su ovi: *Rožônj Bibića* (gen. *Rôžnja*), jer je šiljast kao ražanj, a bio je vlasništvo ribara Bibića. *Borôvo Pûnta*, u kome posvojni pridjev *borôvo* označuje, da je na tome rtu bilo borova. *Vodëni Rôt*, jer na njemu teče voda iz zemlje. *Pûnta ol Kovôcâ, Pûnta ol Štrôžice*. To je najistaknutiji rt za motrenje morske pučine u Viškom kanalu. Na tome rtu morala je nekada biti straža za motrenje kretanja neprijateljskih lađa u tome kanalu. *Tarščëno Pûnta, Šenišna Pûnta*; *šenišni* je pridjev od pšenica, u kome je ispao suglasnik *p*, kao što često ispada i u štokavskim narodnim govorima. *Rožônj ol Përne* (ili ol *Bânjoša*). *Bânjoš* je nadimak jednom Hvaraninu, koji je vlasnik toga predjela. *Pûnta od Vëlega Ždri-lü, Izmëtišće* (složenica od *Iz-metišće*), *Šcikâlo, Pûnta od Pëtrova Bôka, Pûnta od Vlôkê, Pûnta ol Carnjënih, Mëcigužica*, jer se iz daleka čini, da vrh rta strši iznad mora, pa je za uzburkana mora sada u moru, sada izvan mora. *Marginja Pûnta*, u kome je pridjev *marginji* napravljen od imenice *margin* = međa, lat. *marginem*¹⁰. *Pûnta od Mlîna, Šridnjo Pûnta, Špartibutîn* (tal. imperativna složenica od *spartire bottino* = dijeliti plijen). *Žôglôv, Ražnjic Abrâmov. Ražnjic* je deminutiv od ražanj, a vlasnik je bio neki Abram. Kako vidimo na priloženoj karti, ima rtova na Paklenim otocima, a još više na samom otoku Hvaru, koji nemaju svoga posebnog imena. U tome slučaju takav se rt naziva *gôrnja pûnta* (na istočnoj strani) i *dôlnja pûnta* (na zapadnoj strani); na pr. *gôrnyo pûnta*

¹⁰ Skok, op. cit. str. 188.

od Vële Kolüdrice, dôlnjo pûnta od Môle Kolüdrice, gôrnjo pûnta od Jâgodne, dôlnjo pûnta od Jâgodne, dôlnjo pûnta ol Stinëve, gôrnjo pûnta ol Stinëve, i t. d.

Na otoku Sv. Klement nalazi se jedno poveće polje, a zove se *Mômîća Pöje*. Nazvano je svakako po nadimku *Mômîć*. Malo dalje još su dva manja polja (*Vlökâ*, iznad uvale istoga imena i *Pöje ol Palmižône*).

Kako se vidi, neki se toponimi na tim otocima ne mogu lako protumačiti, na pr.: *Pârzanj*, *Štambëdar*, *Gâlešnik*, *Okorîja*, *Përna*, *Palmižôna*, *Šcikâlo*.

Na otoku Hvaru u hvarskoj općini treba podijeliti toponime na: 1. uvale, 2. rtove, 3. neplodno tlo obraslo šumom i grmljem i plodna polja (vinograde i maslinike). Prof. Skok dao je nazive samo za jedan dio uvala i rtova i samo za neke neplodne i plodne dijelove zemlje u unutrašnjosti. To je i razumljivo, jer se na specijalnim kartama nalaze najviše i najbolje označeni nazivi za uvale i rtove. Neki nazivi predjela u unutrašnjosti zabilježeni su i u »Statutima communitatis Lesinae«. Neki su od njih prvotni naziv zadržali do danas, a nekima je izmijenjen. U svom izlaganju osvrnut ću se i na to. Najprije ću se zadržati na uvalama i rtovima, a zatim na ostalim toponimima. Ići ću redom od jedne uvale do druge, od jednog rta do drugog, a kasnije ću dati opće napomene. Usput spominjem, da je podjela odlomaka na karti izvršena po staroj podjeli, koja se nalazi u Katastarskoj upravi u Hvaru. Danas je hvarski odlomak znatno smanjen. Stanovnici mjesta Brusja kupili su mnoge predjele, koji su prije pripadali hvarskom odlomku, a isto tako i Grabljani, koji su hvarske predjele kupovali prije, a kupuju ih i danas u kraju, koji graniči s njihovim predjelom.

Prvi rt zapadno od grada Hvara je rt *Pûnta ol Fâbrike* (H)* t. j. rt, kojim završava zapadni dio obale, koja se u mletačko doba sagradila (tal. frabbricare), jer je Hvar bio važno пристаниште za brodove, koji su plovili sa istoka na zapad i obratno. Do njege je uvala *Mâjerovica Parvô* (H), a iza nje *Mâjerovica Drügo* (H). Do nje je rt *Pûnta od Kovôcâ* (štok. kovač) (H), pa uvala *Pölstine* (H), a zove se tako po velikim stijenama, koje se iznad nje dižu. Riječ je složena i u množ. ž. roda. Rt *Puhâvac* (gen. Puhôvca) zove se tako, jer je na njemu uz more velika rupa, u koju za nevremena ulazi more, pa se pri ulaženju i izlaženju mora čuje jaki šum, puhanje. Zatim je uvala *Môlo Gârška* (H), koja se spominje i u »Statutima«. ¹¹ Ona nas podsjeća na grčko doba u povijesti Hvara kao i uvala *Vëlo Gârška* (H). Do Male Grčke je uvala *Ûleni Bôk* (H), u kojoj je pridjev *ûleni* načinjen od stare imenice *uli*. Danas se na Hvaru ta imenica izgovara *uje* od ulbje, ali pridjev glasi samo *ûlen* (*obûlena rôba*), a postoje i glagoli: *obûlit*, *zaûlit* prema starom obliku *uli* (ule od stsl. *oakъ*), kakav imamo i danas na otoku Visu. Skok na str. 188. tumači, da

* Slova u zagradi uz pojedine toponime označuju predjel, kome toponim pripada: H (hvarski predjel), B (bruški predjel), G (grabaljski predjel).

¹¹ Statuta communitatis Lesinae »mala Garscha« na str. 335.

pridjev *ulen* dolazi od imenice *ul* = košnica. To je moguće, jer je uvala okrenuta prama jugu, pa je vrlo podesna za smještaj pčela. Međutim je isto tako vjerojatno, da je taj pridjev napravljen od stare imenice *uli* = ulje. Tamo je mirno more, a mornari za mirno more kažu: *bonāca* (tišina) *kako ũje*. Imenica *ul* u značenju *košnica* danas se u Hvaru ne govori, što ne znači da se nije prije govorila. Košnica se naziva *ulišće*. Da je taj toponim kao i onaj na Paklenim otocima dobio ime po imenici *uli*, *ule* (staroslavenski: *ульи*) (pridjev *ulen*), upućuje nas i naziv *Ŭleni Bōk* pored *Šēigovi Bōk* u gradu Hvaru, koji je svakako nastao u svezi s uljem (masnoćom), koja se iz cijele hvarske luke za južnog vremena sakupi na tome mjestu. Do te uvale nalazi se uvala *Vēlo Gārška* (H). Veloj Grčkoj na zapad nalazi se u moru mala sika, koja se zove *Jebēni Kāmik*. Od njega dalje je strma obala, koja se zove *Biškupija* (H). Zatim je uvala *Pētrov Bōk*, nazvana po nekom Petru. Dalje je strma obala *Škaležije* (H). Taj je naziv dan svakako po imenici *skāle* (ven. *scala* = stepenica), jer se ta strana spušta poput stepenica strmo u more. Slijedi uvala *Mōlo Tocilo* (H) pa *Tocila* (H) pl. n., gen. *Tocilih*. Ta je uvala jako strma pa niz njezin bok toči voda naglo u more. Dalje je uvala *Pelegrińska* (H), što je posvojni pridjev, uz koji je izostavljena imenica *vāla*. Do nje je uvala *Gnīline* (H) (pl. f., gen. *Gnīlinih*) sa dvije uvalice, a zovu se po vrsti zemlje iznad uvala: *gnjila*. Malo dalje su dvije male uvalice, a zovu se *Študenčići*¹² (H). Ime je dano prema imenici *studenac*, dem. *studenčić*. Danas u narodnom govoru ne postoji ni takva imenica ni njezin deminutiv, ali je nekada morala postojati. U tim uvalicama mora biti jako studeno, jer su izložene svim vjetrovima, a osobito sjevernjaku. Do njih je rt *Plōce* (štok. *Ploče*) ol *Špilic* (H). Zatim je uvala *Vēle Špilice* (H). Ime joj je dano po špilji, koja se nalazi u toj uvali nedaleko od mora. Uz nju je uvala *Mōle Špilice* (H) i *Mōlo Pōrjō* (i *Parjā*) (H). Između tih dviju malih uvala nalazi se nekoliko malih udubina u kopnu, koje se zajedničkim imenom zovu *Garni Bōci*. Prvi dio toga imena je pridjev *grdan* (čakavski: *gārdan* – *garnā* – *garnō*), gdje ispada suglasnik *d*, jer se nalazi u nezgodnom skupu suglasnika za izgovor. Naziv im je dan tako, jer je ružan pristup k njima s mora. Do njih je uvala *Vēlo Pōrjō* (*Parjā*) (H), pa manja uvalica *Kurilo*¹² (H). Taj se toponim spominje na više mjesta. Istočno je manja uvala *Mlalkō* (štok. *Mlātka*) (H). Između *Mlalkē* i susjedne uvale *Dūge* nalazi se rt *Požarić* (H), što je svakako deminutiv od imenice *požar*. Danas se ta imenica ne čuje u tome kraju, nego mjesto nje oganj, ali se čuva još u jednom toponimu u bruškom odlomku *Žigov Požōr* (B). Uvala *Dūga*¹³ (atribut od *vala*) ženski je rod pridjeva *dug*, jer je ta uvala najdulja od svih protivno susjednoj uvali *Širōka* (H). Ispred *Duge* je mali otočić *Skojic ol Dūge* (H) (tal. *scoglio*). S istočne strane u Dugoj mala je udu-

¹² Jedan i drugi toponim zabilježio je Skok na zapadnoj strani Istre (uspor. njegov citirani rad na str. 48.) O tumačenju toponima *Kurilo* ispor. ARj. V., str. 812.

¹³ Isp. »Statuta« na str. 335. (Dolga).

bina *Bocić ol Dūge*, pa *Pâukov Bôk*, jer se tu love morski pauci. Dalje su *Komīnĭ*, nazvani tako, jer je tu dobar položaj (ognjišta = komini, ven. camin, lat. caminus) za kuhanje ružmarina. Istočno je uvala *Širôka* (H), što je ženski rod pridjeva široka (t. j. vala) jer je uvala široka, a nije dugačka. Između većih uvala Duge i Široke nalazi se rt *Rôžônj*, jer je nalik na ražanj. Kad izađemo iz *Široke*, dođemo u *Bocić ol Galijôle* (H), pa je rt *Galijôla* (H) (dem. od ven. galia = lađa s tipičnim talijanskim sufiksom -ola). Taj rt je, izgleda, nazvan po tome, što je svojim oblikom sličan lađi (galiji). Istočno od rta Galijole smjestila se uvala *Pribĭnja* (H). Njeno ime je pridjev načinjen prema starom slavenskom imenu Pribina, a ovo od Pribislav.¹⁴ Ta uvala naziva se danas i *Ćibĭkovicā*. *Pribĭnja* je naziv za glavnu uvalu, ali u njoj su četiri sporedne uvale: *Vĕlo Virô*,¹⁵ *Môlo Virô*, *Kalobĕr Vĕli* i *Môli* (H). Između Vele i Male Vire nalazi se rt *Malkuntĕnat* (gen. Malkuntĕnta) (tal. malcontento = nezadovoljan). Toponimi *Kalobĕr Vĕli* i *Môli* dani su po stablu rogaču, jer su te uvale posve zaštićene od sjevernjaka kao i od drugih vjetrova, pa u njima raste i jako uspijevaju rogači. *Vĕli Kalober* najsigurnije je pristanište za manje lađe za svakog nevremena. Uvale imaju romanski naziv *Kalober* (ven. carober = rogač), pa disimilacijom *Kalober* mjesto *Karober*. Te uvale spadaju u odlomak hvarski. Ime je uvalama *Kalober* i rtu *Malkuntĕnat* romansko, ali je svakako novijega datuma, jer se istočni rt između *Veloga Kalobera* i uvale *Jagodne* zove *Rogôšno Punta*. U pridjevu *rogaĉni* suglasnički skup *ĉn* asimilacijom po mjestu tvorbe daje *šn* (isp. šenišni, tošno). To znači, da je hrvatski naziv za taj rt mnogo stariji, jer danas nitko u tome kraju ne govori *rogač*, (a još manje pridjev *rogašni*) nego *Kalober*. Da se Kalober nazivao prije Rogač, dokazuje nam i toponim *Rogač*, uvala na otoku Šolti. Istočno od toga rta smjestila se uvala *Jâgodna* (B). To je atribut imenice vala (uvala), a načinjen je od imenice jagoda. Kupinovih grmova i jagoda u dolini te uvale ima i danas dosta. U njoj su s istočne strane dvije manje uvale: *Môlo Jâgodna* i *Fapĕtrov Bôk*. Neki ga zovu i *Fra Pĕtrov Bôk*. Bit će da je dobio ime po nekom fratru, kojemu je bilo ime Petar. Suglasnik *r* u prvom slogu otpao je disimilacijom. Jagodni na istoku je rt *Kôsmāĉa* (H), pa uvalica *Boĉić ol Zastŭpca*, a zatim uvala *Zastŭpĕc* (gen. Zastŭpca) (H). Dalje je uvala *Loznô* (B), a u njoj na istočnoj strani uvalice: *Môli Bôk* i *Vĕli Bôk*. Lozna (t. j. vala) je zapravo pridjev od imenica loza, jer se u toj uvali ranije sadila vinova loza i dobro je uspijevala. Lozni s istočne strane nalazi se uvala *Svirāĉina* (B). Neki je nazivaju i *Sirāĉina*, jer se suglasnik *v* gubi. Ime joj je augmentativ od *svirac*, jer je ta uvala jako otvorena, pa niz njezinu dolinu duva (svira) jaki vjetar. U njoj su dvije manje

¹⁴ Skok, op. cit. str. 186.

¹⁵ Ta se uvala naziva i *Sokolica*, jer se u tome kraju zadržavaju ptice sokoli. U XIV. stoljeću nazivala se pored *Vira* i *Klaĉina* (Clazina), jer se u njoj pravio klak (vapno). (Isp. »Statuta« na str. 335.) I danas se u velikoj većini tih uvala prave klačnice (vapnenice), u kojima se peče vapnenac, od kojega se dobiva klak, vapno. To je razlogom, da su se posjekli i uništili ogromni kompleksi starih visokih šuma.

uvalice: *Jürešin Bôk* (B), (jer je zemlja do njega vlasništvo obitelji s nadimkom *Jürešini*) i *Kôtlíč* (B), t. j. deminutiv od *kotal*. Istočno je *rt Deběli Bríg* (B). Na njemu su dvije manje uvalice: *Bočíc od ušôt* (B), jer se na tome mjestu najbolje lovi vrsta ribe, koja se zove ušata, pa *Ivônčev Bôk*, koji je dobio ime po nadimku obitelji, kojoj i pripada, a zovu se *Ivônčevi* od *Ivônâc*. Manja uvala *Vitarna* (B) jest pridjev od imenice *vitár* (vjetar), jer je izložena vjetru, a u njoj ima mnogo visokih stabala, kao i u *Svirâcini*, pa vjetar jako duva. Zatim dolazi uvala *Stiniva* (B). Taj je toponim za uvale vrlo čest. On je pridjev ženskoga roda uz imenicu *vala* (uvala). Nastao je svakako od imenice *stina*, jer u njoj ima vrlo mnogo kosa, kamenja, hridina. Iza *Stinive* je uvala *Tatinja Môlo* (B), pa *Tatinja Vělo* (B). Ti toponimi su također pridjevi od imenice *tat* (lupež, gusar), kako tumači i prof. Skok na str. 176. Potrebno je spomenuti, da je taj naziv star, jer danas ne postoji u tome kraju riječ *tat* nego *lupěž*. Pjesnik Ante Tresić Pavičić iz Vrbanja na Hvaru u svojoj pripovijesti »Sudbina izdajice«, Zagreb bez godine, na str. 147. misli, da je taj toponim dobio ime od grčke riječi τάρτω. Držim, da to ne će odgovarati istini, jer bi u tome slučaju i koji drugi toponim, barem naziv koje uvale, po svom postanju bio grčkoga podrijetla. Iza *Vele Tatinje* je uvalica *Grâbovčíc*, pa *Věli Grâbovac* (gen. *Grâbovca*) (B). I prva imenica kao deminutiv od druge i druga dokazuju nam, da je u tim uvalama moralo biti nekada mnogo grabove šume, na što nas upućuju i druge uvale na toj strani kao: *Zagrâbovo Râće* i *Môli Grâbovac*. *Zagrâbovo Râće* nastalo je od prijedloga *za*, pridjeva *grabov* i zbirne imenice *rtbje*, dakle uvala za grabovim rtovima. Danas takva zbirna imenica u hvarskom govoru ne postoji, nego *rati*, jer se tako i naziva jedan toponim *Râti* (B). *Zagrâbovo Râće* nazivaju starograđani *Zmajîn Bôk*, jer je u toj uvali moralo nekada biti mnogo otrovnih zmija (*zmajâ* = otrovna zmija, a *guja* = obična, neotrovna, zmija). Ima i treće ime *Bëričina vâla*, jer je cijela uvala pripadala jednomu vlasniku s prezimenom i ujedno nadimkom *Bërica*. Između *Veloga Grabovca* i *Zagrabova Raća* nalazi se uvalica *Filetov Bočíc* (B), jer je pripadao vlasniku po imenu *File* (Filip). Iza *Zagrabova Raća* je uvala *Môli Bôki* (B), pa *Lüčičća* (pl. n.), gen. *Lüčičšć*, što po Skokovu tumačenju na str. 186. i 187. dolazi od imenice *luka*, porat (tal. porto) t. j. *luka* + sufiks *-ište*. Ona je plurale tantum srednjega roda. Skokovo tumačenje jezično je ispravno. Tako bi protumačio postanak toga toponima svatko, tko nije bio na terenu nego radi u kabinetu. Ta uvala nije nikada bila dobra luka za lađe. U tome je kraju poznato, da u toj uvali na mnogo mjesta jako uspijeva poljski (divlji) luk, koji žene čupaju iz zemlje i kuhaju. Poznata je u toj uvali i jedna ograda usred kamenitog tla, u kojoj uvijek ima toga luka. Narod pamti i jednu malu pjesmu o luku u toj uvali. Prema tome taj je toponim morao nastati od imenice *luk* + sufiks *-ište* (čak.-*išće*). Pluralni oblik imamo zato, što je taj luk rastao na više mjesta. Taj sufiks služi za tvorbu imenica, koje znače, da je negdje nešto bilo (ispor. štok. krumpirište, strnište). Dalje su *Věli Bôki* (B), *Bucičća* pl. n., gen. *Bucič*

(B), *Mōli Grâbovac* (gen. Grâbovca) (B). Između Maloga Grabovca i Čistoga Dolca nalazi se rt *Svêto Gorã*. Još je i danas tamo ograđen prostor, u kojemu je bila velika šuma, koja se nije smjela sjeći. Zato se i nazivala svetom, jer se po mišljenju naroda ne smije dirati ono, što je sveto. Cijeli prostor na tome rtu bio je vlasništvo hvarske općine. Do Maloga Grabovca je uvala *Čisti Dolac* (B), pa *Gračišće* (B). Prof. Skok¹⁶ tumači postanak toga toponima od imenice *Gradac* + sufiks *-ište* (čak. *-išće*), a znači, da je na tako označenom terenu nekada postojalo staro hrvatsko utvrđenje. Skok ga nalazi i na Cresu,¹⁷ a Akademijin Rječnik III. str. 360. donosi ga iz Istre, Brača i Konavala. Skok navodi, da mu je najstarija potvrda iz godine 1185. Da je Skokovo tumačenje točno dokazuje i položaj te uvale na otoku Hvaru. Ona je u dolini, a okružena je visokim stranama, pa je pristup k njoj s unutrašnje strane težak, a s mora je po prirodi položaja zaštićena. Ta uvala sastoji se iz dvije uvalice, koje se zajedničkim imenom na specijalnim kartama zovu *Gračišće*, ali istočna uvalica ima i posebno ime u narodu: *Lampësa*. Cijeli rt istočno od Lampese narod zove *Lômpić*. Sredina toga rta dosta je visoka. Na najvišem mjestu nalazi se gomila starog kamenja, koje je tamo doneseno, da se sagradi ograđen prostor. U nastavku nalaze se i dvije nešto manje hrpe kamenja. To je zadnji i ujedno jedini rt, kad se ide iz Staroga grada prema Hvaru (Novom gradu), s koga se dobro vidi Stari grad, a ujedno i cijela morska pučina na sjeverozapadnoj strani prema Braču i Šolti. To je najidealniji položaj za davanje znakova Starome gradu u slučaju dolaska neprijateljskih lađa s mora. Usmena predaja kaže, da je na tome rtu bila utvrda i ujedno osmatračnica za davanje znakova Starome gradu. Ona je bila, gdje je danas ta veća hrpa kamenja. Te nešto manje gomile kamenja služile su nekada za paljenje vatre (davanje znakova), da se ne bi zapalile okolne šume, i da vatra bude nešto vidljivija. Kad se posiječe šuma, i danas se vidi izgrađen put u zemlji od utvrde (osmatračnice) do mora na istočnoj strani. Tu usmenu predaju potvrđuje nam naziv rta *Lômpić* (= Lampić), koji je zapravo deminutivni oblik od *lômp* (lamp) s nastavkom *-ić*. *Lômp* (lamp) je talijanska riječ (ven. lampo = bljesak, svjetlucanje). Ta se riječ upotrebljava i danas u narodnome govoru (lomp oka = bljesak, tren oka), kao i glagol *lampät* (ven. lampar = sijevati, svjetlucati). Prema tome i uvalica *Lampësa* svakako je romanskog podrijetla, možda od ven. *lampizar*. U Lampesi se nalazi umjetno napravljeno pristanište za nekoliko manjih lađa, koje se svojim prednjim dijelom ili stražnjim mogu malo uvući u kopno. U tome pristaništu nalaze se uz more naslagane mnoge stare opeke, koje se čvrsto drže jedna uz drugu i ne mogu se otkinuti. Sve nas to upućuje na važnost te uvale i toga rta za obranu Staroga grada na svaki način za vrijeme Mlečana i gusara, a nije isključeno, da je ta uvala i taj rt igrao vidnu ulogu ove vrste i za vrijeme Rimljana i Grka s obzi-

¹⁶ Op. cit. str. 187.

¹⁷ Op. cit. str. 41.

rom na važnost Staroga grada u starome vijeku. Na završetku rta Lompića je uvala: *Balunić* (B) (dem. od *balūn*; ven. balon = lopta). U toj je riječi zatvoreno *o*, koje je kao i u drugim slučajevima prešlo u našem jeziku u *u*. Do te uvalice je uvala *Lučev Bôk* (B), pa *Zobôrje* (B) (štok. Zaborje), *Krâvočev Bôk* (B), *Râdočinac* ili *Râdočev Bôk* (B). Toponimi *Lučev Bok* i *Zoborje* t. j. za borjem jasno nam govore, da je u tome kraju bilo mnogo borova, od kojih su seljaci dobivali luč t. j. smolastu sredinu bora, koja je prije služila za ribolov. Spominje ga i Hektorović u svome Ribanju I. stih 59.:

Kopitnjak i osti i luča zametaj,
S kim će ribe bosti večer vozeć uz kraj.

U toponimu *Râdočev Bôk* prvi je dio posvojni pridjev.

Uvale: *Muli* (G) (tal. molo = pristanište) i *Vála svētega Antōnija* (G) kao i dio obale s nazivom *Pol Galiju* (G) pripadaju odlomku mjesta Velo Grablje. U uvali svetoga Antuna danas je i crkva posvećena svetomu Antunu, po kome je kasnije i uvala dobila svoje ime. Dobro je poznato i staro ime te uvale *Konopjškova*, što je pridjev uz imenicu vala. *Konopjška* je biljka, vrsta grma, koji raste u toj uvali na pijesku uz more. Uvala *Máslinica* pripada odlomku Stari grad, a dobila je svoje ime po maslini, jer je u toj uvali vrlo dobra zemlja, na kojoj uspijevaju i dobro rode masline. Taj se toponim (Masliniza i Masliniza) spominje na više mjesta u »Statutima« (str. 204 i 337).

S jugoistočne strane počevši od Hvara ove su uvale i rtovi: *Križno Lūkà* (H), što je luka iza toponima *Križà* (H), a spominje se već u »Statutima« na str. 335. »Chrisna Luca«. Do nje je rt *Križni Rôt*, pa male uvale *Môli Bôk* i *Vëli Bôk* (H). Dalje prema istoku je uvala *Pokônji Dôl* t. j. mirni, tihi dol,¹⁸ pa *Vëlo Mekičevica*, *Môlo Mekičevica* i rt *Dûgi Rôt*.¹⁹ *Katôlića Vála*, u kojemu riječ *Katôlića* mora biti posvojni genitiv prezimena ili nadimka *Katôlić*, kome je ta uvala pripadala. Do te uvale je rt *Debëli Rôt*, pa uvale: *Môlo Bôrce*, *Vëlo Bôrce*, *Môlo Milnô*, *Vëlo Milnô* (H), *Kotinô Plâža*²⁰ (G) (od grč. pridjeva *πλάγιος*) dobili smo imenicu *τὰ πλάγια* = strmina, obala),²¹ i rt *Pûnta ol Pardikovine*. Istočno su uvale: *Môlo Zorâće* (G) (t. j. za rtbje), *Vëlo Zorâće*, *Dubôvica* i *Pišćena*²² (G) (t. j. vala). Taj pridjev znači pjeskovita (uvala) od imenice *pisâk*.

Nazivi uvala i rtova gotovo su svi slavenski. Grčkoga je podrijetla uvala *Kolûdrica*. Latinskoga je podrijetla naziv rta *Marginja Pûnta*. Talijanske posuđenice su nazivi za rtove: *Spartibuĭn*, *Pelegrĭn*, *Galijôla*, *Malkuntĕnat*, *Lômpić*, a za uvale: *Komini*, *Kalobĕr*, *Lampĕsa*, *Muli*, *Balunić*. Sve su te posuđenice prilagođene fonetski, morfološki i akcenatski sistemu našega jezika. Ti su nazivi, kako je dokazano, dani u kasnije

¹⁸ Isp. Skok, op. cit. str. 186.

¹⁹ Taj se toponim u »Statutima« na str. 334 naziva »Dalgi Rat«.

²⁰ U »Statutima« »Splaza« prope »Dalgi Rat« na str. 334.

²¹ Isp. Skok, str. 182.

²² Ispor. Skok, str. 166. i 186.

vrijeme, po svoj prilici u doba mletačke vladavine. Prve (slavenske) nazive dali su Hrvati nakon svog dolaska u ove krajeve, na što nas po svom značenju i glasovnim osobinama upućuju nazivi mnogih toponima uz more i unutrašnjosti otoka. Nazivi nekih toponima izmijenjeni su po svoj prilici s dolaskom na otok novog kopnenog elementa u XVI. stoljeću za vrijeme provale Turaka ili kasnije, ali su se i tada davali uglavnom slavenski nazivi. Neki toponimi, koji su bili nazvani po imenu, prezimenu ili nadimku vlasnika, nazvani su kasnije po imenu novoga vlasnika, o čemu nam svjedoče nekadašnji nazivi nekih toponima u »Statutima« uspoređeni s današnjim nazivima.

Toponime u unutrašnjosti otoka možemo podijeliti po značenju u više skupova:

1. Najviše toponima označuje vlasnika nekoga predjela, pa su i dobili ime po vlasnikovu imenu, prezimenu ili nadimku. Takvi su: *Môrkovica* (H) (spilja u Pelegrinu nazvana po imenu *Môrko*; danas utjecajem štokavskog dijalekta običnije *Mârko*). *Bobotôvo* (H) (atribut za imenicu polje), *Furlônovica* (B), toponim nazvan po prezimenu Furlan, *Strônîća Strônâ* (B), t. j. strana nazvana po vlasniku Straniću, *Pogônčevo* (B) (atribut za polje), *Tômîća Glavîca* (B), *Mikûlin Dolâc* (B), *Bôrtulovo* (B) (atribut za polje), *Kovočêvo* (B) (atribut za polje), *Vojvôdin Bôk* (H); bok, dolac, koji je nekada pripadao vlasniku s nadimkom *Vojvôda*. *Korîto Ivotovo* (B), *Mikletova Ôgrada* (B), *Mancîrôvo* (B) prije *Muncîrôvo* (posvojni pridjev od *Muncîr*), sada atribut za imenicu polje, *Duletôv Bôk* (B), *Mitelâšetov Bôk* (B), *Mâjetova Ôgrada* (B), *Remêtinica* (B) prema imenici remêta = crkvenjak, zvonar, *Kôrlovica* (H), *Bâbojčevo* (H) (atribut za polje, a nastao je od prezimena Babovac; glas *j* mjesto *v* dobiven je asimilacijom), *Bâlîća Dôlci*²³ (H), *Vića Glôvâ*²⁴ (B), *Râdov Dolâc*²⁵ (B), *Petričêvo* (B) (atribut za polje), *Bučića Dôlci* (H), *Vlâšića Glavîca* (H), *Cvitânkota Vârtli* (B) (posvojni genitiv od imena Cvitanko, Cvitan), *Mâlêškotova Ôgrada* (B), *Handôrôvica* (B) od nadimka *Handôr*, *Bûdrovica* (B) svakako je u vezi s prezimenom *Bûdrović*, kojih ima i danas dosta u Hvaru i Grablju. *Pôlovica* (B) od vlastite imenice *Pôle*, gen. *Pôleta* = *Pôvle*, gen. *Pôvleta*, pridjev *Pôlov*, *Kuzmêno Njîva* (B), *Mârçića Lôkva* (B), *Vizîća Rôt* (G), *Šantûnôvica* (G), *Dučinô* (B) od *Dončinô*, pridjev od hipokoristika *Dônče*: Dominik. U posvojnem pridjevu *Dučinô* je *on* zamijenjeno s *u*; to je atribut za polje, *Bârbarîća* (t. j. zemlja), *Hônčevîća* (t. j. zemlja) (G), *Bartûčeva Dritênjîca* (G),

²³ U »Statutima« »Obalici Dolaz« na str. 336. *Obalici* morao je nastati od dvije riječi: *od Balici* (dolac). Suglasnik *l* lako je zamijenjen s *r*, pa neki danas taj toponim nazivaju i *Bârîća Dôlci*.

²⁴ *Vića Glôvâ* po svoj prilici od Ivića Glova, jer je nekada morala pripadati nekome Iviću. Gen. *Ivića* od imenice *Ivić* morao je nastati prema takvim deminutivnim imenima, kakvih i danas tamo ima: *Antić*, *Perić*, *Sibić*. Škok je (str. 176) nalazi na Braču i tumači, da pridjev *Vića* stoji prema vješća. Čini mi se manje vjerojatno, jer se na Hvaru dobro čuvaju imenice od te osnove: *višćica*, *višćun*, *višć* i glagol *zavišćât*.

²⁵ U »Statutima« na str. 337. »Radodrace Dolaz«.

Ivânova Dritënjica (G), *Luncijôtina* (G) t. j. atribut za imenicu zemlja, *Ivâнове Plâže* (G), *Kotinô Plâža* (G), *Matïjev Sôd* (G), *Pandôloviца* (H), *Ôbrove Pôgone* (G). *Ôbrov* je posvojni pridjev od vlastite imenice *Ôbre*, što je hipokoristik od Ambrozij. Glas *m* ispaо je zbog nezgodnog skupa suglasnika za izgovor. *Ivâнове Stîne* (G), *Dûjmoviца* (G), *Grîčîća* (t. j. Gruičîća) *Lôkve* (G), *Zorâniца Vâla* (G), *Pëtrova Vâla* (G), *Dovî-čîna* (mjesto Udovičina) *Bônda* (G), *Kôfîna Vâla* (G), *Žênski Dolâc* (G), *Harkinâ Bônda* (G), *Miloševića Glavîца* (G), *Barîšîća Vôrĥ* (G), *Jûbića* (mjesto Ljubića) *Brîg* (H), *Gôjenića* (t. j. polje) (G), *Bôlčîća* (t. j. polje) (G), *Zamandrînoviца* (G) po svoj prilici složenica od mletačkog složenog imena Zane Andrea. Glas *m* mjesto *n* dobiven je disimilacijom. *Skvîce-tova Jâma* (H) je prava jama, u koju je nekada upao neki Brušanin s nadimkom *Skviče* i u njoj je poginuo. U staro vrijeme, kad su ti topoinimi dobili svoje ime, svatko je znao, kome taj predjel pripada i obično je cijeli predjel pripadao samo jednom (određenom) vlasniku. Danas malo tko zna, tko je bio vlasnik, po kome je toponim nazvan. Tako na pr. danas nitko ne zna, tko je bio taj *Strônîć*, *Pogônâc*, *Mikûla*, *Bôrtul*, *Mancîr* (*Muncîr*), *Mitelâše*, *Mâje*, *Handôr*, *Vizîć*, *Bartûč*, *Ivôn*, *Dûjam*, *Pëtar*. Ako je toponim dobio ime po nečijem nadimku obično se i danas zna, kome je taj predjel nekada pripadao, jer neki od tih nadimaka postoje i danas, na pr. *Mikle*, *Dûlê*, *Mâleško*, *Kôfa*, *Dovîca*.

Pored toga dijeljenjem zemlje zbog ženidbi i udadbi ili zbog prodaje na zemljištu istoga imena bilo je s vremenom više vlasnika, ali je stari naziv ostao. Tako smo od toponima *Râdov Dolâc* (B), koji je u stvari samo jedan dolac dobili toponim *Râdovi Dôlci* u pluralu, jer na njemu ima mnogo parcela, koje pripadaju različitim vlasnicima. Tako isto i mjesto ranijeg toponima *Mikûlin Dolâc* imamo danas *Mikûlini Dôlci*, i dalje: *Njîvice*, *Njîve*, *Krênci*, *Krenčîci*, *Libôre*, *Dubôški Dôlci*, *Škârgo-tovice*, *Brûsni Dôlci*, *Propâdi*, *Krivôče* i t. d. U rjeđim slučajevima došlo je do cijepanja toponima sa posebnim nazivima. Kako se vidi, narod gotovo podjednako upotrebljava uz imenice posvojni pridjev i posvojni genitiv. Posvojni genitiv je starija osobina našega jezika, a posvojni pridjev novija.

2. Mnogi toponimi nazvani su po biljkama ili stablima (drveću), koji rastu ili su nekada rasli na tome mjestu. Takvi su: *Smokôvnik*²⁶ (H), gdje su nekada morale rasti smokve, *Mârtinovik*²⁷ (H), gdje je nekada rasla, a i danas naste, *mârtina* (vrsta grma), *Smôkvina* (B) augm. od smokva, *Smričëvo Glôvâ*²⁸ (B), gdje je dobro uspijevao *smrič* (vrsta stabla), *Trîšćîno Bôrje*²⁹ (H), *Zôbôrje* (B) (za borovima), *Borôvo Njîva* (H), predjel gdje su nekada rasli, a i danas rastu sami borovi, *Vôrba* (H), gdje je ne-

²⁶ U »Statutima« na str. 335. »Smocovich«.

²⁷ U »Statutima« na str. 336. »Martinovich«. Iz »Statuta« saznajemo, da se u XIV. st. na tome mjestu sadila vinova loza: »partim vineato et partim non vineato«. Tako je i danas.

²⁸ U »Statutima« na str. 337. »Smricevo Pogleie«.

²⁹ U dodatku »Statuta« na str. 336. »Trischieno Borye«.

kada rasla vrba, *Zimorádovica* (B) od imenice zimorad = ružmarin. I danas ga ima u tome predjelu vrlo mnogo. *Dûb* (G), *Dubôvica* (G), *Krûšćica* (G), *Skôrušćica* (G), što je deminutiv od imenice skoruš, u kojoj je ispao samoglasnik *o* na početku riječi. *Vrisâk*, pašnjak nedaleko Hvara, gdje uspijeva grm *vris* (ijekavski: vrijes); zove se i *vrisâk*. *Grâhovišće* (B i G), dva toponima, koja su nastala od pridjeva *grahov* + sufiks *-išće*, što znači, da se na tome mjestu sijao grah. Riječ je starija, jer danas nitko ne govori grah nego *fažôl* (tal. fagi[u]olo). *Grâbak* (B), gen. *Grôvka*, što je nastalo od imenice *grab*. *Raževina* (B), što je nastalo od imenice *raž* preko pridjeva *ražev*, augm. *raževina*. *Drâčevica* (H) od imena *drača* = bodljika, jer na tome mjestu ima mnogo bodljikava grmlja. *Tetovića* (B) po bodljikavoj travi. U narodnom govoru čuje se i njezin augm. u pejorativnom značenju: *tetovičina*, *Žigov Požôr* (B) po travi, koja se zove *žiga*. *Žigov* mjesto *žigin* prema *štok. višnjov, trešnjov, lipov. Mišakinjica* (B) po travi *mišakinji*. *Lozdvo Glôvâ* (G) po vinovoj lozi. *Dubočac* po vrsti trave, koja tamo uspijeva. *Gârme*³⁰ po imenici grm. Spominje ga Skok na str. 130. Po njegovu opažanju taj toponim u sjevernom Jadranu obično se upotrebljava za izvjesnu konfiguraciju morske obale i kao ime otočića. Na Hvaru to nije slučaj. Ovdje taj toponim predstavlja ravnicu, koja je nekada bila oranica i daleko je od mora.

3. Dosta je toponima nazvano po obliku tla: *Dolčić* (B i H), *Dôlci* (G i B), *Bučića Dôlci* (H), *Marinac Dolâc* (H), *Dolcine* (H) augmentativ od *Dôlci*, *Dubôvi Dôlci*³¹ (G), *Lôkva* (B), *Lôkvice* (B), *Lôkvine* (B) augm. od lokva, *Sûho Lôkva* (B); taj toponim predstavlja dio obradive zemlje nalik na lokvu, ali tamo nikada ne leži voda. Odatle joj atribut suha. *Mârčića Lôkva* (B), *Grîčića Lôkva* (G), *Vêlo Lôkva* (H), *Môlo Lôkva* (H), *Njîvice*³² (B), *Njîve*³³ (H i B), *Dûgo Njîva* (G), *Lokvêno Glôvâ* (B) t. j. glava, brdo, koje se nalazi na kraju sela neposredno iza lokve, koja je tamo bila pred više stoljeća, a danas je na tome mjestu javni bunar, koji se zajedno sa zemljištem oko njega zove *Kalîna*. To je augm. od imenice kal (štok. kao) u značenju kaluža, kalužina, blato, glib, lokva. Danas narod ne zna za riječ *kal*, što nas upućuje na starost te imenice, koju su često upotrebljavali stari dubrovačko-dalmatinski pisci. *Zâlo Njîva* (B) t. j. prava njiva. Pridjev *zâli-zâla-zâlo* u ovome kraju znači pravi, dobri; na pr. *zâlo kvasîna* (= pravi, dobri ocat), *zâlo gûjâ* (= prava, otrovna zmija). Taj pridjev može se upotrebiti i u podrugljivom značenju, protivno onome što se tvrdi: *tô ti je zâli karšćânin* (t. j. nevaljao, loš čovjek). *Vêlo Njîva* (B), *Njînja Glôvâ*³⁴ (H), t. j. njivna glava = glava

³⁰ Taj se toponim spominje u jednom kupoprodajnom ugovoru iz god. 1205. »Garmes« (Smičiklas, Codex diplomaticus, sv. III. str. 53.)

³¹ Taj se toponim spominje u jednom kupoprodajnom ugovoru iz god. 1205. pod imenom Dubovi Dol, a može se odnositi, kako se iz teksta vidi, samo na taj toponim u odlomku grabaljskom blizu Dubovice ili na samu uvalu Dubovicu (Smičiklas, Codex diplomaticus, sv. III. str. 53.)

³² U dodatku »Statuta« na str. 336. »Gnivice«.

³³ U dodatku »Statuta« na str. 334. »Gnive«.

³⁴ U dodatku »Statuta« na str. 337. »Gnivna Glava« i gen. Gnivoglave.

iznad njive, *Arlôv Kûk*,³⁵ t. j. orlov kuk (G), *Brižine* (H) (pl. f.) augm. od brig (ijekavski: brijeg), *Brîg* (B), *Pobrižje* (B), t. j. pod bregovima, *Zâli Potôk* (B), t. j. zao potok, *Lôz*, gen. *Lâza* (B), ograđeni dio zemljišta oblika četvorine. Taj je predjel zasaden još u mletačko doba maslinovim stablima. Svaki dio naziva se *Lôz* gen. *Lâza* i zajedničko im je ime u množini *Lâzi*. Ta imenica može biti i ženskoga roda *lôza* (= laza). U tome slučaju znači otvor, ulaz u neki vrt, u ograđeno polje ili u ograđeni vinograd. (O tumačenju te stare slavenske riječi ispor. A. Rj. sv. V. str. 930–931). *Vizîća Rôt* (G), *Debêli Rôt* (G), *Gorski Rôt* (G), *Dûgi Rôt* (G), *Rôt ol Milnê* (H), *Râti* = rtovi (B), *Ťankî Rôt* (G), *Râpišće* (B), mjesto gdje su rupe (čak. *râpe*) u zemlji. *Râpe* (B i H), *Provôjenica* = provaljenica (G) t. j. provaljena zemlja, *Propôd*³⁶ gen. *Propâda* (B i H), udubljena zemlja, u kojoj su dvije velike jame, u kojima se sakuplja voda (kišnica), koja otječe sa susjednih brda. Tako je na bruškom predjelu, a na hvarskom predjelu toga imena je jama bez dna. *Čâca Glôvâ* (B), *Glôvâ* (G), *Glavîca* (B), *Glavičica* (G), *Glavičice* (pl.) (B), *Motokît* (G) od latinskih riječi Monte(m) acutu(m), što znači oštro brdo. Tako tumači Skok u citiranom radu na str. 173. Njegovo tumačenje to brdo kod Maloga Grablja u cijelosti potvrđuje, jer je to brdo veoma visoko i veoma šiljasto, najviše i najšiljastije u jugozapadnom dijelu otoka Hvara. *Bili Potôk* (H), *Stôro Vâla* (G), *Zorânića Vâla* (G), *Lûkina Vâla* (G), *Pëtrova Vâla* (G), *Šepëričina Vâla* (G), *Čarnogôrčeva Vâla* (G), *Kôfina Vâla* (G), *Bôrtetova Vâla* (G), *Ravônca* (pl. n.) gen. *Ravânoc* (B), *Môlo Ravônca* (H), *Vêlo Ravônca* (H), *Pòje* (H), *Vêlo Gomîla*, jer je tamo jedna veoma velika gomila kamenja. *Spile* (H), *Gomîlice* (G), *Glavîca ol Brocâna* (B), *Vêlo Bônda* (B), *Strônê* (pl. f. gen. *Strôn*) (G), *Stranîca* (G i B), *Mikûlin Dolâc* (B), *Kûpa* (B), (tal. coppa = crijep), *Skâlîce* (H) (dem. od skale = stepenice), *Vêlo Bârdo* (G), *Visovo Bârdo* (G), *Môlo Bârdo* (G), *Vojvôdin Bôk* (H). Prije je postojao nadimak *Vojvôdini* od nadimka vojvoda. *Vlâšîća Glavîca* (H), *Zâlo Glôvâ* (B) (t. j. prava), *Brûsno Glôvâ* (B), *Brûsni Dolâc* (B), *Žênski Dolâc* (G), *Vêli Dolâc* (G), *Sinôvi Dolâc* (G), *Potôk ol Pokônjega Dolâ* (H), *Vêlo Pâzuha* (G), *Môlo Pâzuha* (G), *Gûsto Pâzuha* (H), *Bošcô Pâzuha* (B). Pazuha je u ovome kraju ženskoga roda. Svi ti toponimi s nazivom *pazuha* nalik su na dolinu zatvorenu poput pazuha pod našom rukom. *Bošcô* (= bošća) mogao bi biti sklonivi pridjev od nesklonivoga *boš* = prazan. Taj se pridjev danas

³⁵ Danas Hvarani ne poznaju riječ *oraô*, ali poznaju riječ *arlina* (augm. od oral) u značenju krupan, jak, a trom čovjek. Taj toponim nam jasno kazuje, da su se na tome kuku, na toj gorskoj kosi (hridi), koja se visoko diže daleko iznad puta, negda zadržavali orlovi, kojih je moralo biti mnogo u blizini negdašnjih gustih i neprohodnih šuma. Narod taj kuk naziva i *Darlôv Kûk*, što je nastalo u svezi s prijedlogom *pod* t. j. *pod Arlôv Kûk*, pa je krajnji suglasnik prijedloga *d* dodan pridjevu *arlov* (orlov).

³⁶ U dodatku »Statutima« na str. 337. »Propad«. Na tome prostoru u današnjem bruškom predjelu bila su i u XIV. stoljeću dva mjesta, na kojima je ležala voda kao i danas, jer se u »Statutima« spominju »duo lacî«. Taj toponim po svjedočanstvu Skokovu rijedak je na obalama Jadrana. Skok ga nalazi u Lumbardi na Korčuli i u Istri. (Slavenstvo i romanstvo str. 186).

ne upotrebljava. U tome bi slučaju bio turskoga postanja, a mogao je ući u narječje ovoga kraja za vrijeme provale Turaka, kao što su ušle i neke druge riječi, na pr.: *adēt*, *barjōk*, *dernĕk*, *mohrāma* i t. d. *Bili Potōk* (H), jer je bjelkasta zemlja, kroz koju protječe taj potok, *Lajkō Plōča* (B) prava ogromna, glatka, strma ploča. Pridjev *lajkō* dolazi od glatka, u kome je otpao glas *g* na početku riječi, a suglasnik *t* po zakonu o asimilaciji u ovome kraju prešao je u *j* (isporedi *pājka* mjesto *pātka*). *Plōšnik* (B) predjel s mnogo ploča. *Grūdac* dem. od gruda, *Dubōški Dolāc* (B), pridjev dubōški mj. dubōčki, u kome imamo suglasnički skup *šk* mjesto *ĉk* kao u svim slučajevima na tome otoku (ispor. *gārški*, *mletāški*). Nastao je od dem. pridjeva dubočak. *Stazića* (G) dem. od staza, jer je onuda vodio kozji put u mjesto Sveta Nedjelja. *Sutiška* (H) naziv za dolinu. *Plāica* (H) dem. od Plaža, grĉ. τὰ πλάγια = strmina, obala. Tako tumači prof. Skok (Slavenstvo i romanstvo str. 182.), a to doista odgovara položaju toga predjela. *Privōj* (ijek. Prijevoj) (B), *Privōjce*, dem. od Privoj (B), *Moča* (G) znači vlažno tlo.

4. U vezi s oblikom tla su i metaforski toponimi kao: *Kopito*³⁷ (H), *Kampanĕl* (G) (ven. campaniel = zvonik), jer je to brdo nalik na zvonik, *Jidarce* (B) dem. od jidro, jer je taj dio obradive zemlje nalik na jedro, a oko njega je šuma. *Kōlāc* i množina *Kōlci* (G), jer su ti dugački rtovi poredani jedan do drugoga i po tome slični kocima. *Ĉelō* (H), *Banjĉevica* (G); to je nastalo od dem. badnjiĉ: badonj (= badanj), pa je ispalo *d. Kopānje* (mn. f.) (G), *Vĕlo Kopānja* (G), *Mōlo Kopānja* (G), jer je položaj zemlje nalik na kopanju, t. j. na drvenu posudu, u kojoj se mijesi kruh. *Kjūĉevica* (G) brdo nalik na ključ.

5. Ima ih i po vrsti zemlje: *Piščĕna* (G) t. j. atribut za imenicu zemlja. *Piščĕn* je pridjev od *pīšāk* (ijekavski: pijesak). *Piske* (G), *Salbūn* (G) (starodalmatinska riječ, a znači *sitan pijesak*), *Jarĭnovica* (H) od jarĭna = krupni pijesak. *Krĕmāc* i *Krĕnĉĭc* (B) dem. od imenice krem³⁸ (kremen), *Kāmenjok* (H), *Savurnōr* (B).

6. Dva toponima znaĉe pripadanje jednom kolektivu: *Brātinsko* (t. j. imanje) (H), jer je taj predjel pripadao jednom hvarskom bratimstvu (vjerskom društvu). Glas *m* mjesto *n* dobili smo po zakonu o asimilaciji suglasnika. *Fratarskō* (B) t. j. polje ili imanje, jer je to polje pripadalo fratrima u Hvaru.

7. Neki su toponimi dobili ime po kojem svecu, jer je obično na tome mjestu kapelica posvećena nekom svecu, ili taj predjel pripada crkvi posvećenoj nekom svecu: *Gospinō* (B), *Gōspĭn* atribut za polje, *Gōspĭn Vārtal* (H), *Švĕto Mandalĭna* (H), *Svĕti Vid* (G), *Svĕti Antōnij* (H i G), *Pelegrĭn* (H) *Luncijōtina* (t. j. zemlja) (G) pridjev od Luncijota tal. Annunziata = blagovijest. Taj je predjel bio vlasništvo crkve gospe Anuncijate. *Svĕti Rōk* (G), *Kruvĕnica* (H). Na tome je mjestu od XVI. sto-

³⁷ U XVI. stoljeću nazivalo se »Konjsko Kopito«. (Ispor. A. Zaninović: Gdje se rodio Petar Hektorović. Građa za povijest književnosti hrvatske, knjiga 17., str. 176.)

³⁸ Ispor. Skok op. cit. str. 186.

ljeća crkvice posvećena djevici Mariji, pa se zove gospa Kruvenica. Taj naziv dan je po slavenskoj riječi, koja postoji u svim slavenskim jezicima, a upotrebljavali su je i naši stari pisci, korugva ili horugva,³⁹ a značila je zastavu, barjak. Na tome se vidnom mjestu iznad Hvara nekada vješala zastava. Od korugva dobili smo preko pridjeva *korugven* deminutiv *korugvenica*, pa ispadanjem samoglasnika *o* *krugvenica*, a zatim ispadanjem suglasnika *g* *kruvenica*.

8. Dosta je toponima dobilo ime po nekoj radnji, koja se na tome mjestu vršila ili se vrši još danas: *Vělo Vajálo* (štok. valjalo) gen. *Vělega vajála* (B), mjesto gdje se valjaju mulci, mazge i magarci. Na tome je mjestu malko udubljena zemlja i na njoj ne raste trava. *Ózrin* i *Ózrinj*⁴⁰ (B), mjesto na najvišoj visoravni na otoku, s koga se vrlo dobro vidi na sve strane (Brač, Vis, Korčula i sredina otoka Hvara). *Ležò*, gen. *Ležã* (štok. ležaj), *Štôn Pećòròv* (H), *Počiválo* (B) u značenju počivalište, jer bi na tome mjestu seljaci, koji su nekada nosili mrtvacu u Hvar, da ga pokopaju, prvi put počinuli. Na tome se mjestu često i danas seljaci, koji se vraćaju iz polja, malko zaustave, sjednu i odmore. *Stražbènica* (H), *Stròžica* (B), *Stròža* (G), sve ravna mjesta na uzvisini podesna za vršenje straže naročito protiv onih, koji dolaze s mora. *Vělo Stirálo* (B), mjesto na kome se stere ružmarin, kad se po njemu tuče, da otpadne suho lišće od stabljike. *Okláda* (G), *Stanjšće* (H), predjel gdje su nekada stanovali pastiri. *Petròra* (H) i *Petròla* (G) u značenju klesaonica kamenja od lat. petra. U riječi *Petròla* glas *l* imamo disimilacijom. *Žubèrinica* (B) u vezi je s glagolom žuboriti, jer se za kišnih dana u tome predjelu čuje žuborenje vode (kišnice), koja se slijeva sa susjednih uzvisina. Na tome mjestu je i bunar, koji se puni vodom (kišnicom), koja se tamo slijeva. Toponimi *Žigov Požòr* (B) i *Požarić* (H) upućuju na požar, koji je nekada na tim šumovitim mjestima nastao, po svoj prilici sam, jer je jedan i drugi predjel i kamenit i neplodan. U toponimima: *Stòre Pàsika* (B), *Simojka Pàsika* (B) i *Vělo Pàsika* (G) riječ pasika znači mjesto, gdje se šuma sjekla i palila.⁴¹ Taj se toponim susreće na otoku Hvaru vrlo često.

9. Neki su dobili svoje ime po boji tla: *Čarnjèni Brìg* (B), *Zelenica* (B), jer je na tome mjestu gotovo uvijek trava zelena. *Čarnjenica* ili Pol *Čarnjènu Zèmlju* (G), *Bilânjice* (H), *Žúti Kámik* (B), *Bili Potòk* (H).

10. U hvarskom odlomku ima nekoliko toponima nazvanih u novije vrijeme po imenu tvrđave, koja je na tome predjelu: *Napol(i)jùn* (tvrđava sagrađena za Napoleonove vladavine), *Fortica* (tvrđava sagrađena za vladanja Španjolaca, pa se u talijanskom jeziku i zove Forte spagnuolo), *Batarija* (tvrđava sagrađena za vrijeme Austrije). Toponim *Batarija* susrećemo i drugdje. (Isp. Skok, op. cit. str. 145.).

³⁹ Ispor. A. Rj. sv. V. str. 348. »horugbva, vexillum«.

⁴⁰ U »Statutima« na str. 337. »Osserini«.

⁴¹ Ispor. Skok str. 165. i 185. Mažuranić, Prinosi za Hrv. pravno-povijesni rječnik str. 898. i A. Rj. IX., str. 666. Toponim *Passicha* (*Grubsina*) zabilježen je i u »Statutima« na str. 335., premda na drugome mjestu, negdje u Pelegrinu.

11. Više je toponima nazvano po položaju, na kome se nalaze: *Rōškār-snica* (G) (štok. raskrsnica, raskršće), *Pōj Kosu* (G), glas *j* mjesto *d* imamo u govoru Grablja po zakonu o asimilaciji, koja vrijedi samo za to mjesto. *Vitarnica* (G), *Čelō oj Vitarnice* (G), u kome je imenica čelo uzeta u metaforičkom značenju. *Poj Čarnjēnu Zēmlju* (G), *Pol Tatinske Stine* (B), *Pod Arlōv Kūh* (H), *Pōj Kose* (G), *Pol Selō* (B), *Pobrīžje*⁴² (B), t. j. pod briježje = pod bregovima, *Bōk od Lōkve* (B), *Glavica ol Brečāna* (B), *Pod Rudinīcu* (B), *Pol Svēti Vid* (G), *Pol Sēlsko* t. j. polje, jer se u blizini nalaze polja, koja pripadaju mjestu *Sēlca* (opć. Stari grad), *Pol Bōrtulovo* t. j. polje (B), *Zāstine*⁴³ (B) t. j. iza stijena, *Zāstupī*⁴³ (H), *Zastūpāc*⁴³ (H), *Stronolōkve* (G) t. j. strana od lokve, pa je nastala kontrakcija samoglasnika i ispadanje suglasnika *d*, a sve su tri riječi dale jednu složenicu. *Pōdnē* (G), gen. *Pōdnēva*, *Priko* (G), *Koposōnda* (H) (tal. campo santo = sveto polje, grobište, jer je taj toponim blizu groblja).

12. Imamo jedan toponim po imenu životinje: *Medvīdina* (G) (metaforska riječ, augm. od *medvīd*, gen. *medvīda*).

13. Interesantan je toponim *Prōstārc* (G), koji je svakako deminutiv od prostor, pa bi morao glasiti *prōstōrac*, ali je između suglasnika *r* i *c* glas *a* od poluglasa ispao, a glas *o* je ispred suglasničkog skupa *rc* prešao u *a*, možda da se jače istakne kratkoća sloga.

14. Imamo i nekoliko toponima tuđega podrijetla. Među njima ima ih iz starijeg romanskog doba: *Motokīt* (lat. Monte(m) acutu(m)) (G), *Savurnōr* gen. *Savurnōrā* (lat. saburra) (B), *Petrōra* (H) i *Petrōla* (G) (od lat. petra = kamen). Iz staroga dalmatinskoga jezika je naziv toponima *Salbūn*, gen. *Salbūnā* = sitan pijesak (G). Iz talijanskoga jezika je *Kūpa* (tal. coppa = crijep) (B), *Koposōnda* (tal. campo santo = sveto polje, grobište) (H), *Kampanēl* (ven. campaniel) (H), *Luncijōtina* (tal. Annunziata) (G), *Fortica* (tal. fortezza) (H), *Batarīja* (tal. batteria) (H), *Lumbōrda* (tal. bombardata) (H), glas *l* mjesto *b* imamo disimilacijom. *Pardešpet* (tal. per dispetto = za prkos).

15. Nejasna postanja su ovi toponimi: *Pardejēvica* (B) *Pōgonji* (B), *Grēpca* (B), *Vōjdrok* (B), *Vecerīnja* (H), *Parkētinovo* (H), *Varpīna*⁴⁴ (B), *Vōrdišće* (G), *Paīke* (B), *Šipōvci* (B) *Škârgotovica* (B) *Krivōča* (B), *Libōra* (B), *Kōsmarica* (H), *Milnō* (H), *Bōrce Velo* i *Molo* (H), *Sklāčina* (H), *Sklōcōnj* (H), *Šikovac* (G), *Klūpca* (pl. n. gen. Klūpcih), (G), *Parhomēt* (G), *Prahomēt* (B), *Karnjōnka* (G), *Privōrac*, (H i G), *Rudinē*⁴⁵ (H), *Rudinīca* (B), *Plōsā* (H), *Kūtan* (G), *Prilīp* (H), *Cipōtūc* (H),

⁴² Danas se toponim *Pobrīžje* ne osjeća kao složenica, nego kao prosta imenica, pa se i kaže: *Grēn u Pobrīžje*. Danas se takva kolektivna imenica, nastala od *pod brig + oje*, u saobraćajnom govoru ne upotrebljava.

⁴³ Danas se ti toponimi ne osjećaju kao složena riječ nego kao jedna riječ. Zato se kaže: *Grēn u Zāstine*. *Dohōdīn iz Zāstin*. *Bi son u Zāstupima*. *Kako je u Zāstupcu?*

⁴⁴ Taj se toponim spominje u »Statutima« na str. 337. »a Propad usque ad locum vocatum Arpina«.

⁴⁵ Toponim *Rudina* spominje se i u dodatku »Statuta« na str. 334. tri puta, samo ne na istome mjestu. U »Statutima« se *Rudina* spomenje »In loco vocato Chrisna Luca«, dakle na istoku grada Hvara, a danas je taj predjel na zapadu grada Hvara.

Čáca Glōvā (B), Rudinā (H), Prīsmēn (B), Varpīna (B), Lēčēvišće (B), Celīkovac (H), Pâis⁴⁶ (H), Cībre (H).

Ovaj nam rad pokazuje, koliko je šarenilo naziva i bogatstvo jezika u toponimima jugozapadnoga dijela otoka Hvara. U njima se odražavaju sve fonetske, morfološke, leksičke i sintaktičke crte govora otoka Hvara, ali i zajedničke crte hrv. ili srp. jezika davne i nedavne prošlosti. Razumije se, kako su se mijenjale fonetske i morfološke osobine u narodnom govoru, tako su se mijenjale i u nazivu toponima. To nam dokazuje uspoređivanje naziva tih predjela u starim hvarskim ispravama i u suvremenom govoru toga kraja. I neke riječi su se posve izgubile u saobraćajnom govoru, a sačuvale su se u toponimima. Najveću jezičnu starinu pokazuju toponimi grabaljskog predjela, nešto manju toponimi bruškog, a najmanju hvarskog predjela. Toponimi romanskog i talijanskog podrijetla vrlo su rijetki. Prije smo utvrdili, da danas ima nekoliko talijanskih prezimena i nadimaka, (tudica ili posudenica), osobito u gradu Hvaru. Međutim toponima romanskog podrijetla ima vrlo malo. Hrvati su od svoga dolaska u ove krajeve kroz vijekove ljubomorno čuvali u prezimenima, a osobito u toponimima slavenski karakter toga otoka. U srednjem vijeku taj slavenski karakter bio je još čistiji nego danas, o čemu nam govori i Giacomo Boglić u svome djelu »Studi storici sull' isola di Lesina«, Zara 1873. na str. 29: »Quanto grande poi sia stata l' influenza degli Slavi immigranti nel VIII secolo sull' isola di Lesina se lo mostrano anche i più antichi catasti dei beni del Comune e documenti pubblici e privati dell' evo medio, nei quali in nomi dei luoghi e degli abitanti, tanto dei popolani che dei nobili, sono slavi.« I dalje na str. 30: »I luoghi anche i più antichi ... tutti hanno nome slavo ... I monti, le colline, le vali egualmente.«

Jednakih i sličnih toponima, kakvih imamo u hvarskoj općini, ima vrlo mnogo ne samo na otoku Hvaru nego i na ostalim otocima u Jadranskom moru, kako nam pokazuju radovi prof. Skoka.

OPĆI PREGLED TOPONIMA U HVARSKOJ OPĆINI S GLEDIŠTA TOPONOMASTIKE

Držeći se u svemu načina, koji pokazuje najbolji poznavalac naše otočke toponomastike dr. P. Skok, nastojat ću dati opći pregled toponima ovoga kraja.

Sve toponime ovoga kraja možemo podijeliti u toponime: 1. neslavenskoga i 2. slavenskoga podrijetla.

⁴⁶ U RJ. JA, svez. IX. na str. 561. navodi se riječ »Pais« m. s napomenom, da je to seoce na ostrvu Hvaru, i da je tamna postanja. Na Hvaru nije nikada postojalo seoce Pais, nego se po svoj prilici misli na ovaj toponim, nedaleko grada Hvara.

Neslavenskoga podrijetla je u prvom redu stari naziv za sam otok i grad For (štok. Hvar): grč. Pharos (Φάρος). To je svakako najstariji naziv za toponim ovoga kraja. Toponimi starijega romanskoga podrijetla jesu: Motokit (lat. Montem acutum), Savurnor (lat. saburra), Petrora i Petrola (lat. petra), Zakaštil (lat. castellum), Marginja Punta (lat. marginem). Zatim imamo toponime grčkoga podrijetla, koji su kasnije nastali: Koludrica (grč. καλογραιά), Mandrač (novogrč. mandráki), Plaža (grč. τὰ πλάγια).

Toponimi uzeti iz talijanskog jezika za vrijeme vladanja Venecije ili kasnije za vrijeme Austrije jesu: Fabrika, Pijaca, Burak, (Molo i Velo) Bonda, Pelegrin, Spalmadori, Garbun, Lengva, Skojic, Salbun, Punta, Spartibutin, Skaležije, Komini, Galijola, Kalober, Malkuntenat, Lampesa, Lompić, Bašunić, Muli, Kampanel, Luncijotina, Fortica, Batarija, Kupa, Kopošonda, Lumborda, Pardešpet.

Velika većina toponima neslavenskoga podrijetla primljena je, kako se vidi, u naš jezik sa svim osobinama našega jezika fonetskim, morfološkim i akcenatskim.

Jedni toponimi slavenskoga podrijetla potječu iz ranijih vremena t. j. iz prvih vremena nakon dolaska Hrvata u ove krajeve, a drugi su nastali kasnije na različite načine: diobom zemljišta, mijenjanjem gospodara, udajom, poklonom (crkvene zemlje), prodajom ili kupnjom i t. d.

Jedan od najstarijih slavenskih toponima bit će Pribinja (t. j. atribut za uvalu), što je posvojni pridjev od imena Pribina⁴⁷ sa starim sufiksom *-jb*.

Iz starijih vremena su svakako i oni toponimi, kako spominje Skok na str. 261., koji se nalaze i u ostalim slavenskim zemljama: Loz (štok. Laz), Njivice. Svakako su stari i oni toponimi, koji se kao opće imenice ili pridjevi od njih izvedeni danas ne govore: Zagrabovo Raće, Garme, Tatinja, Tatinske Stine. Iz starijih vremena potječu i toponimi koji se spominju u »Statutima« i ostalim starim ispravama: Brusje, Grablje, Gornji Dolac, Garška, Duga (Dolga), Dugi Rat (Dalgi Rat), Martinovik, Garme, Dubovi Dol, Njivice, Njive, Njivna Glava, Konjsko Kopito, Ozrinj, Pasika, Propad, Arpina, Rudina. Svakako su starog podrijetla i toponimi, koji su nazvani po drveću, koje sada ne raste na otoku Hvaru: Dub, Dubovica, Dubovi Dolci, Grabovac, Grabak, Grobje. Bit će starijeg datuma i toponim Medvidina (augm. od medvid), jer medvjeda u tome kraju nema.

Za ostale toponime teško je utvrditi njihovu starost. Po sufiksima možemo ih svrstati ovako:

Najveći broj toponima su posvojni pridjevi na *-in*, *-ov* (*-ev*), *-ji*, *-ski*:

a) Toponimi prosti ili sastavljeni, u kojima je jedan dio posvojni pridjev na *-in* u sva tri roda: Luncijotina (t. j. zemlja), Harkina Bonda, Lučina Vala, Dovičina Bonda, Jurešin Bok, Mikulin Dolac, Vojvodin Bok,

⁴⁷ Ispor. o tome Skokovu studiju na str. 176. i RJ. JA, dio XII., str. 837.

Mancirovo (t. j. polje), Gospino (t. j. polje), Šeperičina Vala, Beričina Vala, Polićova (t. j. zemlja), Trišćino Borje, Gospin Vartal, Dućino (t. j. polje) Kofina Vala, Jušin Dolac.

b) Toponimi prosti ili sastavljeni, u kojima je jedan dio posvojni pridjev na *-ov (-ev)* u sva tri roda: Borovo Punta, Borovo Njiva, Paukov Bok, Petrov Bok, Parketinovo (t. j. polje), Fapetrov Bok, Biskupov Put, Radov Dolac, Kovočevo (t. j. polje), Bortulovo (t. j. polje), Kravočev Bok, Lučev Bok, Karmejanova Punta, Zagrabovo Raće, Ivončev Bok, Pogončevo (t. j. polje), Petrićevo (t. j. polje), Žigov Požor, Smričevo Glova, Korito Ivotovo, Dubovi Dolci, Visovo Bardo, Sinovi Dolac, Bortetova Vala, Čarnogorčeva Vala, Petrova Vala, Česminova Glova, Ivanova Plaža, Ivanove Stine, Obrove Pogone, Matijev Sod, Bartučeva Drite-njica, Ivanova Dritenjica, Lozova Glova, Ston Pećorov, Konopjikova (t. j. vala), Babojčevo (t. j. polje).

c) Rjeđi su sastavljeni toponimi, u kojima je jedan dio posvojni pridjev sa sufiksom *-ji*: Porji Humci, Pokonji Dol, Girnje Palilo, Marginja Punta, Koritnji Rot. U svim navedenim pridjevima glas *nj* izgovara se *ń*.

d) Rijetki su i takvi prosti i složeni toponimi, u kojima imamo posvojni pridjev na *-ski*: Stipanska (t. j. vala), Tovorski Bok, Pelegrinska (t. j. vala), Tatinske Stine, Bratinsko (t. j. bratinska zemlja, jer samoglasnik *o* u određenom obliku pridjeva ž. roda u ovom kraju stoji mjesto dugoga *ā*), Fratarsko (t. j. polje ili zemlja).

Mjesto posvojnih pridjeva na *-in, -ov, -ev, -ji, -ski* često je prost ili složen toponim napravljen od posvojnoga genitiva: Hončevića (t. j. polje) mjesto Hončevićevo, Barišića (mjesto Barišićev) Vorh, Miloševića Glavica, Zoranića Vala, Gojenića (t. j. polje), Gričića Lokve, Vizića Rot, Bucića (t. j. vala), Borinća Kamik, Tomića Glavica, Barbarića (t. j. polje), Balića Dolci, Cvitankota Vartli, Marčića Lokva, Stronića Strona, Jubića Brig, Katolića (t. j. vala), Bučića Dolci, Momića Polje, Rožonj Bibića, Meštrovića Punta.

Ima dosta toponima, koji su napravljeni pomoću prijedloga *od* (prema talijanskom *di*) i genitiva vlastite ili opće imenice. Do toga je došlo djelomično pod utjecajem talijanskoga jezika, a u nekim slučajevima poradi toga, što je toponim složen od više riječi, pa ga je drukčije teško napraviti. Takvi su toponimi: Škoj ol Ždriloc, Puntin od Mlina, Rožonj ol Banjoša, Poje ol Palmižone, Vala ol Palmižone, Punta ol Strožice, Punta ol Kovoča, Punta ol Čarnjenih, Škojic od Vloke, Punta od Vloke, Rot od Milne, Bočić od Zastupea, Bočić ol Galijole, Bočić ol Duge, Skojic ol Duge, Ploče ol Spilic, Glavica ol Pelegrinske, Punta ol Pelegrina, Stranolokve (t. j. Strana od Lokve), Glavica ol Broćana, Punta oj Pardi-kovine, Punta ol Petrova Boka, Punta od Velega Ždrila. (U prijedlogu *od* glas *d* ispred svih suglasnika, osim ispred sonanata, prelazi zbog asimilacije u Hvaru i Brusju u *l*, a u Grablju u *j*.)

Rjeđi su toponimi prosti ili složeni, koji su nastali od pridjeva sa sufiksom *-bn*: Garni Boci, Lozna (t. j. vala), Brusno Glova, Trovna (t. j. zemlja), Šenišno Punta, Jagodna (t. j. vala), Vitarna (t. j. vala).

U toponimima Lokveno Glova i Kuzmeno Njiva imamo posvojni pridjev sa sufiksom *-en* mjesto *-in*.

U mnogim toponimima imamo obične opisne pridjeve u vezi s kojim apelativom ili sam pridjev kao atribut izostavljenog apelativa: Čarnjene (t. j. vale), Dobri Otok, Uleni Bok, Duga (t. j. vala), Široka (t. j. vala), Gusto Pazuha, Sveto Gora, Čisti Dolac, Tanki Rot, Suho Lokva, Zalo Glova, Zalo Njiva, Zali Potok, Storo Plaža, Storo Vala, Storo Strona, Debeli Rot, Sveti Vid, Sveti Antonij, Sveti Rok, Sveto Mandalina, Dugi Rot.

Brojni su složeni toponimi, u kojima je prvi dio pridjev *veli* (veliki) i *mali*. Obično je pridjev *veli* upotrebljen kao protivnost nekom toponimu, u kome je pridjev *mali*, ali to nije uvijek slučaj, nego se u nekim toponimima hoće samo da označi, da je neki predjel velik ili malen. Takvi su toponimi: a) Velo Piščena: Molo Piščena, Velo Grobje: Molo Grobje, Velo Zoraće: Molo Zoraće, Velo Bonda: Molo Bonda, Veli Bok: Moli Bok, Velo Tatinja: Molo Tatinja, Veli Grabovac: Moli Grabovac, Veli Boki: Moli Boki, Velo Kopanja: Molo Kopanja, Velo Milno: Molo Milno, Velo Borce: Molo Borce, Velo Mekićevica: Molo Mekićevica, Veli Bok: Moli Bok, Velo Garška: Molo Garška, Velo Točila: Molo Točila, Velo Porjo: Molo Porjo, Velo Ravonca: Molo Ravonca, Velo Lokva: Molo Lokva, Velo Vira: Molo Vira, Veli Kalober: Moli Kalober, Velo Jagodna: Molo Jagodna, Velo Duboka: Molo Duboka, Velo Koludrica: Molo Koludrica, Veli Zoglov: Moli Zoglov, Veli Vonjok: Moli Vonjok; b) Velo Pasika, Veli Dolac, Velo Pazuha, Velo Njiva, Velo Gomila, Velo Vajalo, Velo Spila, Velo Ždrilo.

Dosta ima toponima, u kojima su poimeničeni posvojni pridjevi, nastali od vlastitih ili općih imenica i to za muški rod sufiksom *-ac*: Borovac, Radočinac, Grabovac, Šikovac, Šipovac, Celikovac, a za ženski rod sufiksom *-ica*: Banjićevica, Šantunovica, Furlonovica, Pardejevica, Zimoradovica, Budrovica, Polovica, Škargotovica, Mekićevica, Kruvenica, Korlovica, Dračevica, Kjučevica, Marijonovica, Remetinica.

Opće imenice umanjena značenja u jednini i množini muškoga roda sa sufiksom *-ić* i *(-ac)* i ženskoga roda sa sufiksom *-ica* često dolaze kao toponim u ovome kraju: Njivice (gen. Njivic), Rudinica, Paklinica, Lőkvice (gen. Lőkvic), Glavica, Glavičice (gen. Glavičic), Dolčić, Krenčić, Kotlić, Lompić, Balunić, Badić, Stranica, Stazica, Skorušica, Studenčići (gen. Studenčićih), Bočić, Bilânjice (gen. Bilânjic), Strožica, Pločice, Cipotić, Kremac, Spilice, Skalice.

Neki toponimi su opće imenice uvećana značenja u jednini i u množini (gramatički su ženskoga roda) sa sufiksom *-ina*: Brižine, Dolčine, Gnjinine, Medvidina, Smokvina, Lokvine, Vartlina, Soline.

Ima toponima i sa sufiksom *-išće* (od **iskje*), kojima narod označuje, da je nekada na nekom mjestu nešto bilo, ili gdje se neka radnja vršila prije ili se sada vrši: Stanišće, Grahovišće, Vordišće, Lečevišće, Rapišće, Gračišće, Lučišća (pl. n.), Izmetišće.

Kolektivi kao toponimi sa sufiksom *-je* (stsl. *-bje*) jesu ovi: Brusje, Gornje Brusje, Velo Grobje, Molo Grobje, Trišćino Borje, Pobrižje, Zagrabovo Raće, Zoborje, Pod Lozje, Velo Zoraće, Molo Zoraće.

Ima dosta toponima od apelativa ili glagola s jednim prefiksom ili s više njih, koji su danas složenice: Prisjuga, Izmetišće, Zastupac, Zoglov, Propod, Simojka Pasika, Sutiska, Žigov Požor, Postinje, Zastine, Zarepa, Zoborje, Zoraće, Zavala, Pobrižje, Ozrin i Ozrinj.

U nekim toponimima nemamo složenicu, nego je prijedlog odijeljen od imenice, pa se osjećaju i u govoru kao dvije riječi: Poj Kosu, Poj Galiju, Poj Sveti Vid, Za Koson, Za Križni Rot, Pol Bortulovo, Pol Rudinicu, Pod Lozje, Pol Salbun, Pol Gomile.

Metafore kao toponimi jesu ove: Rožonj, Rožonj (ol Banjoša), Rožonj (Bibića), Ždrilo, (Velo) Ždrilo, Ždrilca, Kopito, Kampanel, Jidarce, Kolar, Kolci, Čelo, Kopanje, (Velo) Kopanja, (Molo) Kopanja, Kjučevica, Mlin, Klobuk.

Vrlo su interesantna dva stara toponima u hvarskom predjelu, u kojima imamo stare oblike pridjeva, kakvi se danas ne upotrebljavaju: *Kâmen Križ* i *Marinâc Dolâc*. U prvom imamo pridjev *kamen* prema stsl. *kamenъnъ*, a u drugom *Marinac* prema starijem *Marinъčъ*. Danas se takav pridjev čuva u izrazima *sunac istok* (slъnъčъ), *misec istok* (mĕsĕčъ). Mjesto starog pridjeva *kamen*, danas imamo samo *kamenit* i imenicu *kamik*, koja više nema deminutivni oblik, a vidimo je u toponimima: Žuti kamik, Borinća kamik, Veli kamik.

Humoristički toponimi jesu ovi: Močiguzica, Tovorski Bok, Jebeni Kamik.

Dva toponima su nastala danas rijetkim sufiksom u hrvatskom ili srpskom jeziku *-ic*: Ražnjic (Abramov), Škojic (ol Duge). Ti toponimi znače dem. oblike od *rožonj* i *škoj*. U Hvaru je poznat još danas deminutiv *konjic*. U Dalmaciji imamo takav toponim *Vranjic*, a u Hercegovini *Konjic*.

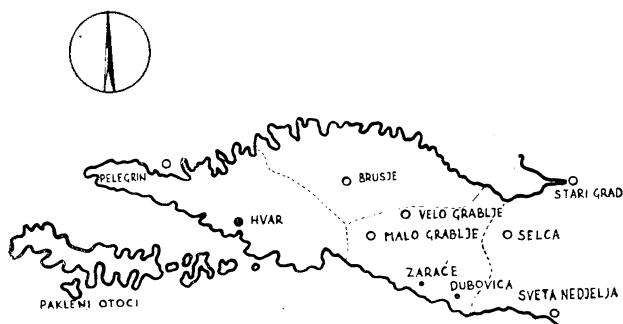
Imamo nekoliko deminutivnih toponima sa sufiksom *-ce* (*-ьce*): Jidarce, Privojce, Ravôncia (pl. n.), gen. Ravânac. Napravljeni su prema ostalim riječima, koje imaju taj sufiks: klubojce (štok. klubašce), zorce (štok. zrnce), vretence, Sêlca, gen. Sêloc.

Rijetki su toponimi s drugim sufiksima (*-ik*, *-nik*, *-ak*, *-ac*, *-inja*, *-onja*, *-lo*): Martinovik, Smokovnik, Plošnik (štok. Pločnik), Kamenjok (štok. Kamenjak), Vojdrok (štok. Vojdrak), Vrisak, Grabak, Večerinja, Rugonja, Počivalo, Vajalo (štok. Valjalo).

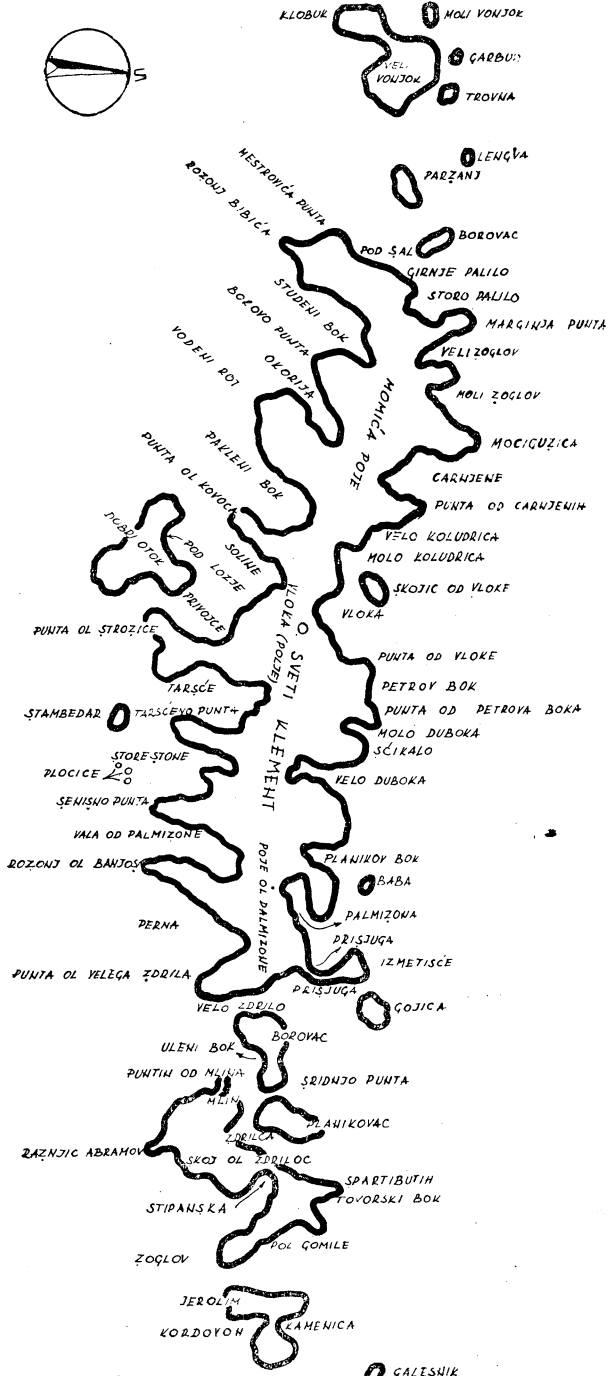
Kao na cijelom području hrvatskoga ili srpskoga jezika i ovdje su jedni toponimi singularia tantum, na pr.: Stranica, Priko, Stazica, Provojenica, Stroža, Glova, Ležo, Stiralalo, Kampanel, a drugi pluralia tantum, na pr. Dolci, Glavičice, Zelenice, Spilice, Postine, Garme, Strone i t. d.

U hvarskom predjelu ima nekoliko toponima, koji su kao toponimi u množini ženskoga roda: Piske (gen. Piskih), Store Stone (gen. Starih Stonih), Pogone (gen. Pogonih). Kao obični apelativi su muškoga roda: piski, stoni, pogoni.

Kako se vidi iz ovoga prikaza toponima u hvarskoj općini sa gledišta tvorbe riječi, ti su toponimi nastali u davnoj ili nedavnoj prošlosti na jednaki način kao i ostali toponimi na prostranom području hrvatskoga ili srpskoga jezika. Na našem dalmatinskom otočju ima toponima mnogo više nego na kopnu, jer je konfiguracija tla s obzirom na brda, doline, uvale, rtove, otoke, otočiće, sike i slično vrlo raznolika. Narod je naročito pazio na konfiguraciju tla i vrlo je oštromno znao nazvati mnoge toponime po obliku tla, na kome se oni nalaze.

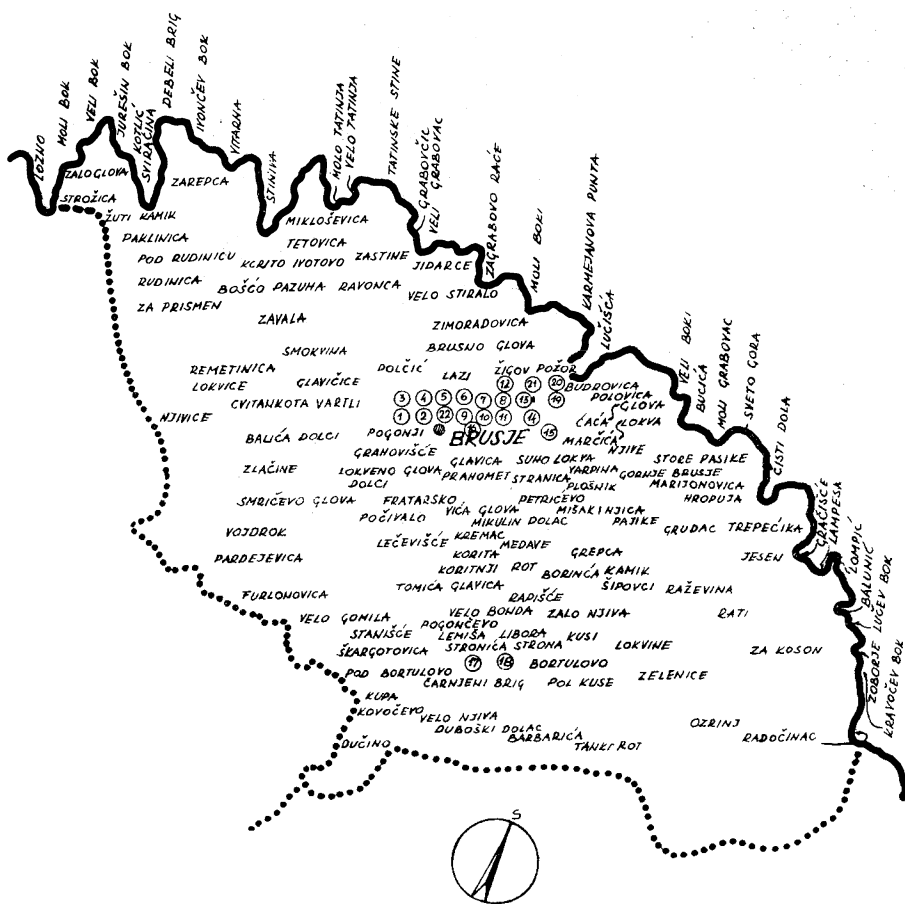


Predjeli općine hvarske



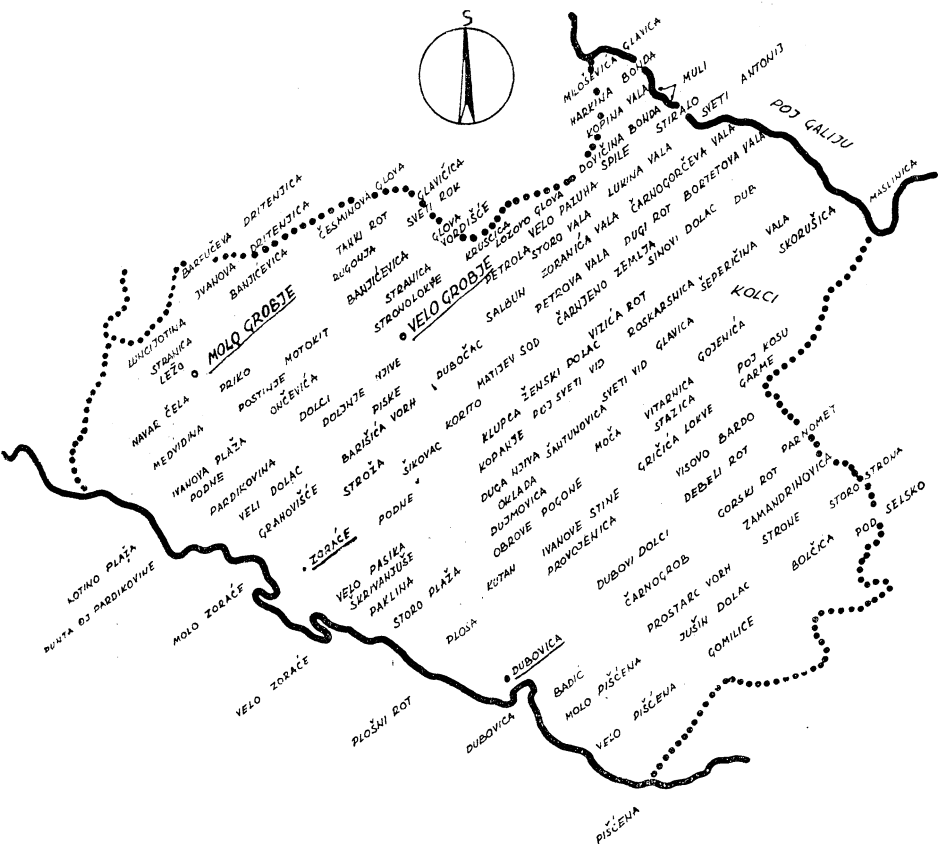
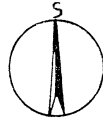
Pakleni otoci
(Spalmadori)

POKONJI DOL



Predjel bruški

- | | |
|----------------|-------------------|
| 1 Žuberinica | 12 Krenčič |
| 2 Pobrižje | 13 Simojka Pasika |
| 3 Velo Vajalo | 14 Radov Dolac |
| 4 Brig | 15 Propod |
| 5 Paklina | 16 Privoj |
| 6 Vartline | 17 Bročon |
| 7 Mancirovo | 18 Krivoča |
| 8 Lokva | 19 Zali Potok |
| 9 Brusni Dolac | 20 Lajko Ploča |
| 10 Rape | 21 Grabak |
| 11 Gospino | 22 Handorovica |



Predjel grabaljski

REGISTAR ANTROPONIMIJE*

- | | | |
|--|---|---|
| <p>Abramović 336
 Agustin 333
 Ana 334, 335
 Andrija 342
 Andrijević 336
 Anica 335
 Anta 334
 Ante 335, 342
 Antica 335, 342
 Antić 335, 342, 343
 Antonij 333, 335
 Antun 340
 Antunović 336, 337, 340
 Arbanasić 336
 Avelini 336, 337</p> <p>Baba 343
 Babare 336, 337, 340, 344
 Babić 336
 Babovac 336, 338, 340
 Bailo 343
 Balarka 339, 345
 Bane 344
 Banfiki 336, 337
 Banjuš 345
 Barbarić 336, 337, 340
 Barišić 336, 338
 Barko 339, 344, 345
 Barte 335
 Bartuč 340
 Bartul 333, 335
 Bartulović 338
 Batina, 339, 341</p> | <p>Baylon 336
 Begini 336, 337
 Bela 339, 345
 Benčić 336
 Berica 337, 340
 Bibić 336, 337, 339
 Bikar 343
 Bilac 339, 343
 Bilover 339, 340, 345
 Biserka 335
 Blaćuš 340, 345
 Blajne 344
 Blaž 333
 Blic 339
 Bobozoblić 337
 Boćin 345
 Bodlović 336
 Boglić 336, 340
 Boko 339, 344, 345
 Bona 334, 342
 Bonaca 339, 341, 345
 Bonica 335, 339, 342
 Borojeska 339, 343
 Bortulin 339, 342
 Bosiljka 335
 Bošković 336, 337, 338, 340
 Božitković 336
 Bracanović 336, 339
 Bračka 339, 343
 Branka 335
 Bučić 336
 Budrović 336, 338, 340
 Bujača 339</p> | <p>Bulić 339, 343
 Butorović 336, 340
 Buzolić 336</p> <p>Cancarin 339, 345
 Carić 336, 339, 343
 Cole 339, 345
 Crni 339, 343
 Crnogorac 340, 344
 Crvenko 343
 Cuko 339, 344, 345
 Cvita 335
 Cvitan 334
 Cvitanko 335</p> <p>Čoban 342
 Čovik 343
 Čripo 339, 340, 341
 Čubretović 336
 Čvrčak 341</p> <p>Četo 336, 337
 Čući 339, 345
 Čurin 336</p> <p>Danica 335
 Danijelović 336
 Darer 336
 Dešković 336
 Dobra 334
 Dolka 344
 Doma 334
 Domancić 336, 337</p> |
|--|---|---|

* Sve antroponime glasovno sam prilagodio, što je više moguće, književnom jeziku, da se lakše mogu pratiti.

- Dome 335
 Domina 334
 Dominik 340, 342
 Donko 339, 344
 Dovica 340, 345
 Draga 335
 Dragojević 336
 Dragun 337
 Dulčić 336, 337, 338
 Dujmović 336, 337, 339
 Dule 336, 339, 344
 Dušan 334
 Dvoško 339, 344

 Djilve 336
 Djulijano 336, 337

 Fabe 335
 Fabijan 333
 Felar 339, 341
 Fente 339, 344, 345
 Ferai 339, 343, 345
 Ferant 336
 Fermo 344, 345
 Fila 334
 File 335
 Filić 337
 Filičević 336
 Filip 333
 Filipin 342
 Filomena 334
 Fio 336
 Fioko 339, 345
 Franetović 336, 337
 Furbo 341, 343

 Gabelić 336
 Gazarović 336
 Glavina 343
 Glode 345
 Gluše 345
 Gobo 344, 345
 Goran 334
 Grabajka 339, 343
 Grando 340, 343
 Grgur 342
 Griše 345
 Grujica 340, 342

 Hahan 339, 345
 Hailo 337, 340, 344
 Halač 339, 345
 Hančević 336, 337
 Hanjula 341
 Harkin 345
 Hlipalo 341
 Hosta 336
 Hraste 337, 338, 339, 344
 Hruste 339, 344
 Hure 336, 337, 338, 339, 344

 Ivan 333, 335, 340, 342, 343
 Ivanac 339, 342
 Ivanko 335, 339, 340, 342
 Ivanović 336, 337
 Ive 335
 Ivica 335, 340, 342
 Ivo 339, 342

 Jaka 334
 Jakica 335
 Jakov 333, 345
 Janko 342
 Jeličić 336, 337, 338
 Jelina 334
 Jere 335
 Jerka 334
 Jerolim 333
 Josip 333, 335
 Jugoslav 334, 335
 Jugoslava 335
 Juras 339, 342
 Jureša 339, 342
 Juraj 333, 335, 340
 Jure 335
 Jurica 335, 342
 Jurić 336, 338
 Jurina 335
 Jurjević 337, 338
 Jurko 335

 Kaco 341
 Kačić 339
 Kamoci 339, 345
 Kanočal 341, 345
 Karković 336
 Karlobaška 340, 344
 Kasandrić 336
 Kata 334, 340, 342
 Katarina 334, 335
 Kate 335
 Katica 335
 Kerčić 339, 345
 Kirigin 336
 Klara 342
 Knezović 337
 Kofa 340, 341
 Kolumbić 336, 338
 Kostrušina 339, 341
 Koše 341, 345
 Košto 339, 345
 Kovačević 336, 337, 339
 Kovačić 336, 337, 339
 Kranjac 339
 Krešimir 334
 Krešo 345
 Krpelj 339, 343
 Kruška 341
 Kuki 339, 345
 Kukica 339, 345
 Kukurin 336

 Kuničić 336
 Kunštek 336
 Kusić 337, 341
 Kuzmanić 336, 337, 338
 Kužina 345

 Lajko 341
 Lenjinka 335
 Longa 339, 345
 Longin 339, 343, 345
 Longo 343
 Lovre 334
 Lubovac 336
 Luce 335
 Lucić 336
 Lucija 334, 335
 Lučić 337
 Luka 333
 Lukica 335
 Luko 335
 Lukra 334
 Lukrica 335

 Ljubica 335
 Ljubomir 334

 Maglica 336
 Makinista 343
 Makjanić 336
 Makjedo 336, 337
 Maksim 335
 Malabanka 340, 344
 Maleško 339, 340, 343
 Mali Mikula 340
 Malicija 343, 345
 Maljković 336
 Manda 334
 Mandalina 334, 335, 342
 Mande 335
 Mandica 340, 342
 Mandić 339, 342
 Mandina 334
 Manjavin 343
 Mara 334, 345
 Mardešić 336
 Mare 335
 Marelić 336
 Margarita 334, 335
 Marica 335
 Maričić 336, 337
 Marija 334
 Marijana 334, 342
 Marin 333, 339
 Marinac 335, 342
 Marinko 335
 Marki 336
 Marko 334, 335, 339
 Martin 339, 342
 Martinić 336

Marulina 340, 342
 Maruša 342
 Marušić 337, 338
 Mate 335
 Matica 342
 Matić 339, 342
 Matij 333
 Matija 334
 Matijanko 335
 Matijević 336, 338
 Matković 336, 338
 Menegelo 336, 337
 Mengola 336, 337
 Merikan 340, 344
 Meštar Luka 340, 342
 Miće 335
 Mihat 339, 342
 Mihojević 337
 Mihovil 333, 337
 Mihovilčević 336, 337, 339
 Mijo 342
 Mikle 339, 344
 Miko 335
 Mikolica 342
 Mikula 340, 342
 Milardović 336
 Milat 336
 Milenko 334
 Milica 335, 342
 Miličić 336, 337, 338, 339, 340
 Milivoj 334
 Milorad 334
 Minge 339, 344, 345
 Mira 335, 342
 Miš 341
 Miše 339, 342
 Miško 339, 344
 Mižetić 336
 Mladen 334
 Momula 342
 Morić 338, 343
 Mošić 336
 Mošnja 339, 341
 Mozge 344
 Muhamed 339
 Mulac 334

 Nada 335
 Natalić 336, 337
 Nedjeljka 335
 Nenad 334
 Nevenka 335
 Nikola 333, 334, 340, 342
 Nova Glavina 339
 Novak 336, 339

 Odesa 335
 Oreb 336, 338

 Padovan 336
 Pahljić 339, 345
 Palarić 337, 343
 Panajoti 345
 Pandol 337, 338
 Panjulo 340, 345
 Papafava 336, 337
 Papić 337, 341
 Paronzvane 340, 342
 Paršić 336
 Parun 343
 Patinac 339
 Pavao 333
 Pave 335
 Pavica 335
 Pavić 336
 Pavličkova 336
 Pavo 340, 342
 Pazdripa 339, 345
 Pećar 339, 342
 Perčinada 340, 342
 Pere 335, 342
 Perić 335, 342
 Perina 334
 Perinić 337, 338
 Perko 339
 Petar 333, 334, 335, 339, 340, 342
 Petković 336
 Petrarez 342
 Petras 342
 Petrica 335
 Petrić 338, 340
 Petričević 336, 341
 Petrović 336, 337, 338
 Piće 340, 342, 344
 Pirić 336
 Pištoleta 339, 345
 Pjatić 341
 Plančić 336, 344
 Planka 339, 340, 344
 Plastić 336
 Plesko 339, 341, 344
 Pocernja 337
 Pogrmuša 345
 Pop 339, 341
 Postolina 341
 Pošćer 339, 342
 Pošteni 343
 Prajčić 341
 Predja 339, 341
 Primi 336, 337
 Prizmić 336
 Prosko 341
 Prošpe 335
 Prošper 333, 335, 340
 Puce 344, 345
 Puho 341
 Pulja 339, 343

 Puljiz 343
 Puše 339, 342, 344
 Pušić 336
 Puškić 340

 Radić 336, 338
 Raguzel 339
 Rašin 336
 Ravlić 336
 Regate 345
 Remeta 343
 Rere 339, 344, 345
 Ribica 341
 Rogošić 337, 341
 Rojić 336
 Rok 333
 Rosso 336
 Roza 334, 336, 337, 339, 342
 Ruža 335
 Ružica 335

 Sava 335
 Schiatino 336, 337
 Selem 336, 341
 Sessa 336, 337
 Sibako 335
 Šiban 342
 Šibica 335
 Šibić 335
 Šibe 335, 340, 342
 Sinaj 335
 Šipica 341
 Sisica 339
 Skabar 336
 Skansić 337
 Skviče 341
 Smiljka 335
 Soldatić 336
 Spazmo 340, 341
 Stana 334
 Stanica 335
 Stanić 336
 Stanka 339, 342
 Stanjura 339
 Stipanko 335
 Stipe 335
 Stjepan 333, 335

 Šare 339, 344
 Šćepo 344
 Šeperica 338
 Šilo 341
 Šima 334, 342
 Šime 335
 Šimić 339, 340
 Šimun 334, 335, 340, 342
 Šimunac 335, 342
 Škare 337, 341
 Školjarić 344

Školjarka 339, 344	Tomšić 338	Visković 337, 338
Škrlj 336	Top 343	Vjera 335
Škurela 345	Topo 344	Vlahović 337
Šoleti 339, 345	Torma 339, 341	Vlašić 344
Šondre 344, 345	Trentin 345	Vojka 335
Šorga 339, 341, 345	Trupe 339	Volga 335
Špaleta 345	Tudor 336, 337, 338, 340, 344	Vrčina 341
Špiro 342	Tumbajaja 341	Vučetić 337
Špurijo 345	Turko 344, 345	Vuna 341
Štambuk 336		Vušković 337
Štefe 340, 342		
Štrako 340, 341, 345	Udovica 345	Zane 339, 342
Šufita 341, 345	Ukić 337	Zaninović 337, 338, 340
Šuša 341	Uršula 342	Zezalo 341
		Zlatko 334
Tabulić 345	Vava 339, 345	Zora 335
Tartalja 339, 345	Veli Mikula 340	Zoranić 337, 338
Tepša 336	Veljko 334	Zorica 340, 342
Tibe 344, 345	Vesela 335	Zorić 337
Tihačkova 336	Vica 334, 342	Zorka 334, 335
Tihomir 334	Vice 335	Zuanić 337
Toma 333	Vidović 337	
Tomažina 334, 339, 342	Vinkica 335	Žbura 337
Tomica 334, 340, 342	Viskica 335	Željko 334
Tomičić 338	Visko 333	Žiže 339

REGISTAR TOPONIMIJE

Antonij Sveti 366*	Bok Jurešin 359	Borce Molo 361, 368
Baba 354	Bok Kravočev 361	Borce Velo 361, 368
Babojičevo 362	Bok Lučev 361	Borje Triščino 347, 363
Balunić 361	Bok Mitelašetov 362	Borovac 354
Banjičevica 366	Bok Moli 358, 361	Bortulovo 362
Barbarića 362	Bok od Lokve 368	Bratinsko 366
Bardo Molo 365	Bok Pakleni 354	Brig 365
Bardo Velo 365	Bok Paukov 358	Brig Čarnjeni 367
Bardo Visoko 365	Bok Petrov 355, 357	Brig Debeli 359
Batarija 367, 368	Bok Planikov 354	Brig Jubića 363
Bilanjice 367	Bok Radočev 361	Brižine 365
Biskupija 357	Bok Studeni 354	Brus 350
Blačuševi 352	Bok Šćigovi 348, 357	Brusje 333, 350
Bobotovo 362	Bok Tovorski 355	Brusje Gornje 350
Boci Garni 357	Bok Uleni 348, 355, 357	Bucića 359
Bočić Filetov 359	Bok Veli 358, 361	Budrovica 362
Bočić ol Duge 358	Bok Vojvodin 362, 365	Burak 348
Bočić ol Galijole 358	Bok Zmajin 359	
Bočić od ušot 359	Boki Moli 359	Celikovac 369
Bočić ol Zastupca 358	Boki Veli 359	Cibre 369
Bok Duletov 362	Bolčića 363	Cipotić 368
Bok Fapetrov 358	Bonda Dovičina 363	
Bok fra Petrov 358	Bonda Harkina 363	Čarnogrob 347
Bok Ivončev 359	Bonda Molo 350, 352	Čarnjene 355
	Bonda Velo 350, 352, 365	Čarnjenica 367

* Pri navođenju složenih toponima na prvom je mjestu imenica.

- Čelo 366
Čelo oj Vitarnice 368
Čibikovica 358
Dol Dubovi 347, 364
Dol Pokonji 354, 361
Dolčič 364
Dolčine 364
Dolac 350, 352
Dolac Brusni 350, 365
Dolac Čisti 360
Dolac Duboški 366
Dolac Gornji 352
Dolac Marinac 364
Dolac Mikulin 361, 363, 365
Dolac Radov 362
Dolac Sinovi 365
Dolac Veli 365
Dolac Ženski 363, 365
Dolci 364
Dolci Balića 362
Dolci Brusni 363
Dolci Bučića 362
Dolci Duboški 363
Dolci Dubovi 364
Dolci Radovi 363
Dračevica 364
Dritenjenica Bratučeva 362
Dritenjenica Ivanova 362
Dub 347, 364
Dubočac 364
Duboka Molo 355
Duboko Velo 354
Dubovica 333, 347, 361, 364
Dučino 362
Duga 357
Dujmovica 363
Dvori Tomičini 352
Fabrika 348
Faro 346
For 333, 346, 347
Fortica 367, 368
Fratarsko 366
Frator 348, 350
Furlonovica 362
Galešnik 354, 356
Galijola 358, 361
Garbun 354
Garne 364
Garška Molo 356
Garška Velo 356
Glavica 348, 350, 365
Glavica Miloševića 363
Glavica ol Brečana 365, 368
Glavica Tomića 362
Glavica Vlašića 362, 365
Glavičice 365
Glova 365
Glova Brusno 350, 365
Glova Čača 365, 369
Glova Česminova 347
Glova Lokveno 364
Glova Lozovo 364
Glova Njinja 364
Glova Smričevo 363
Glova Viča 362
Glova Zalo 365
Gnjiline 357
Gojava 348
Gojica 354
Gomila Velo 365
Gomilice 365
Gora Sveto 360
Gospino 366
Grabak 364
Grablje Malo 347
Grablje Velo 347
Grabovac 347
Grabovac Moli 359, 360
Grabovac Veli 359
Grabovčić 347, 359
Gračišće 360, 364
Grepca 368
Grobje Molo 333
Grobje Velo 333, 350
Groda 348
Grudac 366
Handorovica 362
Hončevića 362
Hvor 346
Izmetišće 355
Jagodna 358
Jagodna Molo 358
Jama Skvičetova 363
Jarinovica 366
Jerolim 354
Jesen 347
Jezik 354
Jidarce 366
Kalina 364
Kalober 361
Kalober Moli 358
Kalober Veli 358
Kamenjok 366
Kamenica 355
Kamik Jebeni 357
Kamik Zuti 367
Kampanel 366, 368
Karnjonka 368
Klačina 358
Klement Sveti 354
Klupca 368
Kjučevica 366
Kolac 366
Koludrica 361
Koludrica Molo 355
Koludrica Velo 355
Komini 358, 361
Konopjikova 352, 361
Kopanja Molo 366
Kopanja Velo 366
Kopanje 366
Kopito 366
Koposonda 368
Korito Ivotovo 362
Korlovića 362
Kosmača 358
Kosmarica 368
Kotlić 359
Kovočevo 362
Kremac 366
Krenčić 363
Krenčić 366
Krenčići 363
Krivoča 368
Krivoče 363
Križa 348, 350, 354, 361
Kruščica 364
Kruvenica 366
Kuk Arlov 347, 365
Kuk Orlov 347
Kupa 365, 368
Kurilo 357
Kutan 368
Lampesa 360
Lečevišće 369
Lengva 354
Lesina 347
Ležo 367
Libora 368
Libore 363
Liesena 347
Liesna 347
Lokva 364
Lokva Gričića 364
Lokva Marčića 362, 364
Lokva Molo 364
Lokva Suho 364
Lokva Velo 364
Lokve Gričića 363
Lokvice 364
Lokvine 364
Lompić 360, 361
Lez 365
Lozno 358
Lučičić 359
Luka Križna 348, 350, 354
Luka Križno 361
Lumborda 368
Luncijotina 362, 366, 368

- Majerovica 356
 Malkuntenat 358, 361
 Mancirovo 362
 Mandalina Sveto 366
 Mandrač 348, 350
 Martinovik 363
 Maslinica 361
 Medvidina 368
 Mekićevica Molo 361
 Mekićevica Velo 361
 Milno 368
 Milno Molo 361
 Milno Velo 361
 Mikula Sveti 348
 Mišakinjica 364
 Mlalko 357
 Moča 366
 Močiguzica 355
 Morkovica 362
 Motokit 365, 368
 Muli 361
 Muncirovo 362

 Napolijun 367
 Njiva Borovo 347, 363
 Njiva Dugo 364
 Njiva Kuzmeno 362
 Njiva Velo 364
 Njiva Zalo 364
 Njive 352, 363, 364
 Njivice 363, 364

 Ograda Majetova 362
 Ograda Maleškotova 362
 Ograda Mikletova 362
 Oklada 367
 Okorija 354, 356
 Otoci Pakleni 346, 354
 Otok Dobri 354
 Ozrin 367
 Ozrinj 367

 Pais 369
 Pajike 368
 Paklina 354
 Palilo Girnje 355
 Palilo Storo 355
 Palmižona 354, 356
 Pandolovica 363
 Pardejevica 368
 l'ardešpet 368
 Parhomet 368
 Parketinovo 368
 Paržanj 354, 356
 Pasika Simojka 367
 Pasika Velo 367
 Pasika Storo 367
 Pazuha Bošćo 365
 Pazuha Gusto 365

 Pazuha Molo 365
 Pazuha Velo 365
 Pelegrin 352, 361, 366
 Pelegrinska 357
 Perna 354, 356
 Petrićevo 362
 Petrola 367, 368
 Petrora 367, 368
 Pharia 346
 Pijaca 348
 Piske 366
 Piščena 361, 366
 Plaica 366
 Planikovac 354
 Plaža Kotino 361, 363
 Plaže Ivanove 363
 Ploča Lajko 366
 Ploče ol Spilic 357
 Pločice 354
 Plosa 368
 Plošnik 366
 Pobrziže 365, 368
 Počivalo 367
 Pod Arlov Kuk 368
 Podne 368
 Podnjevice 352
 Pod Rudnicu 368
 Pogončevo 362
 Pogone Obrove 363
 Pogonji 368
 Pogonjica 350
 Poj Čarnjenu Zemju 368
 Poj Kose 368
 Poj Kosu 368
 Poje 365
 Poje Gojenića 363
 Poje Momića 356
 Poje ol Palmižone 356
 Pol Bortulovo 368
 Pol Čarnjenu Zemju 367
 Pol Galiju 361
 Pol Glavicu 348
 Pol Gomile 355
 Polovica 362
 Pol Salbun 355
 Pol Selo 368
 Pol Selsko 368
 Polstine 356
 Pol Sveti Vid 368
 Pol Tatinske Stine 368
 Porjo Molo 357
 Porjo Velo 357
 Potok Bili 365, 366, 367
 Potok ol Pokonjega Dola 365
 Potok Zali 365
 Požarić 357, 367
 Požur Žigov 357, 364, 367
 Prahomet 368

 Pribinja 358
 Prilip 368
 Priko 350, 368
 Prisjuga 354
 Prismen 369
 Privoj 366
 Privojce 354, 366
 Privorac 368
 Propadi 363
 Propod 365
 Prostarac 368
 Provojenica 365
 Puhavac 356
 Punta Borovo 355
 Punta Marginja 355, 361
 Punta od Mlina 355
 Punta od Velega Ždrilca
 Punta od Vloke 355
 Punta ol Čarnjenih 355
 Punta ol Fabrike 356
 Punta ol Kovoča 355, 356
 Punta ol Pardikovine 361
 Punta ol Petrova Boka 355
 Punta ol Strožice 355
 Punta Rogošno 358
 Punta Sridnjo 355
 Punta Šenišna 355
 Punta Tarščeno 355

 Raće Zagrabovo 347, 359
 Radočinac 361
 Rape 365
 Rapišće 365
 Rati 359, 365
 Ravonca 365
 Ravonca Molo 365
 Ravonca Velo 365
 Raževina 364
 Ražnjic Abramov 355
 Remetinica 362
 Rogač 358
 Rok Sveti 366
 Roskarsnica 368
 Rot Debeli 361, 365
 Rot Dugi 361, 365
 Rot Gorski 365
 Rot Križni 361
 Rot ol Milne 365
 Rot Tanki 365
 Rot Vizića 362, 365
 Rot Vodeni 355
 Rožonj Biblića 355
 Rožonj ol Banjoša 355
 Rožonj ol Perne 355
 Rudina 369
 Rudine 368
 Rudinica 368

Salbun 366, 368
 Savurnor 366, 368
 Selca 368
 Siračina 358
 Skaležije 357
 Skalice 365
 Sklačina 368
 Skločonj 368
 Skorušica 364
 Smokovnik 363
 Smokvina 363
 Sod Matijev 363
 Sokolica 358
 Soline 354
 Spalmadori 346, 354
 Spartibutin 355, 361
 Spile 365
 Spilice Mole 357
 Spilice Vele 357
 Stanišće 367
 Stazica 366
 Stine Ivanove 363
 Stiniva 359
 Stipanska 355
 Stiralno Velo 367
 Ston Pečorov 367
 Stone Store 354
 Stranica 365
 Stranolokve 368
 Stražbenica 367
 Strona Stronića 362
 Strone 365
 Stroža 367
 Strožica 367
 Studenčići 357
 Sutiska 366
 Sviračina 358
 Santunovica 362
 Ščikalo 355, 356
 Šikovac 368
 Šipovci 368
 Široka 357, 358
 Škargotovica 368
 Škargotovice 363
 Škoj ol Ždriloc 354
 Škojic ol Duge 357
 Škojje od Vloke 354
 Štambedar 354, 356
 Tarsče 354
 Tatinja Molo 359
 Tatinja Velo 359
 Tetovica 364
 Točila 357
 Točilo Molo 357
 Trovna 354
 Vajalo Velo 367
 Vala Beričina 359
 Vala Bortetova 365
 Vala Katolića 361
 Vala Kofina 363
 Vala Lukina 365
 Vala ol Palmižone 354
 Vala Petrova 363, 365
 Vala Storo 365
 Vala svetega Antonija 361
 Vala Zoranića 363, 365
 Varbonj 347
 Varboska 347
 Varpina 368, 369
 Vartal Gospin 366
 Vartli Cvitankota 362
 Večerinja 368
 Vid Sveti 366
 Viro Molo 358
 Viro Velo 358
 Vitarna 359
 Vloka 355, 356
 Vojdrok 368
 Vonjok Moli 354
 Vonjok Veli 354
 Vorba 347, 363
 Vordišće 368
 Vorh Barišića 363
 Vorsi 352
 Visak 364
 Visnik 347
 Zakaštil 352
 Zamandrinovica 363
 Zastine 368
 Zastupac 358, 368
 Zastupi 368
 Zbondini 352
 Zelenica 367
 Zimoradovica 364
 Zohorje 361, 363
 Zoglov 355
 Zoglov Moli 355
 Zoglov Veli 355
 Zoraće 333
 Zoraće Molo 361
 Zoraće Velo 361
 Ždrilca 355
 Žuberinica 367